

M. Rifat Hisarcıklıoğlu:
**“İş Dünyası
Lokomotif
Olmaya Devam
Edecek”**

Son Yılların
En Kritik Dönem
Başkanlığı
Holanda'nın Kapısında

Ekonomik
Tahmin Raporu
Işığında AB
Ekonomisi

Brexit
Tartışmaları ve
Birliğin
Geleceği

İKV KURUCU VE MÜTEVELLİ KURUMLARI

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI DERGİSİ İKV'den

Sayın Okuyucularımız,

İKV Dergisi'nin Ocak-Şubat sayısında yeni yılla birlikte yoğunluğu artan AB gündemini ve Türkiye'nin AB rotasındaki gelişmeleri bulacaksınız. AB gündemi mülteci krizine kilitlenmiş durumda. Geçtiğimiz yıl Türkiye üzerinden AB'ye giriş yapan göçmen ve sığınmacı sayısı 2011'e göre yaklaşık 15 kat artarak 885 bine ulaştı. Bu göçmenlerin hiçbir güvenlik önlemi alınmayan teknelerle Ege Denizi'ni geçerek yaşamlarını riske atmaları, sınırları geçmek için son derece zor koşullarda beklemeleri, mülteciler için yapılmış kamplardaki durumları büyük bir insani kriz ortaya çıkardı.

Türkiye 2.8 milyon mülteciye ev sahipliği yaparak, dünyanın en fazla mülteci barındıran ülkesi konumuna geldi. Suriye'deki savaşın 5 yıldır devam etmesi ve giderek kötüleşmesi Suriyeli mültecilerin geri dönme umutlarını bitirirken, daha iyi hayat şartları arayışı içinde AB ülkelerine yönelmelerine neden oldu. Önce 160 bin mülteciyi kabul etmeyi kararlaştıran AB, bugüne kadar bu rakamın 40 binini dahi alamadı. AB içinde bazı Üye Devletler mülteci alımına karşı çıkınca, tüm umutlar Türkiye'ye bağlandı ve 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanan AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşması'nın bir an önce uygulamaya koyulması en acil çözüm arayışlarının odağına yerleşti.

29 Kasım 2015 Zirvesinde Türkiye ve AB'nin üzerinde uzlaştığı Ortak Eylem Planı'na göre, Türkiye'den beklentiler şu şekilde sıralandı: Türkiye'nin AB ile Geri Kabul Anlaşması'nı Haziran 2016 itibarıyla uygulamaya başlayarak Türkiye üzerinden geçiş yaptığı belgelenen göçmenleri geri kabul etmesi, Vize Serbestliği Yol Haritası koşullarını yerine getirmesi, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların entegrasyonu için gerekli adımları atması, Türkiye'den Yunanistan'a göçmen kaçakçılığını engellemesi ve göç yönetiminde AB ile etkin işbirliği. Bunun karşılığında, AB tarafı, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak 2016 ve 2017 için 3 milyar avro vermeyi üstlenirken, bunun yanında, Türkiye'nin AB üyelik müzakereleri sürecinin canlandırılması, enerji, ekonomi, dış ve güvenlik politikası gibi alanlarda Üst Düzey Diyalog süreçlerinin başlatılması, göç yönetimi konusunda Türkiye'ye destek ve Türkiye'nin

yol haritasındaki kriterleri yerine getirmesine bağlı olarak Ekim 2016'da vizelerin kaldırılmasını taahhüt etti.

Ocak ve Şubat ayları bu uzlaşının nasıl hayata geçirileceğini görmek açısından kritik bir dönemece işaret ediyor. Kış koşulları nedeniyle mülteci akınında bir azalma olsa da, Türkiye'den Ege adalarına geçen sığınmacı sayılarının hala yüksek olması ve Batı Balkanlar üzerinden AB'ye geçişlerin devam etmesi karşılıklı olarak verilen sözlerin sıkı bir şekilde takip edilmesi ve göç yönetimi konusunda etkili bir işbirliği mekanizması oluşturulmasını gerekli kılıyor. Mülteci krizinin ortaya koyduğu bir gerçek de şu: Avrupa'nın en temel meselelerinin çözümünde Türkiye kritik bir rol oynamaya devam ediyor. Aynı şekilde Türkiye'nin de demokratikleşmeden ekonomik reformlara kadar siyasal, ekonomik ve toplumsal alanlarda AB ile ilişkinin sağlayacağı itici güce ve desteğe ihtiyacı var. Bu karşılıklı bağımlılık ilişkisinin daha yakın bir entegrasyona ve Türkiye'nin AB'ye üye olmasına yol açması, ortak karar ve işbirliğini en üst düzeye taşıyacaktır.

Bu sayımızda Ocak ve Şubat aylarında AB ve Türkiye-AB ilişkilerindeki önemli gelişmelere değinen haber, yorum ve analizleri ve bunun yanında İKV'nin dönem içi faaliyetlerinden kesitler bulacaksınız. Dergimizin öne çıkan bölümü ise TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu başta olmak üzere, iş dünyamızın önde gelen Kuruluş Başkanlarından İSO Başkanı Erdal Bahçivan, İTO Başkanı İbrahim Çağlar, TİM Başkanı Mehmet Büyükekeşi, İHKİB Başkanı Hikmet Tanrıverdi, İSTİB Başkanı Ali Kopuz, TİSK Başkanı Yağız Eyüboğlu, TZOB Başkanı Şemsi Bayraktar ve TUSİAD Başkanı Cansen Başaran-Symes'in 2016 yılında AB ile ilişkilere ve iş dünyası üzerindeki etkilerine dair beklentileri ve öngörülerini içeren yazılar oluşturuyor. İş dünyası liderlerinin bu konudaki görüş ve bek-

lentileri, süreci yakından takip edenler için anlamlı ipuçları ve öngörüler barındırıyor.

Dergimizin diğer bölümlerinde ise, İKV bünyesindeki AB Bilgi Merkezi koordinatörleri Gökhan Kilit ve Mehmet Poyrazlı, bu sene itibarıyla TOBB ve AB Türkiye Delegasyonu koordinatörlüğünde yürütülen AB Bilgi Merkezleri Projesini ve bu kapsamdaki faaliyetleri tanıtıyor. Ocak itibarıyla AB Bakanlar Konseyi Dönem Başkanlığını devralan Hollanda'nın önceliklerini İKV Uzman Yardımcısı Ahmet Ceran AB'nin içinde olduğu krizlerle ilişkilendirerek analiz ederken, İKV Uzman Yardımcısı Büşra Çatır AB'nin geleceği için varoluşsal bir konu olan Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılıp ayrılmayacağı tartışmalarını analiz ediyor ve "Brexit" olarak adlandırılan bu tehlikenin AB entegrasyon yapısına olan etkilerini gözler önüne seriyor. İKV Uzman Yardımcısı Mehmet Poyrazlı ise yazısında vergi gelirlerinin toplanabilmesi ve vergi kaçırmanın önlenmesinde önemli bir adım olan otomatik bilgi değişimi sistemini irdelerken, bu önemli gelişme hakkında bankaları, vergi idarelerini ve vergi mükelleflerini uyarıyor.

Ekonomi Masası köşesinde, İKV Kıdemli Uzmanı Sema Çapanoğlu, Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan ekonomik tahmin raporunda dünya ve Avrupa ekonomisine yönelik öngörülerini analiz ederken, Çin'in ve diğer yükselen ekonomilerin daha düşük oranda büyümesi, düşük küresel ticaret, jeopolitik ve siyasi politikalara ilişkin belirsizlikler gibi yeni birtakım zorlukların altını çiziyor. İKV'nin bünyesinde barındırdığı ve müteveli kurumların ile işbirliği içinde yürütülen Serbest Ticaret Anlaşmaları Bilgi ve Kapasite Merkezi köşesinde ise, Merkezi katkıda bulunan uzmanlardan TİM Genel Sekreter Özel Kalemci Kübra Ulutaş, "Hizmetler Sektöründe Tünelin Ucundaki Işığa Ne Kadar Yakınız?" sorusunun cevabını arıyor.

Dergimizin Küresel Gündem başlıklı yeni köşesinde, İKV Uzman Yardımcısı Ahmet Ceran, dünya liderlerinin dünyanın en önemli sorunlarını tartıştığı platformlarının arasında öne çıkan Münih Güvenlik Konferansı'nı irdeliyor ve Uluslararası Ceza Mahkemesi Savcısı Fatou Bensouda'nın sorduğu şu soruyu gündeme taşıyor: "Geniş kitleleri etkileyen şiddet felaketine karşı insan güvenliğinin sağlanabilmesi için ne yapılabilir?" Ocak-Şubat sayımıza en fazla katkı veren yazarlardan Ceran, E-Gündem köşesinde ise AB'nin kişisel veri güvenliği önceliğini ele alıyor ve güvenilir ve etkin bir Dijital Tek Pazarın oluşturulabilmesi için bütün paydaşların kişisel verilerin etkin şekilde korunduğu yönünde görüş ve algı sahibi olmasının önemine değiniyor.

Ekoloji Penceresi'nde İKV Uzmanı İlge Kıvılcım, AB'nin dögüsel ekonomi paketini ele alırken, bu paket kapsamındaki yeni hedeflerin sadece atıkların geri dönüşümü değil, hammadde, üretim süreçleri, su kaynakları, emisyonların azaltılması, enerji tasarrufu gibi farklı alanları kapsadığını vurguluyor. İKV Proje Müdürü ve enerji uzmanı Çisel İleri ise yazısında Türkiye-AB Üst Düzey Enerji Diyaloğuna değinirken, AB ile geliştirilen güçlü enerji diplomasisinin Türkiye'yi bölge merkezi olma hedefi açısından ileriye taşıyacağını vurguluyor.

Dergimize bu sene eklenen Profil başlıklı köşede, İKV Uzmanı Yeliz Şahin, AB'nin önde gelen liderlerinden Angela Merkel'in yükselişini, "das Mädchen"den (Kız Çocuğu) "Mutt" (Anne) haline gelişinin öyküsünü renkli bir dille kaleme alıyor. Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Ozan Turhan Avrupa Adalet Divanı'nda görülen ve milyonlarca sosyal medya kullanıcısının internet üzerinden paylaşmış oldukları kişisel verilerinin akıbetini yakından ilgilendiren Schrems Davası ile hukuk dünyasının kapılarını sizler için aralı-

yor. AB ve Türkiye-AB ilişkileri alanında kapsamlı bir ufuk turu yapacağınız keyifli okumalar dileriz. Son olarak, İKV Brüksel temsilcisi Haluk Nuray, kamu ve sivil toplum deneyimini bir araya getirerek, bizlere "AB'nin ortak bir barış, yaşam ve iş yapma ortamı olduğu" gerçeğini hatırlatıyor.

AB ve Türkiye-AB ilişkileri alanında kapsamlı bir ufuk turu yapacağınız keyifli okumalar dileriz. ■

208

OCAK - ŞUBAT

2016

İKVDEN

GÖRÜŞ ÖZEL

- 6 TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu: "İş dünyası lokomotif olmaya devam edecek"
- 8 İSO Başkanı Erdal Bahçıvan: "Gümrük Birliği'nin kapsamının genişletilmesinden ziyade aksayan taraflarında iyileştirilmeler yapılması çok daha öncelikli"
- 10 İTO Başkanı İbrahim Çağlar: "Vizesiz seyahat noktasındaki gelişmeler, iş dünyasının elini kuvvetlendirecek, karşılıklı ticareti de ileriye taşıyacaktır"
- 12 TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi: "Vizesiz seyahat hem AB hem de Türkiye açısından birçok olumlu katkı sunacaktır"
- 14 TÜSİAD Başkanı Cansen Başaran-Symes: "Gelişmeler Türkiye'nin katılım sürecinde 2016 yılının belirleyici bir yıl olabileceğini göstermiştir"
- 16 İSTİB Başkanı Ali Kopuz: "AB katılım sürecinde en son noktadan ziyade önümüzdeki adımı hedeflememiz faydalı olacaktır"
- 18 TİSK Başkanı Yağız Eyüboğlu: "Türkiye, AB çıpasına bağlı kalmalı ve üyelik hedefimiz doğrultusunda çabalarını aksatmadan sürdürmelidir"
- 20 TZOB Başkanı Şemsi Bayraktar: "AB'nin üçüncü ülkelerle kapsamlı STA imzalaması ülkemizin Gümrük Birliği ile sağladığı avantajları erozyona uğrattıyor"
- 22 İHKİB Başkanı Hikmet Tanrıverdi: "Güncellenmiş bir Gümrük Birliği'nin Türkiye'nin yararına olacağına ve 2023 hedeflerimizin gerçekleşmesine önemli katkı sunacağına inanıyorum"
- 24 İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu: Mülteci konusunda işbirliği çerçevesinde yeniden canlanan ilişkilerde iş dünyası belirleyici rol oynamalı

İKVD FAALİYETLERİ

- 26 Türkiye'nin Avrupa ve Bölge Merkezi Olarak Rolü Semineri
- 27 İKV Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Proje Açılış Toplantısı'nda
- 28 Denizli'de Türkiye-AB İlişkileri Ele Alındı
- 29 Türk-Fransız-Alman Kış Üniversitesi Programı Gerçekleşti
- 30 İKV'nin Vizyonu Çalıştayda Ele Alındı
- 31 İKV'den İstanbul Valiliği'ne Ziyaret
- 31 İKV Genel Sekreteri Vize Toplantısına Katıldı
- 32 İstanbul Kalkınma Ajansı'na İKV Ziyareti
- 33 İKV'den Anket Çalışması
- 33 İKV Monthly'nin Ocak-Şubat 2016 Sayıları Yaymlandı

AB BİLGİ MERKEZİ'NDEN

- 34 AB İletişim Stratejisinde Farklı Bir Pencere: AB Bilgi Ağı Projesi

GÜNDEM

- 36 AB Gündemi
38 Türkiye-AB Gündemi

DOSYA

- 40 Son Kritik Dönem Başkanlığı Hollanda'nın Kapsında "Krizler 2016'sı"
44 AB'nin Varoluşsal Krizi Büyüyor: Brexit Tartışmaları ve Birliğin Geleceği
48 Gizli Banka Hesapları Tarih mi Oluyor? Yoksa El mi Değiştiriyor?

EKONOMİ MASASI

- 52 Ekonomik Tahmin Raporu Işığında AB Ekonomisi

STA BİLGİ VE KAPASİTE MERKEZİ'NDEN

- 56 Hizmetler Sektöründe Tünelin Ucundaki Işığa Ne Kadar Yakınız?

KÜRESEL GÜNDEM

- 60 Dünya Liderlerinin Sayfiye Mekânı Münih Güvenlik Konferansı

E-GÜNDEM

- 62 Brüksel'in Veri Güvenliği Gündemi: Dijital Tek Pazara Adım Adım

EKOLOJİ PENCERESİ

- 64 AB'nin "Çevre-Ekonomi" İkilisini Ortak Zemine Taşıyan Döngüsel Ekonomi Paketi

ENERJİ AJANDASI

- 68 Enerjide "Kazan-Kazan" Hikâyesi Yaratmak Mümkün Mü?

PROFİL

- 70 Avrupa'nın En Güçlü Siyasetçisi: Angela Merkel

GÜNCEL HUKUK

- 74 ABAD ve Kişisel Verilerin Korunması: Schrems Kararı

BRÜKSEL'DEN BAKINCA

- 76 Ekonomik Hedeflerimiz, Hayallerimiz ve Avrupa Birliği

OCAK-ŞUBAT 2016 / SAYI: 208

İktisadi Kalkınma Vakfı adına Sahibi:
Ayhan Zeytinolu

Sorumlu Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Çiğdem Nas

Yazı İşleri Yönetmeni:
Cisel İleri
Gökhan Kilit
İlge Kıvılcım
Büşra Çatır
Ahmet Ceran

Yönetim Yeri:
Esentepe Mahallesi, Harman Sokak
TOBB Plaza, No:10 Kat: 7-8, Levent
34394 İstanbul
Tel: 0212-270 93 00
Faks: 0212-270 30 22
E-posta: ikv@ikv.org.tr

Brüksel Ofisi:
Avenue Franklin Roosevelt
148/A 1000 Buxelles
Tel: 00322-646 40 40
Faks: 00322-646 95 38
E-posta: ikvnet@skynet.be

Yayın Türü: Yaygın süreli

Baskı Yeri ve Tarihi: İstanbul, Şubat 2016

Yayına Hazırlık

Genel Yönetmen
Gürhan Demirbaş

Genel Yönetmen Yardımcısı
Eser Soygüder Yıldız

Görsel Yönetmen
Hakan Kahveci

Editör
Devrim Çiçek

Grafik&Tasarım
Şahin Bingöl

Fotoğraf Editörü
Eren Aktaş

Kurumsal Satış Yöneticisi
Özlem Adaş
Tel: 0212 440 27 65

Reklam Müdürü
Nazlı Demirel
Tel: 0212 440 27 69

İletişim
Tel: 0212 440 27 63 - 0212 440 29 68
e-posta: ajansd@dunya.com
www.ajansdyayincilik.com

Baskı
Gezegen Basım Ltd. Şti
www.gezegenbasim.com.tr
Tel: 0212 325 71 25

Dergideki yazılar, kaynak gösterilerek,
kısmen veya tamamen yayımlanabilir.

Dergide yayınlanan makaleler ve katkılarda yazarlar tarafından açıklanan görüşler ve tercih edilen rapor ve kaynaklarda belirtilen görüşler, İKV Dergisi'nin, yayın kurullarının, yayıncının veya editörlerin görüşlerini yansıtmamaktadır. Bilgi ve görüşlerin sorumluluğu tamamen yazarlara aittir.

İKVV dergisi ile ilgili her türlü bilgi ve talep için:
ikv@ikv.org.tr

Türkiye'nin 2016 Gündeminde AB ve Göç: "İş dünyası lokomotif olmaya devam edecek"

İş dünyasının kararlı desteği ve lokomotif işlevi, 2016 yılında da devam edecek. TOBB olarak iş dünyası öngörüsüyle yaklaşık 15 yıldan beri, hem kendi bünyemizde hem de odalarımız ve borsalarımız bünyesinde kapasite oluşturma çabası içerisindeyiz.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
Türkiye Odalar ve Borsalar
Birliği Başkanı

Geçtiğimiz yıl; ülkemiz, bölgemiz ve tüm dünya için, artan terör olayları, 2. Dünya savaşından sonra yüzyılın en büyük insanlık dramı olarak nitelenen Suriye'deki durum ve bundan kaynaklanan mülteci göçü ve güvenlik sorunları ile yoğun ve çalkantılı bir gündeme sahip oldu. Ülkemizde yapılan seçimler gündemi daha da ağırlaştırdı. Türkiye için 2016 yılı,

geçtiğimiz yıldan devralınan bu yüklü gündemin devamı olarak, kriz durumundan fırsatlar yaratabilme sınavı olacak. Bu fırsatların merkezinde üç konu yer alıyor: 1) Dış politika ve AB ile ilişkiler çerçevesinde göçmen krizi 2) AB ile ilişkilerin canlanması ve müzakerelerin hızlanması 3) Suriyeli göçmenlerin ülkemiz işgücü piyasasına yerelde entegrasyonu. Her üç konunun

kendi başına ağırlığı ve aralarındaki sıkı bağlantı, 2016'nın yoğun ve AB odaklı bir yıl olacağına işaret. Dahası, her birinde mesafe alınmasında iş dünyasının aktif rolü ve tutumu belirleyici olacak.

Bahsettiğim ilk konuya ilişkin olarak öncelikle, Batı'da ve ülkemizde son zamanlarda dillendirilen, Türkiye-AB ilişkilerini tamamen çıkar temelli bir pazarlık olarak gören ve böyle olmakla eleştiren bir takım görüşlere değinmek isterim. Bu görüşlere katılıp katılmamak bir yana, kulak vermek gerek. Ancak burada referans noktamız, Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze, Türk tarihi ve kimliğinin, Avrupa ile birbirinden ayrılmaz şekilde bağlı olduğu gerçeğidir. Savaş, diplomasi, ticaret ve sanat gibi alanlardaki karşılıklı bağımlılığımız bugün barışçıl bir biçime evrilmiş olmakla birlikte; göç, enerji, iklim değişikliği gibi konuları da kapsar hale geldi. Dolayısıyla göç meselesi ortak gündemimizde konjonktürel olarak en önemli sayfa olsa da, Avrupa ile ilişkilerimiz bundan çok daha derin ve geniş. Önümüzdeki dönemde bu farkındalıkla, karşımızdakine de bunu hissettirerek hareket etmemiz gerektiğine inanıyorum. Bu farkındalığın, AB'ye uyum sürecini içselleştirmemizi de sağlayacağını öngörmek mümkün. Öte yandan kamuoyundaki Türkiye imajı da unutulmamalı. Sadece para pazarlığı yapan, oportünist bir ülke değiliz ve bunu iyi anlatmalıyız. Dünyada en fazla mülteci bulunduran ve bunu olabildiğince konukseverlikle yapan bir ülke konumundayız.

“Öncelikli gündemimiz tüm fasıllarda kapanış kriterlerini yerine getirmek olmalı”

AB müktesebatına uyum süreci 2016 yılında hızlanacak. Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande'in iktidara gelmesiyle belirli fasıllardaki blokajın kalkması, böylece Ekonomik ve Parasal Politikalar faslının müzakerelere açılması, memnuniyet verici. Elbette bu alanda çok daha fazlasının yapılması mümkün. Diğer bir olumlu gelişme Gümrük Bir-

liği'nin kapsamının tarım, hizmetler ve kamu alımlarına genişletilmesidir. Bu, taraflar arasındaki ticari ilişkilerin daha da güçlenmesini sağlarken, uyum sağlamamız gereken mevzuatı da beraberinde getirecek. Dolayısıyla, bundan sonra bizim öncelikli gündemimiz tüm fasıllarda kapanış kriterlerini yerine getirmek üzere çalışmak olmalı.

Bu noktada, iş dünyasının kararlı desteği ve lokomotif işlevi, 2016 yılında da devam edecek. TOBB olarak iş dünyası öngörüsüyle yaklaşık 15 yıldan beri, hem kendi bünyemizde hem de odalarımız ve borsalarımız bünyesinde kapasite oluşturma çabası içerisindeyiz. Bu konuda önemli bir yol kat ettik. AB sürecinin fazla siyasallaşması ve yavaşlamasıyla umutsuzluğa kapılarak bu çabalarımıza nokta koymadık.

“Sadece merhamet temelli değil, hak temelli bir mülteci politikası esastır”

Diğer yandan, 2016 yılında diğer önemli bir gündem maddemiz ise, mülteci krizi ve AB'ye uyumun kesiştiği noktada vize serbestliği diyalogu. Mülteci krizine Türkiye ve AB'nin işbirliği içinde çözüm getirme çabası çerçevesinde önemi artan bu konu, esasen bizim için yeni bir gündem maddesi değil. TOBB olarak, İKV ile işbirliğinde vatandaşlarımızın Schengen vizesi almada yaşadığı sorunları yıllarca gündemde tuttuk ve çözüm getirmeye çalıştık. Bu yıl içerisinde Türkiye, Geri Kabul Anlaşması'ndan doğan yükümlülüklerini yerine getirmeye çalışacak. Kısacası 2016 yılı, iş dünyası olarak pek çok alandaki çabamızın ve iyimser tutumumuzun daha somut meyvelerini almayı umduğumuz bir yıl olacak. Bu kapsamda, Avrupa Odalar Birliği (EUROCHAMBRES) Başkan Vekili ve Türkiye-AB Karma İstişare Komitesi (Türkiye-AB KİK) Eş-Başkanı olarak AB'deki muhataplarımızla yakın çalışmalarımız bu yıl da devam edecek.

Vurgulamak istediğim diğer önemli bir konu ise, müktesebat uyumunun

bugüne kadar ağırlıklı teknik bir süreç olarak yürütülmüş olması. Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker, Komisyon'un artık teknokratik değil, politik olacağına ilişkin bir açıklama yaptı. Bu, AB uyum sürecinin sadece bir takım yasal mevzuatın iç hukuka aktarılması değil, aynı zamanda Avrupa değerlerine yaklaşma olduğu şeklinde yorumlanabilir. Diğer yandan, sürecin yeniden fazla siyasallaşmaya açık olacağı gibi bir sinyal de verebilir. Her iki yorum da, müktesebat uyumunun zorlu ve yoğun bir süreç olacağına işaret. Biz de iş dünyası olarak üzerimize düşenleri yapmaya devam edeceğiz.

Son olarak, mülteci krizi siyasi gündemimize yön vermekle birlikte, gittikçe daha çok ekonomik gündemimize de yön veriyor. “Biz kilit ülkeyiz, herkes bize bakıyor, bizsiz çözüm olmayacağını anladılar” söylemi doğru olmakla birlikte, göçmenlerin ve onları konuk eden kentlerin barınma, iş yaratma, eğitim, sağlık, güvenlik vb. sorunlarına tek başına çözüm bulmuyor. Diğer yandan, savaşın ve düzensiz göçün olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak açısından insani yardımların gereği yadsınamaz. Ancak, sadece merhamet temelli değil, hak temelli bir mülteci politikası esastır; daha insanidir, uzun vadeli ve sürdürülebilirdir. Bu nedenle de Suriyeli göçmenlerin sosyo-ekonomik entegrasyonu için somut adımlar atmak, 2016 yılının diğer bir önemli gündem maddesi. Ekonomik hayata katılım da esasen bir haktır. Biz de TOBB olarak 2016 yılında bunu öncelikli gündemimize aldık. AB tarafından sağlanan AB Güven Fonu'ndan (EU Trust Fund) faydalanmak ve kendimiz de eş finansman sağlamak suretiyle, Suriyeli göçmenlerin Türkiye iş gücü piyasasına entegrasyonunda aktif ve somut biçimde rol alacağız.

Özetle, Türkiye'nin 2016 yılı gündemi çok yoğun ve AB odaklı olacaktır. Bu çerçevede, gerekli reformları gerçekleştirecek siyasi iradeye güven ve desteğimiz bugüne kadar olduğu gibi devam edecektir. ■

“Gümrük Birliği’nin kapsamının genişletilmesinden ziyade aksayan taraflarında iyileştirilmeler yapılması çok daha öncelikli”

Erdal BAHÇIVAN
İstanbul Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

“Yeni faslın açılması ve göçmen krizi sebebiyle artan ikili görüşmelerde yakalanan ılımlı ton bir fırsat olarak görülmeli ve sürecin hızlandırılması yönündeki tüm teknik ve politik engellerin kaldırılması konusunda stratejiler belirlenmelidir.”

Türkiye’nin malları 1996 yılından itibaren AB ile arasında var olan Gümrük Birliği nedeniyle Avrupa’da serbestçe dolaşırken, kişilerin Avrupa’ya girişinin vizeye tabi tutulması kabul edilemez bir uygulamadır. Uzun yıllardır bu haksızlığın ortadan kaldırılmasını bekleyen bizler, bu konuda hem AB’nin hem Türkiye’nin kendisinden beklenenleri

yerine getirmesi gerektiğini her platformda dile getirmiştik. Nihayet 2013 yılında Türkiye'nin Geri Kabul Anlaşması'nı imzalaması ile bu konuda AB tarafından öne sürülen en büyük engellerden biri ortadan kalktı ancak henüz atılması gereken tüm adımlar atılmadı. Geldiğimiz noktada, 2016 yılı telaffuz edilirken yine de temkinli davranmak gerektiğine inanıyoruz. AB tarafından yapılan açıklamalarda vize serbestliğinin Türkiye'nin bağlı olduğu diğer koşul ve kriterler ile birlikte değerlendirileceği vurgulanıyor. Bu da demek oluyor ki bu hayalin gerçek olması, Türkiye'nin Geri Kabul Anlaşması ve Vize Serbestliği Yol Haritası'ndaki koşulları yerine getirmesine bağlı. "Vizesiz Avrupa" hayali ancak beklenen reformların hızlandırılması ile mümkün olacaktır. Türkiye'de siyasal istikrarın tekrar sağlanmasının ardından bu konuda da toplumun tüm kesimleri tarafından desteklenecek bir siyasi irade ortaya koyulabilirse 30 yıldır devam eden zorunlu vize uygulaması sonucu yaşanan zorluklar nihayet sona ermiş olacak.

"Gümrük Birliği'nde iyileştirmeler yapılmalı"

Gümrük Birliği'nin revizyonu, hem kapsamının genişletilmesini hem de hâlihazırda yaşanan sıkıntıların giderilmesine yönelik derinleştirilmesini içeriyor. AB ve Türkiye, Gümrük Birliği'nin mevcut halinin eksikleri olduğu ve artık yetersiz kaldığı konusunda fikir birliği içinde olsa da her iki tarafın revizyondan beklentileri farklı. Bu nedenle müzakere sürecine hazırlık dönemi olacak 2016 yılının çok iyi değerlendirilmesi ve yapılacak değişikliklerin farklı sektörlere etkisinin iyi incelenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Gümrük Birliği'nin sanayi ürünlerini kapsıyor olması nedeniyle, Türkiye'nin en büyük sanayi odası olan Odamız üyeleri için Gümrük Birliği'nin kapsamının genişletil-

mesinden ziyade aksayan taraflarında iyileştirilmeler yapılması çok daha öncelikli. Bu alanlar arasında; teknik mevzuat, mevzuat uyumu, hayvan ve bitki sağlığı ve anlaşmazlıkların çözümünü saymak mümkün. Dünya ticaretinde olduğu gibi AB ile ticaretimizde de gittikçe daha fazla karşımıza çıkan tarife dışı engel niteliğindeki bu alanların ticarete engel olmasının önüne geçilmesini bekliyoruz. Ayrıca, Gümrük Birliği'nin tesis edildiği yıllarda bugün bu kadar çok önem kazanacağı tahmin edilemeyen Serbest Ticaret Anlaşmaları konusunun Gümrük Birliği'nin revizyonu sürecinde mutlaka gözden geçirilmesini bekliyoruz. AB'nin ticaret politikasına baktığımızda, müzakereleri süren ticaret anlaşmalarının hem sayı, hem içerik, hem de müzakere edilen ülkelerin ticaretlerinin kompozisyonu bakımından 1996 yılına göre çok farklı olduğu bir gerçek. Özellikle ABD ile müzakereleri süren TTIP, dünya ticaretini derinden etkileyecek. AB bu müzakereleri yürütürken ticaret politikasını büyük ölçüde AB ile uyumlaştırmıştır. Türkiye'nin ise söz konusu anlaşmanın dışında kalacak olması kabul edilemez. Gümrük Birliği'nin revizyonunun her şeyden önce ticaret politikası alanında var olan sıkıntıları da gidermesi bizim için son derece önemli.

"Kıbrıs sorunu malzeme olarak kullanılıyor"

Kıbrıs sorununun çözümü için olumlu bir hava yakalanmışken 2016'nın çözüm yılı olması her iki toplumun da çıkarına olacaktır. Türkiye - AB ilişkilerinde ise Kıbrıs sorununun yarattığı tıkanıklık aslında AB'nin büyük devletlerinin gösterecekleri siyasi irade ile çözülemeyecek bir mesele değildir. Bu noktada, Kıbrıs sorununun AB'nin politikalarını belirleyen büyük devletler tarafından bir mazeret olarak kullanıldığı görülmektedir.

Türkiye'nin AB üyeliğine karşı olan partilerin Almanya ve Fransa başta olmak üzere Avrupa'nın diğer etkili ülkelerinde de güç kazanıyor olması, Kıbrıs sorunu çözümlerse bile Türkiye'nin bundan olumlu etkilenmesine engel olabilir.

"Türkiye'nin AB'ye yapacağı katkı vurgulanmalı"

AB'nin hâlihazırda üye ülkelerde süregelen ekonomik krizin etkilerini hafifletmeye çalıştığı, bu nedenle de genişlemeden ziyade kendi iç sorunlarına yoğunlaştığı bir dönem yaşadığı görülmektedir. Kıbrıs meselesi nedeniyle Türkiye ile müzakerelerin 8 başlıkta açılmaması AB'nin iç sorunlarına yoğunlaşmasını kolaylaştırmakta ve Türkiye gibi büyük bir ülkenin tam üyeliğine dair yeni düzenlemeler ile uğraşmaktan alıkoymaktadır. Ancak müzakere süreci bütün bu etkenlerden bağımsız olarak düşünülmeli ve tam da ekonomik kriz devam ederken Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye yapacağı katkı AB ülkeleri kamuoyunda vurgulanmalıdır.

Yeni faslın açılması ve göçmen krizi sebebiyle artan ikili görüşmelerde yakalanan ılımlı ton bir fırsat olarak görülmeli ve sürecin hızlandırılması yönündeki tüm teknik ve politik engellerin kaldırılması konusunda stratejiler belirlenmelidir. Dönemsel politik krizler, üyelik sürecine olumsuz yansıtacak noktaya ulaşmadan ve kamuoyunda AB'ye karşı olumsuz bir etki yaratmadan aşılmalıdır.

Bu sürecin Türkiye'nin talebi doğrultusunda başladığı unutulmamalıdır. Türkiye'nin talebindeki kararlı tutumu, müzakere sürecine etki eden politik ve teknik engellerin aşılmasında etkili olacaktır. Bugün Türkiye - AB ilişkilerindeki en somut problem olan Kıbrıs'ın aslında politik bir sorun olduğu unutulmamalıdır. Türkiye bu sorunu müzakere sürecini etkileyecek şekilde yönetmenin yollarını araştırmalıdır. ■

“Vizesiz seyahat noktasındaki gelişmeler iş dünyasının elini kuvvetlendirecek, karşılıklı ticareti de ileriye taşıyacaktır”

İbrahim ÇAĞLAR
İstanbul Ticaret Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

“Biz, İstanbul iş dünyası olarak, bu süreçte üzerimize düşen görevi yerine getirmeye hazırız. Fakat bu iş sadece politik ve ekonomik çerçeve içine sıkıştırılamaz. AB’ye üyelik aynı zamanda sosyal ve kültürel bir projedir.”

2015 yılı sonunda, Türkiye - AB ilişkileri üzerinden, tabiri caizse ölü toprağının atıldığına inanıyorum. İki yıl aradan sonra Ekonomik ve Parasal Politika faslının açılması ilişkilere yeni bir hız katacaktır. Zira ifade ettiğim bu fasıl, üyelikle doğrudan ilişkili.

Diğer yandan 2015 yılı vize süreci bağlamında da kritik bir yıl oldu. Vizesiz seyahat için tarih zikredilmiş olması tarihi bir öneme sahip. Tabii malumunuz, vize serbestliği sürecinin vizelerin kaldırılmasıyla sonuçlanması için ülkemizin yerine getirmesi gereken bir koşul var. Buna göre Geri Kabul Anlaşması’nın etkin bir şekilde uygulanmasından, uluslararası mülteci hukukuna uyum sağlanması ve organize suçlarla mücadeleye kadar 72 kriter bulunuyor.

Ancak şunun altını çizmek isterim. Karşılıklı siyasi irade olduğu sürece bu yolda aşılmaz bir engel yoktur. Özellikle iş adamları için bu vizesiz seyahate geçilmesi çok önemli bir husus. Bugün bakıyorsunuz, kamyonu vize yok, mallar giriyor çıkıyor. Ama mal üreten, onu taşıyan iş adamına vize var. Bu durumun sürdürülebilir olmadığı ortada. O nedenle vizesiz seyahat noktasındaki gelişmeler, iş dünyasının elini kuvvetlendirecek, karşılıklı ticareti de ileriye taşıyacaktır.

“Gümrük Birliği’nin revize edilmesi zorunluluktur”

Esasen Türkiye’nin durumu, aday ülke olduğu açıklanmadan önce AB ile Gümrük Birliği içerisinde yer almaya başlayan üç ülkeden birisi olması itibarıyla diğer ülkelere göre farklı bir nitelik taşıyor. Her zaman söylediğimiz gibi, 1996’daki şartlarla alınan kararlar, bugünün konjonktüründe, ihtiyaçları karşılamaktan uzak. Dünün şartları, bugünün şartlarıyla uyumuyor. Ekonomik düzenin dinamik yapısı ve Serbest Ticaret Anlaşmalarının (STA) ticaret politikalarında baskın bir rol üstlenmesi, bu durumu daha da kritik hale getirdi. Bu minvalde Gümrük Birliği revizyonu artık zorunluluktur.

Dolayısıyla da Gümrük Birliği’ni STA konusuyla birlikte değerlendirmek lazım. Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği’nin, Birliğin ticaret politikalarının tek taraflı üstlenilmesi koşulunu içermesi nedeniyle AB’nin üçüncü ülkelerle imzaladığı STA’lar Türkiye için de bağlayıcı oluyor.

AB’nin üçüncü ülkelerle imzaladığı STA’lara Türkiye’nin otomatik olarak taraf olamaması, Türkiye’nin bu ülkelere ithal ettiği ürünlere tek taraflı indirilmiş gümrük vergisi oranlarını uygulamasına yol açıyor. Ancak bu ülkelere ihraç ettiğimiz mallardan yüksek gümrük vergileri alınmaya devam edilebiliyor. AB’nin büyük ihracatçı ülkelerle yaptığı STA’lar, bu

bağlamda Türkiye açısından kayıp riskini artırıyor. Gümrük Birliği revize edilirken tüm bu boyutlar göz önünde bulundurulmalı diye düşünüyorum.

“Kıbrıs’ta iki taraf da çözüme çok daha yakın”

Siyasi irade, kararlılık ve ekonomik düzeyde iyi işleyen ilişkiler olduğu sürece çözülemeyecek hiçbir mesele yoktur.

Bu sene mayıs ayında Kıbrıs’ta BM’nin ara buluculuğunda müzakerelere süreci başladı. Dolayısıyla ben, Ada’daki iki tarafın çözüme geçmişe göre çok daha yakın olduğu kanaatindeyim. Tabii ki bu noktadaki rahatlama, Türkiye’nin AB ile olan ilişkilerine de doğrudan yansiyacaktır. Ancak KKTC’ye karşı inkarcı politikaların devam etmemesi lazım.

Bu noktada Avrupa’daki bazı politikacılar, Ada üzerinden, Türkiye’yi sıkıştırma amacıyla. Bir kere şunun kabul edilmesi şart: Ada coğrafyasında bir değil, iki devlet var. Avrupa genelinde bu ortak kabulün sağlanması çok önemli. Bu sayede karşılıklı ilişkiler rayına oturur ve daha sağlıklı şekilde ilerler kanaatindeyim.

“2016 yılının verimli bir yıl olacağına inanıyorum”

Belki 2015 yılı Türkiye’de seçim yılı oldu ama şimdi seçimler geride kaldı ve

2016’nın hem AB süreci hem de diğer açılardan çok daha verimli bir yıl olacağına inanıyorum.

Müzakerelerin resmi olarak başladığı günden bu yana 10 yılı geride bıraktık. Bununla birlikte, üyelik yolunda beklenen gelişme sağlanamadı. Bizimle aynı dönemde müzakerelere başlayan Hırvatistan’ın 2013 Temmuz ayı itibarıyla AB üyesi olması, halkımız nezdinde AB’nin samimiyetinin sorgulanmasına yol açtı. Türkiye’nin AB serüveninin bu kadar uzamış olması kamuoyunun üyelik konusunda ki cesaretini kırdı.

İki tarafın da birbirine ihtiyaç duyduğu her geçen gün pekişen bir gerçek. Özellikle mülteci sorununun ortaya çıkmasıyla birlikte AB ülkeleri Türkiye’nin bölgedeki önemini bir kez daha anlamış oldu. Türkiye - AB ilişkilerinin bir “kazan - kazan” ilişkisi olduğu her zaman göz önünde bulundurulmalı.

Biz, İstanbul iş dünyası olarak, bu süreçte üzerimize düşen görevi yerine getirmeye hazırız. Fakat bu iş sadece politik ve ekonomik çerçeve içine sıkıştırılamaz. AB’ye üyelik aynı zamanda sosyal ve kültürel bir projedir. Halkın ve sivil toplumun bu konuda desteğini almak da büyük önem arz ediyor. Hem ekonomik hem de sosyal açılardan, biz de İstanbul Ticaret Odası olarak bu noktada çok yoğun bir biçimde çalışıyoruz. ■

“Vizesiz seyahat hem AB hem de Türkiye açısından birçok olumlu katkı sunacaktır”

Mehmet BÜYÜKEŞİ
Türkiye İhracatçılar Meclisi
Yönetim Kurulu Başkanı

“Türkiye’nin AB tarafından imzalanan STA’lara doğrudan taraf olmasını sağlayan düzenlemelerin Gümrük Birliği’ne dâhil edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ekonomi Bakanlığımızın konuya ilgisi ve AB ile artan ilişkiler sonucu, önümüzdeki dönemde Gümrük Birliği’nin daha adil ve günün gereklerine daha iyi karşılık veren bir yapıya kavuşturulacağına inanıyoruz.”

2015 yılı hem dünya genelinde, hem de ülkemiz özelinde oldukça hareketli bir yıl oldu. ABD Merkez Bankası'nın (FED) faiz artırım sinyalleriyle hızlanan dolardaki yükseliş, Çin'deki büyüme ivmesinin kırılması, petrol ve emtia fiyatlarındaki keskin düşüş ve Rusya, Ortadoğu gibi coğrafyalarda ortaya çıkan siyasi sorunlar geride bıraktığımız yıla damgasını vurdu. Tüm bu etmenler reel ekonomide ve dünya ticaretinde gerilemelere neden oldu.

Dünya ekonomisinde yaşanan sorunların yanı sıra, ülkemizde yaşanan siyasi istikrarsızlık süreci, terör olaylarının artması ve Suriye'den gelen göçmenlerle alakalı sıkıntılar gündemin başında yer aldı. Tüm bu zorlu tablo, ekonomimizde olumsuz etkiler yaratmakla beraber, birçok dünya ekonomisine göre daha iyi performans sergiledik ve dünya ticaretinden aldığımız payı arttırmaya devam ettik. AB ülkelerinin toplam ithalatından ihracatımızın aldığı pay Dünya Ticaret Örgütü'nün son verilerine göre yüzde 1,19 ile tarihin en üst seviyesine ulaştı. Bunun yanında memleketimiz açısından yaşanan önemli gelişme ise AB üyelik sürecinde "Ekonomik ve Parasal Politikalar" başlığını taşıyan 17'nci faslın açılması oldu. 2005 yılında başlayan katılım müzakereleri sürecinde, yaratılan siyasi engeller nedeniyle oldukça ağır ilerleyen süreçte atılan bu adımın çok kıymetli ve gelecek için umut verici olduğunu düşünüyoruz.

"Vizesiz seyahat 2016'da gerçekleşecek"

AB ile ilişkilerde yaşanan açılımların bir tezahürünün de vizesiz seyahat olacağına ve bunun da 2016 yılında gerçekleşeceğine dair kanaatlerimiz oldukça güçlü. Hem AB hem de Türkiye açısından vizesiz seyahat birçok olumlu katkı sunacaktır. AB ekonomisinin içinde bulunduğu durağan vaziyetten çıkmak için yakın coğrafyadaki potansiyellerle etkileşimini arttırması kaçınılmaz bir durum. Bu anlamda,

AB'nin önündeki en önemli fırsat Türkiye olarak değerlendirilebilir. Gerek iş gücü, gerekse genç ve dinamik yapısıyla Türkiye, AB ekonomisinin silkelmesi açısından önem arz ediyor. Bu yakınlaşmanın sağlanabilmesi için de ister iş, isterse turizm amaçlı olsun her türden insan hareketinin önünün açılması iki tarafın da ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, vizesiz seyahat uygulamasının ve taşıma kotalarındaki iyileştirmenin çok vakit kaybedilemeden hayata geçirileceğini düşünüyoruz.

"Türkiye STA'lara doğrudan taraf olmalı"

AB ile aramızdaki bir diğer önemli husus ise Gümrük Birliği meselesidir. 1996 yılında yürürlüğe giren Gümrük Birliği bugüne kadar ülkemize birçok fayda sağladı. Fakat günümüz koşulları ve Gümrük Birliği kapsamındaki birtakım asimetri, Gümrük Birliği'nde yeni düzenlemeler yapılmasını gerektirmektedir. Bilhassa, STA'larla ilgili karşılaştığımız sorunlar Gümrük Birliği'nin sağlıklı işlemesine engel teşkil etmektedir. AB'nin STA imzaladığı ülkeler, Gümrük Birliği sayesinde ülkemiz pazarından faydalanırken, Türkiye'nin söz konusu ülkelerle STA imzalama çabaları sonuçsuz kalmaktadır. Bu durum Gümrük Birliği'nin sürdürülebilirliğinin önündeki en büyük engel olarak öne çıkmaktadır. Bunun önüne geçilmesi için, Türkiye'nin AB tarafından imzalanan STA'lara doğrudan taraf olmasını sağlayıcı düzenlemelerin Gümrük Birliği'ne dâhil edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ekonomi Bakanlığımızın konuya ilgisi ve AB ile artan ilişkiler sonucu, önümüzdeki dönemde Gümrük Birliği'nin daha adil ve günün gereklerine daha iyi karşılık veren bir yapıya kavuşturulacağına inanıyoruz.

Son dönemlerde üzerinde ciddi müzakereler gerçekleştirilen Kıbrıs meselesi de AB ile ilişkilerimizde önemli bir yere sahip. Avrupa, ilk zamanlarından beri meselenin tarafları arasında bu-

"AB ile ilişkilerde yaşanan açılımların bir tezahürünün de vizesiz seyahat olacağına ve bunun da 2016 yılında gerçekleşeceğine dair kanaatlerimiz oldukça güçlü."

lunmaktadır. Yunanistan'ın 1981 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'na üye olmasıyla beraber, Avrupa'nın meseleye yaklaşımı ve ilgisi derinlik kazanmıştır. 2004 yılında GKRY'nin de AB'ye üye olması sonucu, Kıbrıs sorununun Türkiye'nin AB üyeliği bakımından daha önemli hale geldiğini söyleyebiliriz. Ayrıca, Türkiye'nin AB'ye entegrasyonu sürecinde Yunanistan'ın Kıbrıs meselesini bir yumuşak güç unsuru olarak zaman zaman ön plana çıkarması, entegrasyon sürecini zorlaştıran bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye, çözüm yanlısı tavrını her zaman sürdürmektedir. Ada'nın siyasi eşitliğe dayalı, iki bölge, iki toplumlu bir çözüme kavuşturulması için devletimiz, özellikle son dönemde büyük özen göstermekte; ciddi bir emek sarf etmektedir. Gösterilen gayretler sonucunda, 2016 yılının Kıbrıs meselesinde de ciddi gelişmelerin kaydedileceği bir yıl olacağına inanıyoruz.

Türkiye, gerçekleştirmeye devam ettiği yasal reformlarla, güçlenen ekonomisiyle, sürekli gelişen demografik yapısıyla ciddi bir potansiyel arz ediyor. AB'nin de bu potansiyele duyduğu ihtiyaç sürekli artıyor. Özellikle seçimler sonrası istikrar ortamının yeniden tesis edilmesi, ciddi yapısal reformlarla ilgili Hükümetimiz tarafından önemli sinyaller verilmesi, AB üyeliği yolunda beklentileri üst düzeye çıkarmıştır. Bununla birlikte uluslararası ilişkiler ve diplomaside de ciddi bir gayrete şahit oluyoruz. Tüm gelişmeler, 2016 yılının AB ile ilişkilerin ivme kazanacağı bir yıl olduğunu işaret ediyor. ■

“Gelişmeler Türkiye’nin katılım sürecinde 2016’nın belirleyici bir yıl olabileceğini göstermiştir”

Cansen BAŞARAN-SYMES
Türk Sanayicileri ve
İşadamları Derneği Yönetim
Kurulu Başkanı

Türkiye-AB üyelik süreci sadece teknik kriterlerde ve ekonomide değil, Türkiye’nin ve AB’nin de parçası olduğu transatlantik dünyanın özgürlükçü değerleriyle bütünleşme sürecidir. Türkiye-AB ilişkilerine tarihsel açıdan bakacak olursak Ankara Anlaşması’ndan bu yana 53 yıl, tam üyelik başvurmuzdan bu yana 29 yıl, Gümrük Birliği’nden bu yana 20 yıl, adaylığımızdan bu yana 17 yıl, müzakerelerin açılmasından bu yana 11 yıl geçmiş ve 6 farklı başmüzakereci görevlendirilmiştir. Tatmin edici sonuçlar vermekten oldukça uzak kalan müzakere sürecinde bugüne kadar 35 faslın sadece 15’i açılabilmiş, sadece biri geçici olarak kapatılabilmektedir. 16 fasıl siyasi nedenlerle açılmamaktadır. Halen üyelik için somut bir takvim oluşmuş değildir. AB resmi belgelerinde Türkiye’ye yönelik atıflarda üyelikten ziyade iş birliği, diyalog, ortaklık gibi terimler çokça kullanılmaktadır. Bu durum AB’nin genişleme tarihinde benzersiz bir durum olup her iki taraftan kaynaklanan yapısal bir sorunun varlığını göstermektedir.

Öte yandan tüm bu sorunlara karşın 2015 yılı, Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir canlanma umudunun ortaya çıktığı bir yıl

“AB resmi belgelerinde Türkiye’ye yönelik atıflarda üyelikten ziyade işbirliği, diyalog, ortaklık gibi terimler çokça kullanılmaktadır. Bu durum AB’nin genişleme tarihinde benzersiz bir durum olup her iki taraftan kaynaklanan yapısal bir sorunun varlığını göstermektedir.”

olmuştur. Gümrük Birliği’nin derinleştirilmesi, göçmen sorunuyla bağlantılı gelişmeler ve Kıbrıs çözüm müzakerelerinin umut verici bir noktaya ilerlemesi, Türkiye’nin katılım sürecinde 2016’nın belirleyici bir yıl olabileceğini göstermiştir.

Gümrük Birliği, hem Türkiye ekonomisi, hem de Türkiye-AB ilişkileri için önemli dönüm noktalarından biridir. Gümrük Birliği ile birlikte ticaretin önündeki engeller azalmış, Türkiye’nin Avrupa ülkeleriyle ticareti hızla büyümüştür. Ancak bunun ötesinde, Gümrük Birliği Türkiye ekonomisinin dünya ile bütünleşmesini sağlamış, birçok sektörü dönüştürmüş ve standartları yükseltmiştir.

“Gümrük Birliği mevcut haliyle miadını doldurmuştur”

2015 yılında Gümrük Birliği’nin güncellenerek daha fazla alanı kapsamaması, zaman içinde ortaya çıkan karar asimetrisinin giderilmesi ve Türkiye ile AB arasında daha ileri bir iş birliği mekanizması yaratılması yönünde bir adım atılmıştır. Bu, Türkiye için stratejik bir sorun olan TTIP’ye dahil olma hedefinin de bir gereğidir. Ancak, Gümrük Birliği’nin kapsamının genişletilmesi konusuna öncelik vermemiz, AB ile ilişkilerimizin tam üyelik hedefinden yan yollara sapmasını kabullendiğimiz anlamına gelmemektedir. Gümrük Birliği mevcut haliyle miadını doldurmuştur. AB’nin genişleme tarihinde -Malta dışında- tam üyelik öncesinde hiçbir aday ülkeyle oluşturulmamış olan, dolayısıyla istisnai ve bize göre karar asimetrisi nedeniyle geçici Gümrük Birliği’ni güncellenmenin en kolay ve akılcı yolu tam üyelik sürecinin somutlaşmasıdır.

Diğer taraftan, AB ile sadece çıkarlarımız değil, değerlerimiz ve başa çıkmaya çalıştığımız sorunlar da ortaktır. Bunlarla mücadele edebilmenin ve geleceğimizi ortaklaştırmanın en iyi yolu AB’nin tam üyesi olan bir Türkiye’dir. AB’nin dışında veya kıyasında köşesinde kalmış, “stratejik ihmal” yaklaşımı çerçevesinde ancak gerekli gördüğü zaman iş birliğine girdiği, ekonomik bütünleşmeyle yetindiği bir Türkiye değildir.

Türkiye-AB ilişkileri konu bazlı işbirlikleri üzerinden değil, tam üyelik hedefi ekseninde yürümelidir. Bunu dikkate almayan ve AB üyeliğine desteği azaltacak iş birliği, ortaklık, diyalog, komşuluk hatta ikinci sınıf üyelik gibi bir ilişki modeli, Türkiye açısından geri bir adım olacaktır. Aynı şekilde reformları sadece teknik boyutuna indirgeyen bir yaklaşımla ya da Gümrük Birliği'nin derinleştirilmesi yoluyla tek pazara katılıma dayalı bir ekonomik ortaklık anlayışıyla yetinilmemelidir.

Özellikle göçmen sorunu AB tarafında konu bazlı iş birliği eğilimini ön plana çıkarmıştır. Türkiye'yi göçmenlere karşı AB'nin tampon bölgesi olarak belirleyen ve komşuluk perspektifinden ele alan bir strateji, savunulabilir ve sürdürülebilir olamaz. AB'nin gelecekte tam üyesi olmasını planladığı bir ülkeyle arasındaki fiziki ve manevi duvarları bazı siyasal ve mali ödünler karşılığında güçlendirmek yerine, üyeliğin gerektirdiği bütünleşme adımlarını teşvik etmesi gerekir.

“Kayıtsızlığın hakim olduğu yaklaşımlar değişmeli”

Göçmen sorununun kapsamlı çözümü için AB'nin kendi içinde mültecilerden kaynaklanan yükü adil ve dengeli biçimde dağıtabilmesi, Schengen Alanı'nın dış sınırlarını korumada üye ülkeler arasında daha ciddi bir iş birliği yapması gerekir. Aynı şekilde “Kale Avrupası” adını verdiğimiz AB sınırlarını dışarıya kapatan içe dönük refah adası yaklaşımının AB'nin demografik sorunlarını dikkate aldığımızda başarılı olması mümkün değildir. Bu anlayış yabancı karşıtı popülist akımların daha da güçlenmesinin önünü açar. Türkiye ile iş birliği ancak bu hususların dikkate alınmasıyla sonuç verebilir.

Üyelik sürecinin toplumun bütününe sağlayacağı siyasal ve sosyal kazanımların bir kısmından ya da bu kazanımları toplumun bir bölümünden (örneğin yalnızca iş dünyasına tanınan bir vize kolaylığından) yoksun bırakacak dengesiz bir yaklaşıma sıcak bakılması mümkün değildir. Bu tip ilişkilerin çoğunu AB zaten Avrupalı olmayan birçok üçüncü ülkeyle

de kurmaktadır. Aynı şekilde Türkiye'nin üyelik sürecinde elde etmesi gereken hakların yeni iş birliği koşullarına bağlanmaması ve katılım müzakerelerinde ilerlemenin, göçmen konusu gibi insani bir sorunda iş birliğinin pazarlık kozu haline getirilmemesi gerekir. Dolayısıyla göçmen sorunundaki işbirliği koşullarıyla katılım müzakerelerinin birbirine karıştırılmaması; ancak, ortaya çıkan yakınlaşma fırsatının ileriye doğru bir adımla tam üyelik için değerlendirilmesi Türkiye açısından en doğru yol olacaktır.

Aynı şekilde Kıbrıs sorununda çözüm konusunda Türkiye'nin desteği vazgeçilmezdir. Kıbrıs belki süreci tıkayan tek sorun değildir, ancak en kritik olanıdır. Bu sorunun eşitlikçi ve adil çözümü en azından 14 fasılda blokajı ve AB içindeki Türkiye karşıtlarının arkasına saklanabilecekleri bir bahaneyi ortadan kaldırarak onları yükümlülüklerini yerine getirmeye zorlayacaktır. Bunun yanında Fransa'daki son siyasal gelişmeler dikkate alınarak bu ülkenin daha önceden bloke ettiği diğer 3 fasılda tekrar sorun çıkarılmaması için siyasal girişimlerde bulunulmalıdır.

Türkiye'nin AB'ye katılım sürecinde 2016'nın anahtar yıl olabilmesi için Türkiye ve AB'de karar vericiler nezdinde son yıllarda hâkim olan, siyasal kriterlerdeki gerileme ve sürecin zamana yayılmasına karşı iki taraflı bir kayıtsızlığın hâkim olduğu yaklaşımların değişmesi gerekmektedir. Bu açıdan yeni hükümet programında AB üyelik hedefinin vurgulanması memnuniyet vericidir. Özellikle AB tarafının göçmen sorununda iş birliğini öne çıkaran tutumuna karşı Türkiye tarafının süreci katılım müzakereleri eksenine çekmeye çalışmış olması önemlidir. Şimdi yapılması gereken şey, katılım için teknik ve siyasal kriterlerde tavizsiz şekilde ilerlemek ve göçmen sorunundaki yakınlaşmayı siyasal reform sürecini zamana yayıp ötelemek için değil, hızlandırma fırsatı olarak değerlendirmektir. AB hedefiyle ilgili vaatlerin ve eylem planının kâğıt üstünde kalmadan eyleme geçmesi bu konudaki samimiyet sınavıdır.

Bu bağlamda kısa vadede açılacak

fasılları açmak için yoğun bir çaba yürütülmelidir. Özellikle siyasal kriterler alanında, hukuk devleti, ifade özgürlüğü ve demokratik standartlar konularını kapsayan Yargı ve Temel Haklar (23) ile Adalet, Özgürlük ve Güvenlik (24) fasıllarının açılması acildir. Bu husus aynı zamanda Avrupa Komisyonu'nun Türkiye hakkındaki 2015 İlerleme Raporu'nda da vurgulanan ve Türkiye'de son dönemde kaygı verici boyutta geri gittiği demokratikleşme sürecinin yeniden ivme kazanmasına ve hukuk devleti ilkesinin güçlendirilmesine bağlıdır. Diğer yandan 2016'da gündeme gelmesi beklenen Enerji (15), Eğitim ve Kültür (26) ve Dış Güvenlik ve Savunma Politikası (31) fasıllarının yanında, önlerinde herhangi bir siyasal engel bulunmayan Kamu Alımları (5), Rekabet Politikası (8) ve Sosyal Politika ve İstihdam (19) fasıllarının açılması sağlanmalıdır.

Siyasal bütünleşmesi duraksamış gözükmeyle birlikte AB'nin kendi içinde farklılaştırılmış bir bütünleşme modeli konusunda yoğun tartışmalar içinde olduğunu görüyoruz. Bu süreç sonunda oluşacak yapı AB'nin daha etkin bir hale dönüşümünü sağlayabileceği gibi, üyelerine sunduğu kazanımları erozyona uğratmadığı ve ikinci sınıf üyelikler oluşturmadığı takdirde, genişleme sürecindeki ülkeler için de bir model oluşturabilir. Bu konuda bir yandan Birleşik Krallık ile AB arasında yürüyen müzakereleri, diğer yandan da AB'nin mali ve siyasal birlik yönünde atmaya çalıştığı adımları yakından izliyoruz. Türkiye'yi AB'nin dışında bırakmayacak, reform sürecine en elverişli, optimum ve gerçekçi perspektifi sunacak bir sonucun oluşabileceğine inanıyoruz.

Türkiye ancak demokrasi, hukuk devleti, özgürlükler ve insan sermayesi nitelikli bir toplum olarak siyasal saygınlık ve ekonomik çekim gücüne sahip olabilir. Bunu sağlamanın en gerçekçi yolu da transatlantik blok içinde, AB ile ilişkilerimizin yan yollara sapmadan üyelik hedefine ulaşmasıdır. Bu da müzakere sürecinin çok uzun zamana yayılıp kısa vadeli siyasal çıkarlar için araçsallaştırılarak sonucunun belirsizliğe bırakılmasını değil, tam üyelik hedefini ön plana çıkartarak gerekli adımları atmayı gerektirir. ■

“AB katılım sürecinde en son noktadan ziyade önümüzdeki adımı hedeflememiz faydalı olacaktır”

Ali KOPUZ
İstanbul Ticaret Borsası
Yönetim Kurulu Başkanı

“Türkiye olarak biz, pasaport ve kimlik belgelerinin güvenliği, sınır kontrollerinin yasa dışı geçişleri engelleyecek şekilde güçlendirilmesi ve AB standartlarına uygun bir göç yönetimi gibi çalışmalarını tamamlayıp 2017 yılında uygulamaya geçerek üzerimize düşeni yapmış olacağız.”

Vizesiz Avrupa meselesi yeni değil. Her ne kadar son zamanlarda Avrupa için önemli bir sorun olmaya başlayan kaçak göçmenler dolayısıyla hızlandırılması gündeme geldiyse de konu Türkiye için eski...

Öncelikle biz “vizesiz dolaşım” hakkını 1957’de Avrupa Konseyi’nin bir üyesi olarak imzaladığımız serbest dolaşım antlaşması ile kazanmıştık. Ancak bu hak, 1980 yılında Türkiye’nin bir süredir yaşadığı siyasi karışıklıklar ve Avrupa ülkelerine yapılan iltica taleplerindeki artış dolayısıyla askıya alınmıştı. Bu sorunun

çözümü yolunda uzun bir mücadele yaşandı. Sonunda Türkiye, 16 Aralık 2013'te yasa dışı göçmen denetimini öngören ve 2017'de yürürlüğe girecek Geri Kabul Anlaşması'nı imzaladı. Türkiye ile Schengen Alanı'na yönelik vize serbestliği için yol haritası belgesi de zaten kabul edilmişti.

AB ile Türkiye arasındaki ilişkilerin durgun bir döneminde başlayan göçmen sorunu AB'nin panikleyerek eski uygulamaları yeniymiş gibi pazarlık malzemesi yapmasına yol açtı.

Türk vatandaşlarının AB sınırları içinde vizesiz yolculuk yapabilmesi için, ilgili anlaşmalarca belirlenmiş ve tamamlanamaz gereken birtakım kıstaslar var. Türkiye olarak biz, pasaport ve kimlik belgelerinin güvenliği, sınır kontrollerinin yasa dışı geçişleri engelleyecek şekilde güçlendirilmesi ve AB standartlarına uygun bir göç yönetimi gibi çalışmalarını tamamlayıp 2017 yılında uygulamaya geçerse üzerimize düşeni yapmış olacağız. Ben bu adımların atılacağına inanıyorum. Ama tüm bu adımların atılmasından sonra serbest dolaşım hakkını elde edebilir miyiz dersanız, "belki" derim. Çünkü daha önce yapıldığı gibi, yeni şartlar öne sürülebilir. Ayrıca, vize serbestisi öncesinde yine de AB'ye üye ülkelerin onayının gerektiği konuşulmakta ki bu da o dönemin siyasi dengelerine bağlı. "Göçmen sorunu" yakıcı olmaktan çıkarsa ne olur? Gümrük Birliği revizyonunda sorunlar yaşarsak ne tepki verirler? Tüm bu soruların muhtemel cevapları konuyu belirsizleştiriyor. Belki de en iyisi, öncelikle işadamları için bir serbest dolaşım hakkının elde edilmesini zorlamaktır.

"İkili anlaşmalarda Türkiye etkisiz eleman"

Bilindiği üzere Türkiye, AB'nin üçüncü ülkelerle yürüttüğü ticaret anlaşmaları müzakere sürecinde yer almıyor. Bu meselenin kati suretle halledilmesi gerekmektedir. En önemli sorun, ikili anlaşmalarda Türkiye'nin

etkisiz eleman olması. Yani AB ülkeleriyle ikili ticaret anlaşması yapmış herhangi bir ülke Gümrük Birliği kapsamında Türkiye pazarına girebiliyor. Oysa biz, o ülke pazarına aynı anlaşma kapsamında ulaşamıyoruz. Gümrük Birliği kapsamına tarımın dâhil edildiğini düşünün... Bu durumda tam bir facia yaşarız. Herhangi bir AB ülkesiyle ikili anlaşma yapmış, herhangi bir ülke gelip istediği tarım ürününü Türkiye pazarına sunacak. Ülkemiz için en stratejik sektörün çöküşü demektir bu...

Ayrıca Türk kamyon ve tırlarına yönelik uygulanan kotaların kaldırılması ele alınması gereken bir mesele. Ancak öncelik, dediğim gibi gıda ve tarım meselesinde. Bu yıl bu konuya odaklanmalı ve çok dikkatli olmalıyız.

"Yeni bulunan enerji kaynakları çözümü güçleştirecek"

Öncelikle şunu belirtmekte fayda var: Kıbrıs yüzyıllardır bir Türk adasıdır. Nüfusunun çok önemli bir kısmı Türk'tür. İkinci olarak Türkiye Kıbrıs'ın garantör ülkelerinden biridir. Türkiye, İngiltere ve Yunanistan, 1959'da imzalanan anlaşmayla garantördürler. Kıbrıs sorunu, 20'inci yüzyılın "kangren" diplomatik sorunlardan biridir... Bu nedenle çözümü için tarih vermek kolay değil. Özellikle Ada açıklarında bulunan yeni enerji kaynakları çözümü daha da güçleştirecek nitelikte... Bu,

yıllardır herkesin "bu kez çözülecek" gözüyle baktığı ancak çözümü zor bir mesele. Ancak eğer ki bu sorun çözümlürse GKRY'nin bize bloke edeceğini açıkladığı fasılları ve AB'nin GKRY'yi tanımadığımız için açmayacağını beyan ettiği fasılları açtırmak için önümüze önemli bir fırsat doğar.

"Lobi faaliyetleri yapılmalı temaslar sıklaştırılmalı"

Kapanması gereken 35 fasıldan henüz sadece en kolay fasıl olarak görülen "Bilim ve Araştırma" faslı kapatılabildi. Üstelik birçok fasılın bloke edildiğini de unutmamalıyız. Kısaca önümüzdeki birkaç yıl içerisinde bu süreci hızlandırmak zor. Zaten bizim AB ile ilişkimiz, "şartların belirlenmesi, yerine getirilmesi ve yine yeni şartlar deklare edilmesi" şeklinde süregelen kısır bir döngü niteliğinde. Bu garip döngünün bize en büyük faydası, yapısal reformları gerçekleştirmemize yardımcı olmasıdır.

Bu nedenle en son noktadan ziyade önümüzdeki adımları hedeflememizin faydalı olacağını düşünüyorum. Örneğin, her şeyden evvel sürecin ivme kazanması için blokajların kalkması yönünde lobi faaliyetleri yapmalıyız, diplomatik temasları sıklaştırmalı ve müzakereye açık fasıllarda kararlı bir şekilde ilerleme kaydetmeye çalışmalıyız. ■

“Türkiye, AB çıpasına bağlı kalmalı ve üyelik hedefi doğrultusunda çabalarını aksatmadan sürdürmelidir”

Yağız EYÜBOĞLU
Türkiye İşveren Sendikaları
Konfederasyonu Yönetim
Kurulu Başkanı

29 Kasım 2015 tarihinde, yaklaşık on yıl sonra Brüksel’de ilk kez yapılan ve mülteci krizi, AB üyelik sürecinin yeniden canlandırılması, Türk vatandaşlarına vize muafiyeti getirilmesi konularının görüşüldüğü Türkiye - AB Zirvesi’nin Sonuç Bildirgesi’ne baktığımızda, Zirve sonrasında ülkemizde oluşan “vizelerin Ekim 2016’da kaldırılacağı” algısının aksine, bunların kaldırılmasının Türkiye’nin Haziran 2016’da Geri Kabul Anlaşması’nı (1 Ekim 2014’te yürürlüğe girdi) tamamen uygulamaya başlamasına ve tarafların 16 Aralık 2013 tarihinde üzerinde anlaştıkları “Vize Yol Haritası”nın koşullarını yerine getirmesine bağlandığını görmekteyiz.

Geri Kabul Anlaşması tam olarak uygulanmaya başladığında, Türkiye kendi toprakları üzerinden yasa dışı yollarla AB’ye giden göçmenleri geri alma yükümlülüğü altına girmiş ola-

caktır. Hiç şüphesiz bu da kolay bir iş değildir. Yaklaşık 72 kriter içeren Vize Yol Haritası’na uyumun da çok zor olacağı bir gerçektir. Bu durumda Türk vatandaşlarına uygulanan vizelerin Ekim 2016’da kalkmasının şu an için çok zor görüldüğünü söyleyebiliriz.

Zirve toplantısında AB, Kasım 2015 itibarıyla toplam sayılarının 2 milyon 200 bini bulduğu tahmin edilen Suriyeli mülteci ve göçmenlerin Türkiye’de tutulması, bunların barındırılması, mümkün olduğunda geldikleri ülkelere iade edilmesi ve AB’ye geçişlerinin (resmi kurumlara göre Avrupa’ya ulaşan Suriyelilerin sayısı 600 bini aştı) önlenmesi için bir mekanizma oluşturulmasını istedi ve bu amaçla 3 milyar avroluk maddi destek taahhüdünde bulundu.

Dört seneyi aşkın bir süredir ülkemizin gündeminden düşmeyen, Birleşmiş Milletler’in “günümüzdeki en büyük insani kriz” diye nitelendirdiği Suriyeli sığınmacılar sorunu konusunda, TİSK olarak, Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi iş birliği ile bir araştırma yaptırıldı. Çalışma sonucunda aralık ayında “Türk İş Dünyasının Türkiye’deki Suriyeliler Konusundaki Görüş, Beklenti ve Önerileri” başlığı ile kitap olarak yayınladığımız rapora göre:

- 2.2 milyon Suriyelinin büyük kısmı ülkelerine geri dönmeyecektir.
- Halen Türkiye’de en az 300 bin Suriyeli kayıt dışı çalışıyor.
- Şu anda ülkemizde 18 yaşından küçük 1.2 milyon Suriyeli bulunuyor.

Bu durumda resmi çevrelerce bugüne kadar ülkemizin bu sığınmacılar için harcadığı ifade edilen 7 milyar doların yanında, AB tarafından sağlana-

“Geri Kabul Anlaşması tam olarak uygulanmaya başladığında, Türkiye kendi toprakları üzerinden yasa dışı yollarla kaçak olarak AB’ye giden göçmenleri geri alma yükümlülüğü altına girmiş olacaktır. Hiç şüphesiz bu da kolay bir iş değildir.”

çak ve henüz kaynağı kesinleşmeyen 3 milyar avroluk yardımın yetersiz kalacağı ve düzensiz göçü engelleyemeyeceği ortadadır.

“Gümrük Birliği’nin derinleştirilmesi önemli bir konu”

Gümrük Birliği’nin güncellenmesi konusunda Türkiye - AB Zirvesi Sonuç Bildirgesi’nde tarafların hazırlık çalışmalarını tamamlamalarının ardından, 2016 sonlarına doğru bu konuda resmi müzakerelerin başlayabileceği ifadesi de yer aldı. Öyle görünüyor ki, önümüzdeki dönemde 20 yılı geride bırakmış ve günümüz koşullarında içerik itibarıyla hayli eskimiş Türkiye-AB Gümrük Birliği’nin tarım, hizmetler sektörlerini ve kamu alımları piyasalarını da içine alacak, uyumsuzlukların çözümü, AB’nin üçüncü ülkelerle imzalayacağı serbest ticaret anlaşmalarına Türkiye’nin dâhil edilmesi konularında yeni mekanizmalar içerecek şekilde yenilenip derinleştirilmesi çabaları önemli ve hiç kuşkusuz arzu edilir gündem maddeleri olacaktır.

“Kıbrıs’ta çözüm olmadan süreçte ciddi bir ilerleme olmaz”

Türkiye-AB Zirvesi Sonuç Bildirgesi’nde değinilen 17 numaralı “Ekonomik ve Parasal Politika” faslının açılmasına 14 Aralık 2015 tarihinde toplanan Hükümetlerarası Konferans’ta karar verildi. Ayrıca Avrupa Komisyonu’nun bu yılın ilk çeyreğinde 5 yeni faslın daha müzakereye açılması için çalışma yapacağı belirtildi. Fakat bu faslların açılması üzerinde Fransa ve GKRY blokajları bulunuyor. Bu konuda özellikle GKRY’nin kararında direnmesi yüzünden, halen Ada’da iki taraf arasında yürütülen müzakerelerin olumlu sonuçlanması ve dolayısıyla Kıbrıs sorunu çözümlenip bu çerçevede Türk liman ve havaalanlarının GKRY’ye açılması gerçekleşmeden katılım sürecinde ciddi bir ilerleme beklemek pek gerçekçi olmayacaktır.

Ankara Anlaşması’nın 1963 yılın-

da imzalanmasından bu yana geçen 53 yıla ve 2005 yılında başlayan tam üyelik müzakerelerinin bu yıl 11 yaşını dolduracak olmasına karşın, bugün geldiğimiz noktayı neredeyse eskilerin sık kullandığı “bir arpa boyu ilerleme” ölçüsüyle ifade edebileceğimiz Türkiye-AB ilişkilerinde 2015 sonlarına doğru bir “kıpırdanma” yaşandığı doğrudur.

Aslında bu tür kıpırdanmalara geçtiğimiz yıllarda da daha çok Türkiye’nin inisiyatifi sonucu tanık olduk. Fakat ne yazık ki, bunlardan ne yıllardır tıkanmış olan müzakere sürecinin canlandırılması, ne de 20 yılını tamamlayan Gümrük Birliği’nin yenilenip genişletilmesi yönünde somut sonuçlar çıktı.

Tüm bu durgunluk döneminde biz tam üyelik hedefimizden vazgeçmedik, ancak AB’nin istek ve eleştirilerimizi yeterince dikkate almasını da sağlayamadık. 25 Kasım 2015 tarihinde TBMM’ye sunulan 64’üncü Hükümet Programı’nda yer alan şu ifadeler de bu durumun son örneği sayılabilir:

“AB’ye tam üyeliğimiz stratejik hedeflerimiz arasında yer almaktadır. Hükümet olarak AB müktesebatına uyum sürecini hızlandıracamız. Ancak Hükümetimizin göstermiş olduğu samimi yaklaşıma AB kurumlarının ve üye ülkelerin de gerekli karşılığı vermesi gerekmektedir. AB müktesebatına yüksek oranda uyum sağladığımız halde, belirli fasılların siyasi mülahazalarla açılmaması AB’nin temel ilkeleleriyle bağdaşmamaktadır. AB sürecine ve bu süreçte yaşanan değişime, dönüşüme inanan Hükümetimiz AB üyeliği konusunda kararlı ve istikrarlı politikasını sürdürecektir. Sürecin tüm zorluklarına rağmen, bizim için AB ile yürütülen müzakerelerin amacı tam üyeliktir. Hedefimiz, Cumhuriyetimizin 100’üncü yıl dönümünü AB üyeliği ile taçlandırmaktır.”

Bu açık ve net ifadeye ve irade beyanına rağmen, bugün Türkiye-AB ilişkilerinde gözlediğimiz kıpırdanma-

ların Suriyeli sığınmacılar sorunundan kaynaklandığını görmek elbette düşündürücüdür ve ülkelerindeki iç savaşta kaçarak Türkiye üzerinden AB kapılarına dayanan yüz binlerce Suriyeli olmasaydı Avrupalı dostlarımızın yıllar sonra bizimle tekrar tokalaşmak isteyip istemeyecekleri sorusunu akla getirmektedir.

“İş çevreleri duygusal değil akılcı tutum sergilemeli”

Kanımızca bu dönemde özellikle Türk iş çevreleri olarak yapacağımız en doğru şey, bu tür sorulara duygusal yaklaşımlar içinde cevap aramaktan çok, akılcı tutum ve davranışlar sergileyerek durum değerlendirmesinde bulunmak ve oradan doğru davranış biçimleri çıkarmak olabilir.

Türkiye’nin AB’ye üyelik sürecinin yeniden canlandırılması konusuna gelince; bu konuda Türkiye-AB Zirvesi Sonuç Bildirgesi’ne göre, taraflar bu amaçla yılda iki kez düzenli zirve toplantıları gerçekleştirilecek. Zirve toplantıları ilişkilerin geliştirilmesi yönünde atılan adımların değerlendirilmesi ve uluslararası konuların ele alınması için bir platform oluşturacak. Bu toplantılar yanında, Ortaklık Konseyi toplantılarına ek olarak üst düzey düzenli politika toplantıları da yapılacak.

Tüm bu çabaların bizi AB üyeliğine makul sürelerde taşıyıp taşımayacağı konusunda şu anda kesin bir şey söylemek hiç de kolay görünmüyor. Hem AB’nin, hem de ülkemizin karşı karşıya bulunduğu sorunlar iyimser tahminler yapmayı gerçekten zorlaştırıyor. Türk işveren camiası olarak bizim dileğimiz, uzun yıllardır hep savunduğumuz gibi, Türkiye’nin AB çıpasına bağlı kalması ve üyelik hedefimiz doğrultusunda çabalarını aksatmadan sürdürmesidir. Bunun türbülanslarla dolu, günümüz dünyasında ülkemizin ve halkımızın siyasi, ekonomik ve sosyal çıkarlarına en uygun yol olduğuna inanmaya devam edeceğiz. ■

“AB’nin üçüncü ülkelerle kapsamlı STA imzalaması ülkemizin Gümrük Birliği ile sağladığı avantajları erozyona uğratiyor”

Şemsi BAYRAKTAR
Türkiye Ziraat Odaları Birliği
Genel Başkanı

“Gümrük Birliği tarım ürünlerini de kapsayacak şekilde genişletilse de, Türkiye’nin rekabet üstünlüğü olan ürünlerde AB pazarına ihracatını artırması imkânı bulunmaktadır. Ancak sektörel bazda et ve et ürünleri ile süt ve süt ürünlerinde üreticilerimizin genişlemeden olumsuz yönde etkilenmesinin söz konusu olacağı söylenebilir. Bu etkinin bertaraf edilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.”

Türkiye, AB üyeliği için 1959 yılından bu yana çaba sarf ediyor. Türkiye, 1963 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Ankara Anlaşması’nı imzalayarak bu konuda önemli bir adım attı, 1987 yılında da AB’ye tam üyelik başvurusunda bulundu. AB devlet ve hükümet başkanlarının, 1999 yılındaki zirvede Türkiye’nin tam üyelik adaylığını tescil etmelerine ve 2005 yılında tam üyelik müzakerelerine başlanmasına rağmen üyelik müzakereleri henüz sonuçlandırılmadı.

Türkiye-AB ilişkileri açısından önemli bir sorun olan vize sorunu 1980 yılında karşımıza çıktı. Bu tarihte Almanya tarafından başlatılan bu uygulama, zamanla diğer AB üyesi ülkeler tarafından

da benimsendi. Türkiye'nin 1 Ocak 1996 tarihinde Gümrük Birliği'ne girmesine rağmen Türk vatandaşları vize engelinin kurtulamadı. Ülkemizde üretilen sanayi ürünleri AB ülkelerine serbestçe girebilirken bu ürünleri üretenlerin bu uygulamadan yararlanamamaları kabul edilebilir bir durum değildir. Bu uygulama ülkemiz vatandaşları için zamanla bir eziyet halini aldığı gibi maddi olarak da önemli bir külfete yol açar hale geldi. Vatandaşlarımızın yalnızca 2014 yılında ödediği vize ücreti 235.6 milyon avroyu buldu. Sorunun çözümüne yönelik olarak 16 Aralık 2013'te imzalanan mutabakat metni ve vize serbestisi diyalogu bu konuda atılmış önemli bir adımdır. Brüksel'de, 29 Kasım 2015'te düzenlenen Türkiye-AB Zirvesi'nde, Vize Serbestisi Diyalogu'nun tamamlanmasına yönelik olarak, önceden belirlenen tarihin öne çekilerek vatandaşlarımızın Schengen Alanı'na vizesiz seyahatlerinin 2016 yılı Ekim ayına kadar sağlanması üzerinde anlaşmaya varıldı. Türkiye, Ekim 2016'ya kadar başta Geri Kabul Anlaşması'nın etkin uygulanması da dâhil olmak üzere belirlenen kriterleri gerçekleştirdiği takdirde, vatandaşlarımızın vize almadan Schengen Alanı'na vizesiz seyahat etmesi mümkün olacak ve vizesiz Avrupa hayali gerçekleşecektir.

“STA'lardan Türkiye'nin de yararlanması sağlanmalı”

Gümrük Birliği ile birlikte ülkemizin 1995-2014 döneminde AB ülkelere olan ihracatı 5 katın üzerinde artış kaydederek 12.2 milyar dolardan 68,5 milyar dolara yükseldi. Ayrıca Gümrük Birliği'nden sonra makine ve elektronik gibi katma değeri yüksek, teknolojik açıdan daha ileri ürünlerin ihracatı da arttı.

Ancak AB'nin mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, kamu alımları ve yatırımlar gibi alanlarda üçüncü ülkelerle kapsamlı STA imzalaması ülkemizin Gümrük Birliği ile sağladığı avantajları erozyona uğratmıştır.

Ayrıca AB'nin ABD ile TTIP müzakerelerine başlaması da Türkiye'nin bu

ortaklığın dışında kalması riskini ortaya çıkardı. 2014 yılında Avrupa Komisyonu ile yapılan görüşmede, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi konusunda mutabakat sağlandı. Güncelleme ile AB'nin üçüncü ülkelerle imzaladığı STA'lardan eşzamanlı olarak Türkiye'nin de yararlanmasını sağlayacak bir sistemin tesisi ile AB'nin ABD ile yapacağı TTIP'e ülkemizin de katılımını sağlanması önem arz eden konuların başında gelmektedir.

Ayrıca Gümrük Birliği tarım ürünlerini de kapsayacak şekilde genişletilse de, Türkiye'nin rekabet üstünlüğü olan ürünlerde AB pazarına ihracatını artırması imkânı bulunmaktadır. Ancak sektörel bazda et ve et ürünleri ile süt ve süt ürünlerinde üreticilerimizin genişlemeden olumsuz yönde etkilenmesinin söz konusu olacağı söylenebilir. Bu etkinin bertaraf edilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

“Kıbrıs'ta görüşmeler olumlu yönde ilerliyor”

Kıbrıs sorunu dış politikamızda en önemli sorunlardan biridir. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin yenilmesi sonucu Kıbrıs adasının geçici olarak İngiltere'nin yönetimine bırakılmasıyla başlayan sorun, günümüzde Türkiye, Yunanistan, İngiltere, ABD ile birlikte Birleşmiş Milletler ve AB gibi kurumların da dahil olduğu uluslararası bir sorun haline geldi. Sorunun çözümü için Bir-

leşmiş Milletler tarafından hazırlanan plan, Nisan 2004'te her iki kesimde de halkoyuna sunuldu ancak KKTC tarafından kabul edilmesine rağmen GKRY tarafından reddedildi. 11 Mayıs 2015 tarihi itibarıyla sorunun çözümüne yönelik görüşmeler yeniden başladı. Kamuoyuna yansıdığı kadarıyla görüşmeler olumlu yönde ilerliyor. Sorunun çözülmesi halinde dış ilişkilerimizin genelini olduğu kadar Türkiye ile AB arasındaki ilişkileri de olumsuz yönde etkileyen bir faktör daha ortadan kalkmış olacaktır.

“Müzakere sürecinin yeniden canlandırılması önemli”

Brüksel'de, 29 Kasım 2015 tarihinde gerçekleştirilen Türkiye - AB Zirvesi, Türkiye'nin AB ile ilişkileri açısından önemli bir gelişmedir. Zirveye, 28 AB üyesi ülkenin temsilcileriyle birlikte AB Konseyi, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu Başkanları katıldı. Toplantı müzakere sürecinin yeniden canlandırılması, fasılların açılması, diyalog mekanizmalarının oluşturulması açısından da önemlidir.

Nitekim bu toplantıda Ekonomik ve Parasal Politika faslına 14 Aralık 2015 tarihinde müzakereye açılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca 64'üncü Hükümet Programı ve 10 Aralık 2015 tarihinde açıklanan Eylem Planı da 2016 yılının Türkiye-AB ilişkilerinin ivme kazanacağı bir yıl olacağını vaatlerini vermektedir. ■

“Güncellenmiş bir Gümrük Birliği’nin Türkiye’nin yararına olacağına ve 2023 hedeflerimizin gerçekleşmesine önemli katkı sunacağına inanıyorum”

Hikmet TANRIVERDİ
İstanbul Hazır Giyim ve
Konfeksiyon İhracatçıları Birliği
Yönetim Kurulu Başkanı

“Üyelik sürecimizin ivme kazanması her şeyden önce AB ülkelerinin samimiyetinden geçiyor. O samimiyet ve iyi niyetin olması halinde birkaç yıl içinde tam üye olmamızın önünde hiçbir engel göremiyorum.”

AB, Türkiye'nin yarım asırlık bir rüyası. 3 Ekim 2005'te Lüksemburg'da yapılan Hükümetlerarası Konferans'ta ülkemizin resmen katılım müzakerelerine başlamasıyla bu rüyanın gerçekleşmesi yolunda tarihi bir adım atıldı. Aradan geçen 10 yılda açılan 15 fasıldan sadece biri geçici olarak kapatılabildi. Sürecin gecikmesinde bizim yükümlülüklerimizi yerine getiremememizden daha çok AB iç dengelerinin ve Müslüman bir ülke olan Türkiye'nin Avrupa'ya dahil olması konusunda karşı tarafın çekincelerinin rol oynadığını söylemeliyim. AB'nin isteksiz tavrı, zaman içinde Türkiye'de hem hükümetler düzeyinde hem de kamuoyu nezdinde heyecanın düşmesine neden oldu. Geçen yılın sonunda AB'nin ülkemizin önüne Ekim 2016'dan itibaren "vizesiz Avrupa" perspektifini koymasını ilişkilerin canlandırılması yönünde önemli bir adım olarak değerlendiriyorum. Ancak hem Türkiye'nin yapması gereken ev ödevlerinin çokluğu hem de 28 üyenin oy birliğinin aranacak olması, bu vadedin yerine getirilmesinin hayli zor bir prosedürü gerektirdiğini ortaya koyuyor. Diğer taraftan AB'nin omurgasını oluşturan Almanya ve Fransa'da 2017'de seçim var. Her iki ülkedeki kamuoyunun İslamiyet ile ilgili hassasiyetlerini dikkate aldığımızda "vizesiz Avrupa" hayalinin hiç de kolay olmayacağını söylemek zorundayım.

"Güncellenmiş Gümrük Birliği Türkiye'nin yararına olur"

1 Ocak 1996'da yürürlüğe giren Gümrük Birliği, kapsamlı bir düzenleme olmakla birlikte Gümrük Birliği'nin Türk ihracatçısı için getirdiği avantajlar günümüzde dezavantaja dönüşmüş bulunuyor. Örneğin Doha Süreci'nin tıkanmasıyla hızlanan AB'nin bölgesel ve ikili STA'larının müzakere ve karar mekanizmalarında Türkiye olarak yer alamıyoruz. Gümrük Birliği'nden kay-

naklanan yükümlülüklerimizden dolayı karar mekanizmasına dahil olmadığımız anlaşmalar asimetrik ticarete yol açtığından, sürece dahil olmasak da sonuçlarına katlanmak zorunda kalıyoruz. Bu yıl yapılacak görüşmelerde başta bu konu olmak üzere Gümrük Birliği'nin ülkemizin çıkarları gözetilecek şekilde revize edilmesinin şart olduğunu düşünüyorum. Güncellenmiş bir Gümrük Birliği'nin Türkiye'nin yararına olacağına ve 2023 hedeflerimizin gerçekleşmesine önemli katkı sunacağına inanıyorum. Ayrıca, AB ile ABD arasında müzakereleri devam eden TTIP dünya ticaretini yeniden şekillendirecek önemli bir mekanizma ve bu anlaşmaya taraf olmamız için ilk aşamada Gümrük Birliği'nin güncellenmesi gerekiyor. Gümrük Birliği'nin güncellenmesi bu bakımdan da sektörümüz açısından önemli.

"Kıbrıs'ta uzlaşma AB ile ilişkilerde olumlu rüzgar yaratır"

Kıbrıs'ta 2004'teki başarısız referandumdan sonra ilk kez çözüme yaklaşılmış bulunuyor. Tarafların iyi niyetli çabaları, bölgesel ve küresel konjonktür, Ada'da 42 yıllık sorunun çözümü konusunda beni umutlandırıyor. Ancak geçmiş deneyimler ışığında ihtiyatlı olmamız gerektiği-

ni düşünüyorum. Hepimizin bildiği gibi Kıbrıs sorunu, Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde en önemli engellerden birini oluşturuyor. Ada'da varılacak bir uzlaşmanın yeniden ivme kazanan Türkiye - AB ilişkileri açısından son derece olumlu bir rüzgâr yaratacağına inanıyorum.

"Potansiyelimiz AB'nin birçok ülkesinden daha ileride"

AB, Türk hazır giyim sektörünün en büyük pazarı. Halen ihracatımızın yaklaşık dörtte üçünü AB ülkelerine yapıyoruz. Hazır giyim ihracatçısı olarak tam üyelik halinde mevcut ihracatımızı ikiye hatta üçe katlayabilecek bir potansiyele sahibiz. Bu nedenle ülkemizin AB'ye üyeliğini yürekten destekliyoruz. Türkiye'nin mevcut potansiyeli, demokratik birikimi, mevzuat altyapısı AB'nin mevcut birçok ülkesinden daha ileride. Burada temel problemin AB'nin Türkiye gibi 80 milyonluk bir Müslüman ülkeyi bünyesine kabul etme konusundaki çekincelerinden kaynaklandığını hepimiz biliyoruz. Üyelik sürecimizin ivme kazanması her şeyden önce AB ülkelerinin samimiyetinden geçiyor. O samimiyet ve iyi niyetin olması halinde birkaç yıl içinde tam üye olmamızın önünde hiçbir engel göremiyorum. ■

Ayhan ZEYTİNOĞLU
İKV Başkanı

Türkiye, AB liderlerinin beklemedikleri mülteci meselesinin çözümünde kilit rol oynuyor. İş dünyası da müzakere sürecinde kritik bir role sahip.

Türkiye'nin 2016 AB Gündemi: “Mülteci konusunda işbirliği çerçevesinde yeniden **canlanan ilişkilerde iş dünyası belirleyici rol oynamalı**”

Geçtiğimiz Ekim ayından beri Türkiye AB ilişkileri büyük ölçüde mülteci krizi ekseninde ilerliyor. İlk olarak 5 Ekim 2-15 tarihinde Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker'in Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a mülteci krizini çözüme kavuşturmak için bir ortak eylem planı taslağı sunması ile başlayan süreçte, iki taraf 29 Kasım 2015 tarihindeki Zirvede bir araya gelerek, bu plan üzerinde uzlaşma sağladı. Uzlaşmaya göre, AB Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların entegrasyonu için 3 milyar avroluk bir mali paketi uy-

gulamaya koyacak, Türk vatandaşlarının Schengen alanına girişlerinde vize serbestliği için Ekim 2016 hedef tarihi benimsenecek, Türkiye'nin AB katılım müzakerelerinde yeni fasılların açılması sağlanacak, iki taraf arasında her yıl iki kez Zirve toplantıları yapılacak ve enerji, ekonomi gibi alanlarda üst düzey diyaloglar başlatılacaktı.

AB'nin atmayı taahhüt ettiği bu adımlara karşı, Türkiye'nin 16 Aralık 2013'te imzalanan AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşması'nı Haziran 2016 itibarıyla yürürlüğe koyması, Türkiye'deki Suri-

yelilerin çalışma hayatına katılmaları, eğitimleri gibi konularda adımlar atarak Avrupa'ya geçişlerin önlenmesi, göçmen kaçakçılığı çeteleri ile etkili mücadele edilmesi, Ekim 2016 tarihinde vize serbestliğine yönelik olarak yol haritasında yer alan 72 kriterin karşılanması için gerekli adımların atılması, sınır kontrollerinin güçlendirilmesi ve düzensiz göçün önlenmesinde AB kurumları ile işbirliği yapılması bekleniyordu. 2016 yılında Türkiye ve AB ilişkilerinin merkezinde yer alan konuyu bu ortak eylem planında öngörülen unsurların hayata geçirilmesi oluşturuyor. Suriye'deki savaşın daha da şiddetlenmesi sonucu artan mülteci akını, AB liderlerini beklemedikleri ve kontrol altına alınması kolay olmayan bir mesele ile karşı karşıya bıraktı. Bu meselenin çözümünde Türkiye kilit bir rol oynuyor.

Türkiye-AB İlişkilerinde Ana Başlıklar: Gümrük Birliği ve TTIP süreci

Türkiye-AB ilişkilerinin diğer alanlarına baktığımızda mülteci konusunda işbirliğinin de tetiklediği bir hareketlenme görüyoruz. Müzakerelerde 17 Aralıkta yeni bir fasıl açılırken, enerji, yargı ve temel haklar gibi diğer bazı fasılların açılması da, GKRY vetosunun kaldırılmasına bağlı olarak gündemde. Diğer önemli alan ise geçtiğimiz Mayıs itibarıyla başlatılan Türkiye-AB Gümrük Birliğinin modernizasyonu süreci. Bu kapsamda resmi müzakerelerin 2016 sonunda başlaması öngörülüyor. Gümrük birliğinden kaynaklanan AB'nin üçüncü ülkelerle imzaladığı serbest ticaret anlaşmaları karşısında Türkiye'nin ticari olarak dezavantajlı konuma düşmesi gibi sorunların da çözüme kavuşturulacağını beklediğimiz bu süreçte, gümrük birliği ilişkisinin dünya ticareti ve AB ticaret politikasındaki yeni gelişmeleri de dikkate alacak şekilde güncellenmesi söz konusu. Bu süreç sonucunda gümrük birliğinin tarım, hizmetler ve kamu alımları gibi alanlara genişletilmesinin iş dünyasını

nasıl etkileyeceği 2016 gündeminde önemli bir araştırma konusu olarak yerini alıyor.

Bu çerçevede dikkatle takip etmemiz gereken bir diğer konu da Trans Atlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Görüşmeleri (TTIP). TTIP süreci dünya ticaretinin iki büyük oyuncusu olan AB ve ABD'yi bir araya getirerek, dünya ticaretinde yeni kurallar ve standartlar oluşmasına yol açacak. Bu süreç Türkiye gibi ülkeleri özellikle yakından ilgilendiriyor. Çünkü Türkiye, AB ile gümrük birliği içinde olan bir ülke olmasına rağmen TTIP sürecinin dışında yer alıyor. İki taraf arasında çetin görüşmelere sahne olan bu görüşmelerin tamamlanmasını takiben, Türkiye'nin konumu da ele alınmalı ve bu yeni oluşan ticaret alanında yerini laması için gerekli düzenlemeler yapılmalı. Aksi takdirde, Türkiye'nin gümrük birliğinden doğan kazanımlarının eriyeceği bir sürece girmemiz söz konusu. Gümrük birliğinin modernizasyonu süreci ile birlikte ele alındığında, Türkiye'nin TTIP sürecine dahil olmasını sağlayacak mekanizmaların da yeni müzakere edilecek konular arasında yer alacağını umuyoruz.

AB Sürecini Tetikleyen Aktör: İş Dünyası

AB ile olan ilişkilerimizin müzakere sürecinden gümrük birliğine kadar farklı yönlerinde iş dünyası kritik bir rol oynuyor. AB müktesebatının neredeyse yüzde 80'i doğrudan iş dünyasını etkileyen mevzuat hükümlerinden oluşuyor. İç pazarın yönetiminden, üretim standartlarına, tüketici haklarından çevre düzenlemelerine kadar AB müktesebatı iş yapma ortamını, üretim ve ticaretin koşullarını ve rekabet kurallarını çok yakından ilgilendiriyor. Türkiye'nin sadece üye olursa değil ama üye olmadan çok önce özellikle gümrük birliği ile beraber bu müktesebata uyum sürecini başlattığını düşünürsek, iş dünyasının AB sürecine ilgisiz kalması düşünülemez. Gümrük birliği ile AB pazarında rekabet imkanını bulan, kendini yenileyen ve dö-

nüştüren Türk iş dünyası, şimdi yeni bir sınama ile karşı karşıya. Şimdi gümrük birliği kapsamındaki serbestleşme hizmet ve tarım sektörlerini etkileyecek. Bu ilgili sektörler üzerindeki rekabet baskısını artıracak bir gelişme olsa da, uygun adımların atılması ve gerekli önlemlerin alınması halinde çığır açıcı ilerlemelere de imkan tanıyacak.

İş Dünyasının Koordinatör Kurumu olarak İKV

AB ile ilişkilerin gelmiş olduğu bu kritik dönemde, iş dünyamızın vizyoner ve stratejik bakışına yine çok ihtiyaç duyuluyor. Tıpkı 1965 yılında İKV'yi kurarken, o dönemki iş dünyamızın öncü kuruluşlarının gösterdiği gibi, bugün de ayın vizyon ve kararlılığı iş dünyamız sahip. Başta TOBB olmak üzere, Dergimizin bu sayısına görüşlerini vererek katkıda bulunan mütevelli kurum Başkanlarımız, yazılarında iş dünyamızın bu engin deneyim ve birikimini yansıtıyor. Bundan önce 2002, 2004, 2011 yıllarında İKV'nin koordinasyonunda 200'ü aşkın önde gelen iş dünyası ve sivil toplum kuruluşu bir araya gelerek, Türkiye'nin AB sürecinde yeni gelişmelere destek veren bildiriye imza atmışlardı. Hem hükümetlerimize, hem de AB yetkililerine çağrıda bulunmuş ve bu ilişkinin iki taraf için de bir "kazan-kazan" formülüne dayandığını vurgulamışlardı. Bugün de bu gerçeği açıklıkla görüyoruz. AB göç gibi çok temel sorunlarının çözümünde Türkiye'ye ihtiyaç duyuyor. Türkiye için ise, ekonomik ve siyasi reformların hızlanması için AB'nin model ve itici güç olarak rol oynaması büyük önem taşıyor. İlişkilerin, Türkiye'nin tam üyelik hedefine yönelik olarak karşılıklı fayda ve güven temelinde ilerlemesi iki tarafın da yararına olacaktır. Bu hedefe iki tarafta da iş dünyasının desteği ve katkısı olmadan ulaşılamaz. 2016'da yeni bir ivme kazanan Türkiye-AB ilişkilerinin iş dünyasının da desteğinin alınacağı katılımcı bir süreç çerçevesinde ilerleyeceğini umuyoruz. ■

Türkiye'nin Avrupa ve Bölge Merkezi Olarak Rolü Semineri

Türkiye'nin enerji, finans, lojistik ve iletişim, üretim ve hizmetler alanlarındaki potansiyeli "Türkiye'nin Avrupa ve Bölge Merkezi Rolü" başlıklı seminerde ele alındı.

Türkiye'nin Avrupa ve Bölge Merkezi Olarak Rolü Semineri 5-6 Şubat tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirildi. Seminerin açılışında konuşan Barselona Uluslararası İlişkiler Merkezi (CIDOB) ve Avrupa Ekonomik İşbirliği Ligi (ELEC) Başkanı Carles A. Gasòliba, Türkiye'nin pek çok alanda Akdeniz Bölgesi'nde önemli bir role sahip olduğuna dikkat çekti.

"Türkiye Merkez Olabilir"

Seminerin açış konuşmasında, Tür-

kiye ekonomisinin 2002-2014 döneminde yıllık ortalama yüzde 4,7 büyüdüğünü belirten İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, bu süreçte AB çıpasının siyasi ve ekonomik reformlar için itici güç olduğunu belirtti. Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin, Türkiye'nin ürün yelpazesini ve ticari ilişkilerini geliştirmesi açısından önemli bir basamak olduğunu ifade eden Zeytinoğlu, AB üyelik perspektifinin, üretim, iletişim, lojistik ve finans ağlarını genişlettiğini söyledi. Türkiye'nin bu

dönüşüm ile Avrupa'nın 8'inci, dünyanın 18'inci en büyük ekonomisi haline geldiğini belirten Zeytinoglu, Türkiye'nin modernleşme ve demokratikleşme yolunda ilerleyerek bölgede ve Avrupa'da etkili bir merkeze dönüşebileceğini söyledi.

“Enerji Potansiyeli Önemli”

AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Hansjörg Haber ise Türkiye'nin bölgesel enerji merkezine dönüşmesi için iyi bir pozisyonda olduğunu belirterek bunun için enerji

transferini sağlayacak altyapıya ihtiyaç olduğunu söyledi. Haber, ayrıca bilgi ve iletişim teknolojileri açısından önemli bir pazar olma yolunda olan Türkiye'de istikrarlı bir yasal çerçevenin oluşturulmasını, eğitim ve öğretimin desteklenmesini, yenilikçilik alanında işbirliğinin teşvik edilmesini önemseydiğini aktardı. Birçok yabancı şirketin bölgesel merkezini İstanbul'da olduğuna dikkat çeken Haber, Türkiye'nin daha kaliteli iş gücü ve yenilikçi hizmetlere odaklanması gerektiği söyledi.

Soysal: “Türkiye, Avrupa Projesi'nin tam kalbinde”

AB Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Rauf Engin Soysal ise Avrupa Projesi'nin ciddi bir süreçten geçtiğini, bölgesel ve küresel gelişmelerin Türkiye'nin konumunu güçlendirdiğini belirtti. Soysal, Türkiye'nin küresel belirsizliklere rağmen yüzde 4 büyümeye yakalandığını, G20, OECD ve AB üye ülkeleri arasında en hızlı büyüyen 4'üncü ekonomi olduğunu aktardı. Soysal, 17 No'lu faslın müzakerelere açılmasını, bu başarının bir teyidi olduğunu söyledi. ■

İKV Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Proje Açılış Toplantısı'nda

İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün Kurumsal Yapılanmasının Geliştirilmesinin Desteklenmesi (Faz II) Proje Açılış Toplantısı'na katıldı.

uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi, İngiltere Büyükelçiliği ve İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü işbirliğinde başlatılan proje ile Genel Müdürlüğün kurumsal kapasitesinin artırılması amaçlanıyor.

17 Şubat 2016 tarihinde düzenlenen toplantıda konuşmacı olarak yer alan İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, Aralık 2013 tarihinde imzalanan Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın etkileri, vize serbestliği süreci ve 29 Kasım 2015 tarihinde üzerinde uzlaşılan Türkiye ve AB Mülteci Ortak Eylem Planı sonrasındaki gelişmeler hakkında bilgi verdi. İKV

Genel Sekreteri, Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın Haziran 2016 itibarıyla uyulamaya geçmesinin beklendiğini ve bu anlaşmanın etkin bir şekilde işletilebilmesi için Türkiye ve AB arasında yük paylaşımına gidilmesinin şart olduğunu belirtti. İKV Genel Sekreteri ayrıca anlaşmanın uygulanması ile ilişkilendirilen vize serbestliği süreci için de hedef tarih olarak Ekim 2016'nın belirlendiğini, ancak bu tarihte vize zorunluluğunun kaldırılabilmesi için vize serbestliği yol haritasında yer alan 72 kriterin yerine getirilmesi gerektiğini hatırlattı.

ICMPD Doğu Bölgesi Direktörü Martijn Pluim'in moderatörlüğünde

yapılan panele İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas'ın yanı sıra, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Nuray Ekşi, Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği Genel Koordinatörü İbrahim Kavluk ve Göç Politikaları Merkezi Avrupa Bölümü Direktörü Elisabeth Collett katıldı. Panelde, son dönemde AB ve Türkiye arasında göç alanında yapılan anlaşmalara (Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması, Ortak Eylem Planı, vize serbestisi süreci) bağlı olarak gelişen ivme ve bu anlaşmaların bölgemizdeki göç yönetimi üzerindeki genel etkisi üzerine değerlendirmeler yapıldı. ■

Denizli’de Türkiye-AB İlişkileri Ele Alındı

İKV, Denizli Sanayi Odası ve Denizli AB Bilgi Merkezi işbirliğinde düzenlenen etkinliklerde Türkiye-AB ilişkilerini ele aldı.

Pamukkale Üniversitesi’nde 26 Ocak 2016 tarihinde “AB-Türkiye İlişkilerinde Ufuk Turu: Doğru Bilinen Yanlışlar ve Güncel Gelişmeler” başlığı altında düzenlenen konferansta, Türkiye-AB ilişkilerindeki son gelişmeler, Türkiye 2015 İlerleme Raporu’nun değerlendirilmesi, AB mali fonları ve Gümrük Birliği’nin güncellenmesi süreci ele alındı.

Denizli Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Müjdat Keçeci tarafından yapılan açış konuşmasının ardından İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, “Türkiye-AB İlişkileri-Mevcut Durum ve Sorunlar” başlıklı sunumunda, AB tarafından müzakere çerçevesinin dışında

başlatılan süreçlere değindi. Bunların; 16 Aralık 2013 tarihli geri kabul anlaşması ile başlayan vize serbestleştirilmesi ve yol haritası ile 12 Mayıs 2015 tarihinde açıklanan Gümrük Birliği’nin modernizasyonu süreci olduğunu belirtti. Doç. Dr. Nas, yeni dönemde mülteci krizinin ilişkilerde önemli bir gündem maddesi olacağını belirtti.

Toplantıda İKV’nin Türkiye’de AB üyeliğine verilen desteği inceleyen araştırma sonuçlarını paylaşan Doç. Dr. Nas, katılımcıların yüzde 85’inin AB hakkında “hiç” veya “biraz” bilgiye sahip olduğunu ve yüzde 61,8’inin Türkiye’nin AB üyeliğini desteklediğini açıkladı.

Panelin ikinci konuşmacısı İKV

Brüksel Temsilcisi Haluk Nuray, başta Çin olmak üzere Asya'nın yükseldiğine, küresel ölçekte fiziki imkanların değiştiğini ve Türkiye'nin, üretimde değer zincirinin dünyanın birçok yerine dağıldığı ortamın parçası olması gerektiği mesajını verdi.

İKV Kıdemli Uzmanı Selen Akses ise sunumunda Gümrük Birliği nedeniyle AB'nin tercihli gümrük rejimine uyum sağlamakla yükümlü iken, Türkiye'nin,

halen AB üyesi olmadığı gerekçesiyle, AB'nin üçüncü ülkelerle yürüttüğü müzakere sürecine dâhil edilemediğini ve bunun Türkiye aleyhine bir durum oluşturduğunu belirtti. Akses, Mayıs ayında Gümrük Birliği'nin güncellenmesi kararının ardından müzakerelerin resmi olarak başlayabilmesi için tarafların, kapsamlı etki analizleri yapmaları, paydaşlar ile istişare sürecinde bulunmaları ve yetkili makamlardan müzakerelerin

başlatılması için onay almaları gerektiğine işaret etti.

Konferanstan sonra, İKV heyeti, Denizli Sanayi Odası Meclis Toplantısı'na katıldı. Denizli Sanayi Odası Meclis Başkanı Mehmet Tosunoğlu ve Yönetim Kurulu Başkanı Müjdat Keçeci tarafından yönlendirilen toplantıda, Türkiye-AB ilişkileri, AB Mali fonları, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi süreci ve TTYO sürecinin Türkiye'ye etkileri ele alındı. ■

Türk-Fransız-Alman Kış Üniversitesi Programı Gerçekleşti

Bu yıl düzenlenen program Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Universite Paris Ouest-Nanterre La Defense ve Friedrich Alexander Universität Erlangen-Nürnberg Üniversiteleri işbirliğinde gerçekleştirildi.

10-15 Ocak 2016 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen programa Erlangen-Nürnberg ve Bordeaux üniversiteleri öğretim üyesi Prof. Dr. Robert Freitag, Erlangen-Nürnberg Üniversitesi'nden Prof. Dr. Klaus Ulrich Schmolke, Prof. Dr. Jochen Hoffmann, Dr. Müh. Christine Schneider, Prof. Dr. Angelika Emmerich-Fritsche, Prof. Dr. Jochen Hoffmann, Paris Ouest Nanterre La Defense Üniversitesi'nden öğretim üyeleri Prof. Dr. Stephanie Dijoux, Prof. Dr. Otmar Seul, Prof. Dr. Jean Marc Thouvenin, Prof. Dr. Eric Millard, Potsdam

Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Tobias Letti ile Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyeleri Prof. Dr. Halûk Kabaalioğlu, Prof. Dr. Nami Barlas, Prof. Dr. Yaşar Gürbüz, Prof. Dr. Abdülkadir Arpacı ve Prof. Dr. Ali Cem Budak katıldı.

Üç ülkeden öğrencileri bir araya getiren programda şirketler hukuku, sermaye piyasası hukuku, ara buluculuk, anayasa hukuku, iş hukuku, yatırım tahkimi, uluslararası ticari tahkim, çevre hukuku, AB hukuku, rekabet hukuku konularında atölye çalışmaları ve tartışmalar yapıldı.

Programın kapanış bölümünde İKV Başkan Yardımcısı ve Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Halûk Kabaalioğlu, Türkiye'nin AB üyeliği hedefinin kararlılıkla devam ettiğini, sürecin özellikle GKRY'nin tek taraflı olarak AB'ye üye olarak kabul edilmesi ve Fransa'da Sarkozy faktörü nedeniyle sektöre uğradığının altını çizdi. Prof. Dr. Kabaalioğlu, Fransa'da Hollande dönemi ile bazı başlıkların açılacağı ve mülteci krizinin ilişkilerde yeni bir döneme işaret ettiğini belirtti. ■

İKV'nin Vizyonu Çalıştayda Ele Alındı

İKV, yeni dönem stratejik hedefleri ve vizyonunu gözden geçirdiği bir çalıştay düzenledi.

20 Şubat 2016 tarihinde gerçekleştirilen çalıştayda bir SWOT analizi yapılarak, Vakfın stratejik hedeflerine yönelik olarak, hangi yönlerini öne çıkarması ve hangi yönlerini geliştirmesi gerektiği konusu ele alındı. "Hızlı Değişim Ortamında Nasıl bir İKV?" başlığı ile düzenlenen çalışmaya İKV Yönetim Kurulu üyeleri ile İKV uzman kadrosu ve çalışanları katıldı. Vakfı etkileyen, yurt içi ve

dışındaki ekonomik ve siyasi gelişmelerin tartışıldığı çalıştayda, Vakfın önümüzdeki dönem için nasıl bir vizyon belirlemesi gerektiği konusunda görüş alışverişinde bulunuldu. Çalıştayın öğleden sonraki bölümünde grup çalışmaları yapılarak, kurumsal kapasite, iletişim, etki ve vizyon gibi farklı konu başlıkları altında İKV'nin stratejik önceliklerine nasıl ulaşabileceğine yönelik adımlar belirlendi. ■

İKV'den İstanbul Valiliği'ne Ziyaret

İKV heyeti İstanbul Valisi Vasip Şahin'i makamında ziyaret etti.

İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ve Uzman Gökhan Kilit tarafından oluşan İKV heyetinin 25 Şubat 2016 tarihinde İstanbul Valisi Vasip Şahin'i ziyaretleri kapsamında, İKV'nin 2016 yılı faaliyetlerine ilişkin bilgi verildi. ■

İKV Genel Sekreteri Vize Toplantısına Katıldı

İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas Manisa Ticaret ve Sanayi Odası'nda düzenlenen vize toplantısına katıldı.

Bilindiği gibi, TOBB ve AB Delegasyonu tarafından düzenlenen vize toplantıları farklı şehirlerimizde düzenleniyor. 18 Şubat 2016 tarihinde Manisa Ticaret ve Sanayi Odası'nın (TSO) ev sahipliğinde yapılan toplantıda, Schengen Vizesi'nde yaşanan sıkıntılar ve bu sıkıntıların çözüm yolları konusunda yapılan çalışmalar anlatıldı.

Toplantıya, Manisa TSO Yönetim Kurulu Başkanı Adnan Erbil, Meclis Başkanı Hayati Dolman, Manisa Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birlik Başkanı Hasan Geriter, Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ufuk Merde, Meclis Başkan

Yardımcısı Gültekin Aşçı, Tevfik Aslaner, Manisa TSO Yönetim Kurulu Üyeleri, Manisa TSO Meclis Üyeleri ve Manisalı İşadamları katıldı.

Doç. Dr. Çiğdem Nas, İKV'nin TOBB ve ECAS ile birlikte yürüttüğü Vize Şikayet Hattı hakkında bilgi verdi. Manisa TSO Yönetim Kurulu Başkanı Adnan Erbil açış konuşmasında, hala bu toplantılarla sorunlara çözüm önerileri aranmasından büyük bir üzüntü duyduğunu dile getirerek, "GKRY'nin, Bulgaristan'ın, Romanya'nın, eski Doğu Bloku ülkelerinin bile üyesi olduğu AB'ye girememiş olmamız kabul edilemez" dedi. Erbil, Türkiye'nin AB ülkeleriyle ciddi anlamda bir ticareti olduğunu belirterek, top-

lantının, yol haritasını sunacağını umduğunu belirtti.

Toplantıda Almanya İzmir Konsolosu Oliver Hansh ile İtalya Konsolosu Luigi Lannuzi vize başvuruları ile ilgili bilgi ve uygulamaları aktardı. AB Ankara Delegasyonu Temsilcisi Jörg Dieter Köstinger ise Türkiye ve AB arasında Aralık 2013'te imzalanan Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması hakkında tanıtıcı bilgi verdi. Toplantının son bölümünde, Manisa Oda ve Borsalar Akademik Danışmanı Mahmut Kargın'ın moderatörlüğünde katılımcıların soruları AB Delegasyonu heyeti tarafından cevaplandırıldı. ■

İstanbul Kalkınma Ajansı'na İKV Ziyareti

İKV heyeti, İstanbul Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Doç. Dr. Abdülmecit Karataş'ı ziyaret etti.

İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ve Uzman Gökhan Kilit tarafından oluşan İKV heyeti, 25 Şubat 2016 tarihinde İstanbul Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Doç. Dr. Abdülmecit Karataş'ı ziyaret

etti. Ajansın destek programları hakkında bilgi alan İKV heyeti 2016 yılı içerisinde gerçekleştirmeyi planladığı faaliyetleri aktardı. İKV'nin ayrıca İstanbul Kalkınma Ajansı bünyesinde Kalkınma Kurulu Üyeliği de bulunuyor. ■

İKV'den Anket Çalışması

İKV, "Türkiye-AB Hizmet Ticaretinin Önündeki Temel Engeller" başlıklı bir anket çalışması başlattı.

Kurulduğu günden bu yana, özel sektörün AB konusunda ihtisas kuruluşu görevini üstlenen İKV, AB bütünleşme süreci ve Türkiye-AB ilişkilerindeki gelişmeler hakkında bilgiler sunarak, özellikle Gümrük Birliği ve AB katılım müzakereleri gibi önemli süreçlere Türk iş dünyasının aktif katılımını sağlamayı hedeflemektedir.

Önümüzdeki dönemde Gümrük Birliği'nin güncellenmesine ilişkin yürütülecek müzakerelerde, Türk iş dünyasının çıkarlarının daha iyi korunabilmesi, Türkiye ekonomisinin bu süreçten azami fayda sağlayabilmesi için doğru ve gerçekçi verilerle desteklenen analizlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Özellikle Gümrük Birliği'nin hizmetler sektörünü kapsayacak şekilde güncellenmesi müzakerelerinden önce mevcut durumun bir fotoğrafının çekilmesi, Türk hizmet sunucularının AB pazarında karşılaştıkları tarife dışı engel-

lerin tespit edilmesi gerekmektedir. İKV, Türkiye-AB ticari ilişkilerini olumsuz yönde etkileyen engellerin envanterini çıkarmak amacıyla bir anket çalışması başlatmıştır.

Sadece 10 dakikanızı ayırarak dolduracağınız bu anket çalışması dört bölümden oluşmaktadır:

- Şirket Profili
- AB ile Ticari İlişkiler
- AB ile Hizmet Ticaretinde Karşılaşılan Engeller

- Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi
- Ankete <https://tr.surveymonkey.com/r/hizmetler> internet adresinden veya İKV'nin internet adresinden (www.ikv.org.tr) ulaşmak mümkün.

Verilen tüm cevaplar gizli kalacak ve anketin sonucu istatistiksel veriler halinde paylaşılacaktır. Soru ve görüşleriniz için "saks@ikv.org.tr" adresinden bize ulaşabilirsiniz.

Ankete katılmak için son gün: 10 Mart 2016. ■

İKV Monthly'nin Ocak ve Şubat 2016 Sayıları Yayımlandı

İKV'nin aylık İngilizce bülteni olan IKV Monthly'nin Ocak ve Şubat 2016 sayılarında, Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan önemli gelişmeler, AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı devralan Hollanda'nın öncelikleri, Türkiye gündeminde yer alan güncel konular, Brüksel ve Ankara nezdinde yapılan resmi ziyaretler ve İKV faaliyetlerine yer veriliyor.

Yeni yıla girmemizle beraber, IKV Monthly çalışmamızda İKV faaliyetleri ve resmi ziyaretlerini "kronoloji" çizelgesiyle siz değerli okuyucularımızla paylaşacağız. Ayrıca bu yıl başlayan bir diğer yeniliğimiz ise İngilizce bültenimizin son sayfasında İKV uzmanlarının görüşlerine yer verilmesi olacak.

AB İletişim Stratejisinde Farklı Bir Pencere: AB Bilgi Ağı Projesi

Türkiye'nin ilk AB Kütüphanesi ve ilk AB Dokümantasyon Merkezi'ni bünyesinde bulunduran İKV, AB Bilgi Merkezleri Ağı'nın Desteklenmesi Projesi'nde önemli bir görev üstlenerek, 2016 yılında İstanbul AB Bilgi Merkezi faaliyetlerini gerçekleştirecek.

M. Gökhan KİLİT
İKV Uzmanı ve AB
Bilgi Merkezi Koordinatörü

Mehmet POYRAZLI
İKV Uzman Yardımcısı ve
AB Bilgi Merkezi Koordinatörü

Teknolojinin gelişimi ve iletişim kaynaklarının çeşitlenmesi bilgiye ulaşmayı kolaylaştırırsa da günümüzde bir konu hakkından kamuoyunu doğru bilgilendirmek bir hayli zorlaştı. Hızlı değişim ortamında iletişimin daha çetrefilli bir hal almasıyla, kamu diplomasisi ekse-

ninde iletişim kampanyası yürütmek, kamuoyunu doğru yönlendirme ve yerinde mesajları iletmenin en önemli araçlarından biri haline geldi. Hem Türkiye'nin hem de AB'nin, üyelik müzakerelerinde attığı her adımda stratejik iletişimi ve kamu diplomasisini etkin kullanması, konunun önemi

AB bilgi merkezleri

İstanbul AB Bilgi Merkezi

ve hassasiyeti açısından mühim bir unsur.

AB İletişim Stratejisi

Türkiye-AB ilişkilerinde yürütülen iletişim kampanyasında iki ana yüklenici organ bulunmakta. Bunlardan biri olan AB Bakanlığı, 2010 yılında yayımladığı AB İletişim Stratejisi'ni (ABİS) 16 Ekim 2014 tarihinde güncelleyerek kamuoyu ile paylaştı. Uluslararası, ulusal ve yerel kuruluşlar, sivil toplum, üniversiteler, iş dünyası, medya ve siyasi aktörlerin süreçte birincil paydaşlar olacağı belirtilen stratejide, Türkiye ve AB vatandaşları iletişim kampanyasının temel hedef kitesini oluşturuyor.

Diğer bir organ olan AB Türkiye Delegasyonu, AB Bilgi Ağı Projesi'ni 1996 yılından bu yana Türkiye genelinde yürüterek, iş çevrelerini, akademisyenleri, sivil toplum kuruluşlarını ve kamuoyunu, AB'ye katılım süreci ve Türkiye-AB ilişkileri hakkında bilgilendirme amacıyla toplantılar, konferanslar, çalıştaylar ve kültürel etkin-

likler düzenliyor. Şüphesiz, iki iletişim stratejisi kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların birbirini "tamamlayıcı" olması, konunun amacına ulaşması bakımından önemli bir husus.

AB Bilgi Merkezleri Ağı Projesi

TOBB çatısı altında yürütülen AB Bilgi Merkezleri Ağı Projesi, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Trabzon ve Van olmak üzere 20 ilde faaliyet gösteriyor. Ayrıca, üniversite ve araştırma merkezlerinde bulunan 13 AB Dokümantasyon Merkezi, öğrenci ve akademisyenlerin AB'ye ilişkin konularda ihtiyaç duydukları bilgi kaynaklarına ulaşmalarını hedefliyor. Proje kapsamında ayrıca 17 ilde AB Bilgi Noktaları faaliyet gösteriyor.

AB Bilgi Merkezleri ve Dokümantasyon Merkezleri'nin amaçları arasında:

- AB ve kurumları ile AB'nin temel

- değerleri hakkında bilgi vererek doğru bilinen yanlışları azaltmak,
- İlgili kişilere AB hakkında bilgi ve dokümantasyon sağlamak,
- Kamuoyunun, farklı ilgi grupları ve paydaşların bilgi ihtiyacını karşılamak,
- Yerelde konferans, toplantı, sergi, konser gibi kültürel etkinlikler ve iletişim odaklı etkinlikler düzenlemek.

İKV'ye Önemli Görev

Geçtiğimiz Kasım ayında 50'nci yılını kutlayan İKV, bu iletişimin ehil bir organ tarafından sağlanması için yoğun çalışmalar yürütüyor. Kurulduğu 1965 yılından bu yana AB ve Türkiye-AB ilişkileri konularında uzman bir kuruluş ve bilgi merkezi olarak hizmet veren İKV, AB'ye uyum sürecinde Türk özel sektörünü ve kamuoyunu bilgilendirmeye, ayrıca kurum ve kuruluşlar arasındaki işbirliğini güçlendirmeye yönelik projeler gerçekleştirmeye devam ediyor. Türkiye'nin ilk AB Kütüphanesi ve AB Dokümantasyon Merkezi'ni bünyesinde bulunduran İKV, AB Bilgi Merkezleri Ağı'nın Desteklenmesi Projesi'nin İstanbul ayağında önemli bir görev alarak, İstanbul AB Bilgi Merkezi faaliyetlerini üstlenecek. İKV İstanbul AB Bilgi Merkezi, 5-6 Şubat 2016 tarihlerinde gerçekleşen "Türkiye'nin Avrupa ve Bölge Merkezi Olarak Rolü" başlıklı seminerde stant açıp, katılımcılara AB konusunda yayınlar dağıtarak ilk etkinliğini gerçekleştirdi. Bu çerçevede İKV İstanbul AB Bilgi Merkezi, 2016 yılında, bölgesel ve tematik etkinlikler, toplumsal münazaralar ile kültürel aktiviteler gerçekleştirmek için projeler oluşturup 2016 ajandasına şimdiden oluşturdu.

İKV İstanbul AB Bilgi Merkezi'nin düzenleyeceği etkinlikler hakkında bilgi almak ve katılmak için İKV'nin güncel internet sitesini (www.ikv.org.tr) takip edebilirsiniz! ■

1 Ocak

Hollanda AB Konseyi Dönem Başkanlığını Devraldı

Hollanda, AB Konseyi Dönem Başkanlığını Lüksemburg'dan devraldı. 12'inci kez dönem başkanlığını üstlenen Hollanda 6 ay süreyle, Liderler Zirveleri ve AB Dışişleri Konseyi hariçinde bütün Konsey toplantılarını yönetecek ve Konsey gündemini belirleyecek.

13 Ocak

Komisyon, Hukukun Üstünlüğü Mekanizması'nı Harekete Geçirdi

Avrupa Komisyonu, Polonya'da muhafazakâr hükümetin kabul ettiği reformlar ve yaşanan gelişmeler karşısında hukukun üstünlüğü mekanizmasını (*Rule of Law Mechanism*) harekete geçirme kararı aldı. Komisyon Birinci Başkan Yardımcısı Frans Timmermans, mekanizma ile Polonya Anayasa Mahkemesi'nin işleyişine getirilen değişikliklerin AB'nin hukukun üstünlüğü standartlarına uyumunun gözden geçirilmesinin amaçlandığını açıkladı.

15 Ocak

AB Ekonomi ve Maliye Bakanları Toplantısı Gerçekleşti

AB Ekonomi ve Maliye Bakanları, üye ülkelere ilişkin yıllık büyüme araştırması raporunu (YBA) ve 2016 yılı için uyarı mekanizması raporunu (UMR) kabul etti. Bu iki rapor, AB'nin politika koordinasyon döngüsünü içeren Avrupa Sömestri'nin başlangıcını teşkil ediyor.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

2 Şubat

Tusk, İngiltere'nin Reform Taleplerine İlişkin Taslağı Sundu

Taleplerine İlişkin Taslağı Sundu

AB Konseyi Başkanı Donald Tusk, İngiltere'nin reform taleplerine ilişkin anlaşma teklifini 28 AB başkentine iletti. Taslak, Avro Alanı dışında kalan 9 üye ülkeye ekonomi politikalarıyla ilgili endişelerini dile getirme konusunda gerekli güvenceleri vererek, acil kararların veto edilmesi veya geciktirmesinin önüne geçmeyi hedefliyor.

2 Şubat

Yunanistan'a İlişkin Schengen Değerlendirme Raporu Onaylandı

Avrupa Komisyonu, Yunanistan'a ilişkin Schengen Değerlendirme Raporu'nu onayladı. Buna ek olarak, Yunanistan'ın dış sınırlarının yönetimine dair ciddi sorunları ele alan bir Konsey önerisi de kabul edildi. Değerlendirme Raporu'nda yer alan tavsiyeler ile Yunanistan'ın tüm Schengen kurallarına uyması ve AB'nin dış sınırlarının yönetimini doğru bir şekilde uygulaması öneriliyor.

4 Şubat

AB Kış Dönemi Ekonomik Tahmin Raporu Yayımlandı

Avrupa Komisyonunun yayımladığı 2016 Kış Dönemi Ekonomik Tahmin Raporu AB ekonomisinin toparlanmada dördüncü yılına girerken büyümenin iç tüketimin desteğiyle ılımlı bir şekilde sürdüğünü ortaya koydu. Avro Alanında büyümenin bu yıl 1,7'ye ve 2017'de yüzde 1,9'a yükseleceği tahmin ediliyor.

16 Ocak

Avusturya Schengen Anlaşması'nı Gözden Geçirme Kararı Aldı

Avusturya Başbakanı Werner Faymann, Avrupa'ya yönelik sığınmacı akını nedeniyle bu kararı aldıklarını açıkladı. Faymann açıklamasında AB'nin Schengen Alanı'nın tehlikede olduğunu ve ülkesinde sınır kontrollerinin sıklaştırılacağını belirtti.

21 Ocak

Danimarka Yeni Göçmen Yasasını Onayladı

Göçmenlere yönelik yeni yasa teklifi (*Aliens Act*), Danimarka Parlamentosu tarafından onaylandı. Yasa ile göçmenlerin oturma izinleri, aile birleşimleri ve sığınmacı haklarına yönelik daha sıkı düzenlemelerin gündeme gelmesi bekleniyor. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği yaptığı açıklamada, yasanın korku unsurunu ve İslam karşıtı söylem ve uygulamaları körükleyebileceği uyarısı yaptı.

26 Ocak

AB Adalet ve İçişleri Konsey Toplantısı Gerçekleşti

Adli sicil kayıtlarının karşılıklı paylaşımını sağlayan ECRIS'in kapsamının genişletilmesinin de gündeme geldiği Adalet ve İçişleri Bakanları Toplantısı'nda ana gündem maddesi Schengen Alanı ve AB sınırlarının güçlendirilmesi oldu. Yeni bir Terörle Mücadele Merkezi'nin kurulması da gündem maddeleri arasındaydı.

9 Şubat

6 Kurucu Üye, AB'nin Geleceğini Tartıştı

AB'nin kurucu üyeleri Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg'un dışişleri bakanları Roma'da bir araya geldi. Toplantıda, Schengen tartışmaları, terör tehdidi ve İngiltere'nin AB'den ayrılmasına yönelik referandum konusu ele alındı. Üye ülkelerin farklı entegrasyon modellerini seçebileceği de vurgulandı.

18-19 Şubat

AB Liderler Zirvesi Gerçekleşti

AB Liderler Zirvesi, AB ülkelerinin Devlet ve Hükümet Başkanlarının katılımıyla, Konsey Başkanı Donald Tusk'un başkanlığında Brüksel'de gerçekleştirildi. Ankara'da 17 Şubat 2016 tarihinde gerçekleşen terör saldırısını kınayan bir açıklamayla başlayan Zirvenin ana gündem maddelerini Birleşik Krallık'ın AB üyeliğinden ayrılması ihtimaline ilişkin tartışmalar ve mülteciler krizi oluşturdu.

22-26 Şubat

TTIP Müzakerelerinin 12'nci Turu Gerçekleşti

AB adına müzakere heyeti başkanlığını Ignacio Garcia Bercero, ABD adına ise Dan Mullaney'in yürüttüğü TTIP'nin 12'nci müzakere turunda taraflar pazara erişim, yasal düzenlemeler ve kurallar olmak üzere üç başlık altında konuları görüştü. Özellikle imalat ve hizmetler sektörlerinde işbirliği imkânları değerlendirildi.

6 Ocak 2016

AB Bakanı Volkan Bozkır'ın KKTC'ye Resmi Ziyareti

AB Bakanı ve Başmüzakereci Büyükelçi Volkan Bozkır, AB Bakanlığı görevine getirilmesinin ardından ilk yurt dışı ziyaretini KKTC'ye yaptı. Ziyaret kapsamında, KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı, KKTC Meclis Başkanı Sibel Siber, KKTC Başbakanı Ömer Kalyoncu ve KKTC Dışişleri Bakanı Emine Çolak ile bir araya geldi.

12 Ocak

İstanbul'daki Terör Saldırısına İlişkin AB'den Açıklama

Yapılan yazılı açıklamada, AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini ve Avrupa Komisyonunun Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu Üyesi Johannes Hahn tarafından İstanbul'da Sultanahmet Meydanı'nda meydana gelen terör saldırısı kınandı. Ortak açıklamada, Türkiye-AB Zirvesi'nin önceliklerinden biri olan terörle mücadelede, AB'nin Türkiye'nin yanında olduğu mesajı verildi.

13 Ocak

KİK Üyeleri Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Biraraya Geldi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye-AB Karma İstişare Komitesi (KİK) üyesi kuruluşların temsilcilerini kabul etti. Basına kapalı gerçekleştirilen toplantıdan sonra açıklama yapan TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, 2016 yılında yapılması planlanan çalışmalar hakkında Cumhurbaşkanı'ndan görüş alındığını belirtti.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

2 Şubat

AB Bilgi Merkezleri Ağı'nın Yeni Dönem Açılışı

AB Bilgi Merkezleri Ağı'nın Desteklenmesi Projesi'nin yeni dönem açılış toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Halim Mete, AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Hansjörg Haber ve AB Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Rauf Engin Soysal'ın katılımıyla Ankara'da gerçekleştirildi.

3 Şubat

AB'den Türkiye'ye Sağlanacak 3 Milyar Avro için Resmi Onay

Avrupa Komisyonu tarafından yapılan açıklamada, Türkiye'de bulunan Suriyeli mültecilerin temel ihtiyaçlarının karşılanması için Türkiye'ye sağlanacak 3 milyar avroluk yardım fonuna (The Refugee Facility for Turkey) AB'nin 28 üye ülkesinin resmi onay verdiği bildirildi. Avrupa Komisyonu Birinci Başkan Yardımcısı Frans Timmermans yaptığı açıklamada, yardımın özellikle eğitim ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olduğunu belirtti.

5-6 Şubat

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu Gymnich Toplantısı'na Katıldı

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Amsterdam'da gerçekleşen Gayri Resmi Dışişleri Konseyi Toplantısı'na (Gymnich) katıldı. AB üye ülkelerin ve AB'ye aday ülkelerin dışişleri bakanlarının katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda mülteci sorunu ve göç konuları ele alındı.

25-26 Ocak

Avrupa Komisyonu'ndan Türkiye'ye Resmi Ziyaret

AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini ve Komisyonunun Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu Üyesi Johannes Hahn, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve AB Bakanı ve Başmüzakereci Büyükelçi Volkan Bozkır ile bir araya geldi.

26 Ocak

Ankara Sivil Toplumla Diyalog Toplantısı

AB Bakanı ve Başmüzakereci Büyükelçi Volkan Bozkır'ın katılımıyla Ankara'da "Türkiye'nin AB'ye Üyelik Süreci" konulu sivil toplumla diyalog toplantısı düzenlendi. AB Bakanlığı tarafından şimdiye kadar 8 adet sivil toplumla diyalog toplantısı düzenlendi ve bu toplantılara 16 binden fazla sivil toplum kuruluşu temsilcisinin katıldığı açıklandı.

28-29 Ocak

Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Enerji Diyalogu İkinci Toplantısı

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak ve Avrupa Komisyonunun İklim Eylem ve Enerjiden Sorumlu Üyesi Miguel Arias Cañete'nin katıldığı toplantıda işbirliğinin artırılması ele alındı. Enerjide rekabetçi koşulların oluşturulması ve ortak çıkarlar doğrultusunda hareket edilmesi yönünde fikir alışverişinde bulunuldu.

16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

8 Şubat

Almanya Başbakanı Merkel'in Türkiye Ziyareti

Almanya Başbakanı Angela Merkel Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyaretinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Başbakan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu ile bir araya geldi. Ziyarete Suriyeli mülteciler konusu ele alındı. Ortak basın toplantısında Başbakan Davutoğlu iki ülke arasında gerçekleşen görüşmelere dikkat çekti.

17 Şubat

Ankara'daki Terör Saldırısına İlişkin AB'den Açıklama

AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini ile Avrupa Komisyonunun Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu Üyesi Johannes Hahn yayımladıkları ortak bildiriye, Türkiye'nin bir kez daha maruz kaldığı terör saldırısını kınadı. AB Konseyi Başkanı Donald Tusk da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı telefonla arayarak, terör saldırılarını kınadı ve taziye mesajlarını ilettiler.

26 Şubat

AB'ye Katılım İçin Ulusal Eylem Planı Güncellendi

Türkiye'nin Yeni AB Stratejisi kapsamında 2015-2019 dönemini kapsayan ve ilk eylem planı niteliğinde açıklanan AB'ye Katılım İçin Ulusal Eylem Planı güncellendi. 64'üncü Hükümet Planı'nı dikkate alınarak hazırlanan eylem planı, Ocak 2016- Aralık 2019 dönemini kapsıyor.

Son Kritik Dönem Başkanlığı Hollanda'nın Kapısında: "Krizler 2016'sı"

Ahmet CERAN
İKV Uzman Yardımcısı

Hollanda'nın dört önceliğini; göç ve uluslararası güvenlik, büyüme ve istihdam, enerji ve iklim politikaları ile güçlü ekonomi birliği oluşturuyor.

Hollanda, 1 Ocak 2016 tarihinde AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı Letonya'dan devraldı. Dönem Başkanlığı görevini on ikinci kez üstlenen Hollanda'nın altı ay süreyle, liderler zirvelerini ve AB Dışişleri Konseyi haricinde bütün Konsey toplantılarını yönetmesi ve Konsey gündemini belirlemesi öngörülüyor. Hollanda'nın AB Dönem Başkanlığı'nı üstlendiği Ocak 2016 tarihinden bu yana konsey başkanlığı görevi Polonyalı siyasetçi Donald Tusk tarafından yürütülürken, Dışişleri Konsey toplantılarına, AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini başkanlık yapıyor. AB Dönem Başkanlığı'nın, AB'nin kurumsal açıdan "özgün" niteliğini temsil eden bu iki makamla yakın

işbirliği içerisinde bulunması bekleniyor.

Konsey Başkanlığı, altı aylık sürelerle dönüşümlü olarak bütün AB üyesi devletler tarafından üstlenilen, AB entegrasyonunda ulusal temsiliyet açısından kilit bir görev. Dönem başkanlığının temel sorumluluğunu, Konsey'in gündemini belirlemek ve Konsey'in işleyişindeki devamlılığı sağlamak oluşturuyor. Bu sorumluluk doğrultusunda Dönem Başkanlıklarının iki temel görevi bulunuyor: Konsey toplantılarının ve hazırlık niteliğinde etkinliklerin başkanlığını üstlenmek, bu toplantıların usul ve esas bakımından etkinliğini garanti altına almak. Dönem Başkanı üye ülkeler, Konsey'in diğer AB kurumları ile etkileşiminde de temel rol üstleniyor.

Hollanda Dönem Başkanlığı, on sekiz ay sürecek olan Hollanda, Slovakya, Malta “Üçlü Programı”nın (*Trio*) ilk ayağını oluşturuyor. AB’nin bir anlamda önümüzdeki 18 aylık süreçteki gündemini yansıtan “Üçlü Program”ın temel önceliklerini büyüme ve rekabet edebilirlik; istihdam; Enerji Birliği; özgürlük, güvenlik ve adalet; AB’nin küresel aktör olarak rolünün geliştirilmesi ile vatandaşların refahı ve güvenliği oluşturuyor.

Hollanda Dönem Başkanlığı’nın Öncelikleri

Avrupa entegrasyon projesinin temelini oluşturan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu’nun kurucuları arasında yer alan Hollanda, AB’nin kurumsal tarihi boyunca, Birliğin hukuki temellerini

oluşturan toplantılara ev sahipliği yaptı. 2016 yılının Ocak ayında başlayan Dönem Başkanlığı boyunca da Hollanda, AB’nin temellerine vurgu yapmayı ve bu temellerin değerini ön plana çıkarmayı amaçlıyor.

Hollanda Dönem Başkanlığı’nda, büyüme ve istihdam ile AB vatandaşlığı kavramlarını vurgulamak ve vatandaşların karar alma süreçlerine etkisini artırmak amacıyla sivil toplumun AB sistemine daha etkin şekilde dahil edilmesi büyük ölçüde gündemde olacak. Hollanda’nın dört önceliğini; Schengen sisteminin tartışmaya açıldığı bir dönemde göç ve uluslararası güvenlik; büyüme ve istihdam için inovasyon; ileriye dönük enerji ile iklim politikaları ve güçlü bir ekonomi birliği oluşturuyor.

Hollanda Dönem Başkanlığı’nda bakanlar düzeyinde gerçekleşecek toplantıların bir bölümünün Amsterdam Denizcilik Müzesi’nde, diğer yetkililerin toplantılarının ise müzenin hemen yanındaki tarihi limanda gerçekleşmesi bekleniyor. Dönem Başkanlığı sürecine sivil toplumun katılımının artırılabilmesine yönelik olarak ise Başkanlık yerleşkesinin yakınında bir ziyaretçi merkezi oluşturuldu.

Tarihi Limandan Küresel Krizlere Açılan Dönem Başkanlığı

Hollanda bir yandan AB’nin yapısal iç sorunlarının peşi sıra hararetlendiği diğer yanda ise komşu bölgelerde ve küresel sistemin tamamında büyük çaplı krizlerin giderek arttığı bir dönemde Dönem Başkanlığı’nı üstlenmiş durumda. Trio’yu oluşturan diğer ülkeler Slovakya ve Malta dikkate alındığında uzmanlar Hollanda Dönem Başkanlığı’nı, büyük krizlerin üzerine gitme kapasitesine sahip son dönem olarak nitelendiriyor.

Böyle çetrefilli bir konjonktürde göç, güvenlik, ve bunlarla birlikte istihdam, inovasyon ve güçlü bir avro alanının Hollanda’nın temel öncelikleri olduğunu hatırlatmakta fayda var. Dolayısıyla bu önceliklerin altını dolduran etkin politikaları diğer AB ülkelere kabul ettirebilmesi halinde, AB fikrinin kurucuları arasında kabul edilen Hollanda, karşı karşıya kalınan iç ve dış krizlerin yönetiminde AB’yi yönlendiren önemli bir rol üstlenme şansını elinde tutuyor.

AB’nin karşı karşıya olduğu en öncelikli iç meseleler şüphesiz ki “Brexit” olarak adlandırılan İngiltere’nin AB’den çıkması senaryoları ile Schengen sisteminin geleceği. İngiltere’nin AB’den ayrılması halinde doğabilecek iki taraflı ekonomik tehlikeler, taraflar için olumlu senaryolar ortaya koymazken, İngiltere Başbakanı David Cameron, 2016 yılının ortalarında gerçekleşmesi öngörülen referandum öncesinde, ►►

Düzensiz göç akınları karşısında yetersiz kalan AB'nin sınır kontrol birimi Frontex'e ek olarak, yüksek kapasiteli yeni bir sınır kontrol biriminin oluşturulması AB kurumlarının gündeminde.

vatandaşlarına, İngiltere'yi AB'ye bağlayan iplerin gevşediğini göstermeyi amaçlıyor. Dolayısıyla AB yetkilileri ile Cameron arasında yoğun müzakereler devam ediyor.

Hollanda'nın dönem başkanlığını devraldığı 2016 yılının başından itibaren çok çeşitli boyutlarıyla AB'nin göç, mülteci ve sınır yönetimi politikaları mercek altına alınmış durumda. 2016 yılında ilk olarak, hızla devam eden düzensiz göç akınları karşısında yetersiz kaldığı öne sürülen AB'nin sınır kontrol birimi *Frontex*'in yanı sıra yeni bir, yük-

sek kapasiteli AB sınır kontrol biriminin oluşturulması AB kurumlarının gündeminde. Öte yandan yetersiz olduğu öne sürülen, AB'nin sığınmacılık politikalarını düzenleyen Dublin sisteminin de reformu öncelikli konular arasında. 2'nci Dünya Savaşı'ndan bu yana gerçekleşen en büyük göç akınıyla birlikte, AB'nin en temel değerleri arasında sayılan kişilerin serbest dolaşımını garanti altına alan Schengen Sisteminin geleceği de tehdit altında. AB ülkeleri birer birer vize uygulamalarını sertleştirmeye ve sınırlarında diğer AB üye ülke vatandaşlarına da

yönelik olmak üzere, sınır denetimini artırmaya devam ediyor. Schengen alanından tamamen vazgeçilmesi uzak bir ihtimal gibi görülse de bu ihtimal bile Hollanda'nın büyük titizlikle yürütmesi gereken bir tartışma. Öte yandan AB'nin dağılması korkusunu doğuran yapısal iç gelişmeler eş zamanlı olarak AB ülkelerinin iç siyasetinde popülist ve aşırı söylemlerin tırmanmasına ve AB şüphesizliğinin artmasına, ana akım siyasi söylemlerin uç muhalefetlerle karşı karşıya kalmasına da sebep oluyor. Bu şartlar altında AB'yi bir arada tutmak, kolay yönetilebilir hale getirebilmek için daha iyi, etkin ve basit hukuki düzenlemelere geçilmesi de (*better regulations*) Hollanda'nın bir önceliği.

AB'nin bütün bu iç karmaşıklıkları eş zamanlı olarak hem dış meseleleri besliyor hem de dış karışıklıklardan etkileniyor. Bu dış karışıklıkların en önemlilerinden biri şüphesiz ki Orta Doğu'daki kaos ve çatışma ortamı. Eş zamanlı olarak Suriye, Irak ve Libya'daki çatışmalar ile beslenen IŞİD tehdidi ve AB'ye dönen yabancı savaşçılar ile terör sorunu, 2016 yılında AB'nin en öncelikli güvenlik gündemini oluşturuyor. Bununla birlikte Türkiye, Rusya ve Suudi Arabistan gibi aktörlerin de bu krizlerin parçası olması, AB tarafından bütüncül ve etkin bir politika oluşturulmasını olabildiğince zorlaştırıyor.

Güvenlik ve göç gündeminin yanı sıra, AB'nin dış ticareti de 2016'da çeşitli çalkantılara sahne olabilir. Atlantik'in öte yakasıyla, ABD ile TTYO müzakerelerinin belli bir aşamaya geldiği ve sonuçlanması öngörülerinin yapıldığı bir dönemde ABD'de Başkanlık seçimleri gerçekleşecek. Cumhuriyetçi bir adayın seçilmesi durumunda şu anki konjonktürün dışında bir ABD dış politikasına geçilmesinin de tartışıldığı dikkate alınır, AB'nin en yakın ticaret ortağı ile ilişkilerinin Hollanda Dönem Başkanlığı tarafından etraflıca düşünlmesi gerekecek.

İbre Türkiye'yi Gösteriyor

29 Kasım 2015 tarihli Türkiye-AB Zirvesi'nin geride bırakıldığı ve Türkiye-AB Ortak Eylem Planı üzerinde anlaşmaya varıldığı dikkate alındığında 2016 yılında Türkiye ile ileri düzeyde işbirliğinin Hollanda Dönem Başkanlığı'nın masasında olduğu söylenebilir. Özellikle göç yönetimi, mülteci sorunu ve vize serbestliği konularında 2016 yılının ilk yarısında Dönem Başkanlığı'nı sürdürmesi öngörülen Hollanda'nın Türkiye ile AB kurumları arasında etkileşimi ve işbirliğini kolaylaştırıcı bir yol üstlenmesi gerekecek.

Bu çerçevede en önemli konu başlıklarından biri şüphesiz Türkiye'ye göçmen kriziyle mücadele kapsamında verilmesi öngörülen 3 milyar avro lük yardımın nasıl kullanılacağı, hangi mekanizmalar aracılığıyla sağlanacağı ve işbirliğine ne oranda katkı sağlanacağı meselesi. Türkiye üzerinden AB'ye giriş yapan düzensiz göçmenlerin ve mültecilerin yeniden yerleşti-

rilmesine, AB çapında dengeli bir yük paylaşımı gerçekleştirilmesine ilişkin mekanizmaya son halinin de Hollanda Dönem Başkanlığı'nda verilmesi öngörülüyor. Bununla birlikte Komisyon'un Türkiye-AB Vize Serbestliği Diyaloguna ilişkin İkinci Değerlendirme Raporu da Hollanda Dönem Başkanlığı'na, (Mart ayına) denk geliyor. Öte yandan Hollanda Dönem Başkanlığı gündeminin vatandaş ve sivil toplum odaklı temalar üzerine oluşturulduğu dikkate alındığında, Türkiye'nin iki milyondan fazla göçmene ev sahipliği yapmasının AB vatandaşlarının ve sivil toplumunun Türkiye algısında olumlu bir etki yaratabileceğini ve Türkiye'nin yaklaşımının Dönem Başkanlığı hedefleriyle örtüşebileceğini söylemek mümkün. Göç gündemiyle bağlantılı olarak, Hollanda Dönem Başkanlığı'nda aralarında 23 ve 24 numaralı fasıllarının yer aldığı müzakere fasıllarının açılması, Türk kamuoyunda beklentilerin odağında. ■

AB'nin Varoluşsal Krizi Büyüyor: Brexit Tartışmaları ve Birliğin Geleceği

Büşra ÇATIR
İKV Uzman Yardımcısı

Birleşik Krallığın, Birlik içindeki geleceğine ilişkin tartışmalar (*Brexit*) son olarak 18-19 Şubat 2016 tarihlerinde Brüksel'de düzenlenen AB Liderler Zirvesi'nde ele alındı.

Son yıllarda AB'nin karşılaştığı avro krizi, üye ülkelerde popülist partilerin yükselişi, mülteci krizi ve Birliği hedef alan terör saldırıları gibi varoluşsal krizlere bir yenisini daha ekledi. Esasında, 7 Mayıs 2015 tarihinde gerçekleşen Birleşik Krallık seçimleriyle somut hale gelen Birleşik Krallığın AB üyeliğinin referanduma götürülmesine ilişkin tartışmalar bir süredir AB gündemini meşgul ediyordu. Yunanistan'ın 2009 yılından bu yana yaşadığı, neredeyse ülkenin AB üyeliğinden çıkmasıyla sonuçlanacak ve *Grexit* olarak adlandırılan krize yapılan atıfla *Brexit* (*British Exit*) olarak anılmaya başlayan Birleşik Krallığın Birlik içindeki geleceğine ilişkin tartışmalar son olarak 18-19 Şubat 2016 tarihlerinde Brüksel'de düzenlenen AB Liderler Zirvesi'nde ele alındı.

Zirvede, *Brexit*'in yanı sıra mülteci krizi ile ilgili konuları da görüşen ve ajandaları bir hayli dolu olan AB liderleri, uzun süren müzakereler sonucunda Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron'ın ülkesinin AB'de kalması için talep ettiği reformlara ilişkin bir anlaşmaya vardı. Bilindiği üzere, Birleşik Krallık Başbakanı Cameron, 10 Kasım 2015 tarihinde AB Konseyi Başkanı Donald Tusk'a hitaben bir mektup yazarak, Birleşik Krallığın AB içindeki yerinin tekrardan müzakere edilmesi için talep ettiği değişikliklerin ana hatlarını ilettili. Mektupta belirlenen dört alanda değişiklik yapılması durumunda Cameron, 2017 yılında gerçekleşmesi beklenen referandumda ülkenin AB üyesi olarak kalmasını savunacağını belirtti. Mektupta, Birleşik Krallığın statüsünün değiştirilmesinin talep edildiği dört alan, ekonomik yönetim, rekabet, egemenlik hakları ve göç konuları oldu.

Cameron Ne İstedi, Ne Elde Etti?

"Sevgili Donald" diye başlayan mektubun ekonomik yönetime ayrılan bölümünde, Birliğe üye ülkelerin para birimi avro olan ve olmayan ülkeler olarak ikiye ayrıldığı belirtilirken, Avro Alanı

ülkelerinin ortak para birimini korumak için çeşitli önlemler alabileceği; ancak, bu değişikliklerin Tek Pazar'ın bütünlüğünü bozmaması ve Avro Alanı'na dâhil olmayan ülkelerin çıkarları ile örtüşmesi gerektiği vurgulanıyor. Bu noktada Birleşik Krallığın Avro Alanı'nı etkileyecek kararlarda bir veto hakkı talep etmediği ifade edilirken, esas talebin temel kuralların Birliğin 28 üyesi için de eşit şekilde uygulanmasını sağlayacak bağlayıcı bir mekanizma oluşturulması olduğu belirtiliyor.

Mektubun ekonomik yönetime ilişkin bölümünde dikkat çeken diğer bir ifade ise, AB'nin birden fazla para birimine sahip olduğu ve Avro Alanı'na dâhil olmayan üye ülkelerdeki vatandaşların Avro Alanı'nı desteklemek için alınan kararların mali yükümlülüğünü taşımaması gerektiği. Bu açıdan bakıldığında, geçtiğimiz yıllarda AB'yi derinden sarsan ekonomik kriz nedeniyle başta Yunanistan olmak üzere krizden büyük ölçüde etkilenen üye devletlere sağlanan kurtarma paketlerine Birleşik Krallığın katkı sağlama zorunluluğunun kaldırılması istediği görülüyor.

18-19 Şubat 2016 tarihlerinde gerçekleşen Zirvede liderlerin ekonomik yönetime ilişkin aldığı kararlardan Cameron'ın taleplerinin büyük ölçüde karşılandığını söylemek mümkün. Zirvenin sonuç bildirisinde, ekonomik ve parasal birliği güçlendirmek üzere

alınacak önlemlerin para birimi avro olmayan üye ülkelerin katılımı için açık; ancak, bağlayıcı olmayacağı belirtiliyor. Bu çerçevede, Cameron'ın talepleri ile örtüşecek şekilde, Avro Alanı'nın mali istikrarını sağlamak üzere alınan "acil durum önlemlerinin" Avro Alanı'na dâhil olmayan üye ülkelerin bütçeleri üzerinde yükümlülük oluşturmaması gerektiği AB liderlerinin hemfikir olduğu bir konu oldu. Sonuç bildirisinin ekonomik yönetimle ilgili bölümünde anlaşmaya varılan konuların AB antlaşmalarında değişikliğe gidilmesi durumunda antlaşmalara dâhil edilmesine ilişkin karar alınmasının da oldukça önemli olduğunu belirtmekte fayda var.

Birleşik Krallık Başbakanı Cameron'ın mektubunda belirtilen alanlardan rekabete ve mevcut kuralların ticarete getirdiği bürokratik yükün azaltılmasına ilişkin taleplerin AB liderleri nezdinde de büyük ölçüde kabul gördüğünü söylemek mümkün. Zirvenin sonuç bildirisinde de AB'nin temel hedeflerinden birinin kişilerin, malların, hizmetlerin ve sermayenin serbestçe dolaşabileceği bir iç pazar yaratmak olduğu vurgulanırken, Birliğin bu yönde hareket ederek rekabetçiliği artırması gerektiği belirtiliyor. Bu doğrultuda, Birliğin ilerleyen dönemde tüketicinin, sağlığın ve çevrenin korunması kurallarına saygı çerçevesinde özellikle KOBİ'ler için idari yükün azaltılması ve uyum maliyetinin

AB Liderler Zirvesi'nde Cameron'ın ilk talebi "Daha Yakın Bir Birlik hedefine katılımın zorunlu olmaması" oldukça net bir kabul gördü ve bu hedefin Birleşik Krallık için geçerli olmayacağı kesinlik kazandı.

düşürülmesine ilişkin adımlar atılacağına altı çiziliyor.

David Cameron tarafından Konsey Başkanı'na iletilen mektuba ilişkin belki de en çok tartışılan konu olan egemenlik hakları ile ilgili Birleşik Krallığın taleplerini üç başlıkta ele almak mümkün. Birleşik Krallığın AB Antlaşmalarında belirtilen "Daha Yakın Bir Birlik" (*Ever Closer Union*) kurma hedefine yönelik alınan kararlara katılma "zorunluluğunun" kaldırılması ve bunun yasal olarak bağlayıcı ve geri dönülemez bir şekilde yapılması, bu konuda Cameron'ın belirttiği ilk talep olarak öne çıkıyor. İkinci olarak mektupta, AP'nin Birlik içindeki rolünün yanı sıra alınan kararlarda ulusal parlamentoların da güçlendirilmesi gerektiği belirtilirken, ulusal parlamentoların

birlikte hareket ederek ulusal düzeyde istemedikleri düzenlemeleri veto etme hakkının olması gerektiği savunuluyor. Son olarak, yerindenlik (*subsidiarity*) ilkesinin tam olarak uygulanmasının önemi vurgulanırken, bu hedefe yönelik net adımlar atılması yönünde çağrıda bulunuluyor.

AB Liderler Zirvesi'nde varılan kararda ise, Cameron'ın ilk talebinin oldukça net bir kabul gördüğünü söylemek mümkün. Zirvenin sonuç bildirisinde belirtildiği üzere, Birleşik Krallığın Birlik içindeki "özel statüsünün" liderler tarafından tanındığı belirtilirken, bu durumun AB antlaşmalarında değişikliğe gidilmesi durumunda antlaşmalara dâhil edilmesine karar verildi. Bu bağlamda, "Daha Yakın Bir Birlik" hedefinin Birleşik

Krallık için geçerli olmayacağı kesinlik kazanmış oldu. Bildiride aynı zamanda, AB vatandaşları arasında “Daha Yakın Bir Birlik” kurulmasına ilişkin hedefin farklı entegrasyon modelleri ile mümkün olduğu ve farklı AB üye devletleri için geçerli olduğu vurgulanıyor. Böylece, son dönemlerde daha fazla gündeme gelen AB’nin geleceğinin farklı entegrasyon modelleri tarafından belirleneceğine ilişkin tartışmaların AB Liderler Zirvesi’nde de ele alındığı görülüyor.

Son olarak, mektubun diğer bir tartışma konusu olan göç ve sosyal yardımlara ilişkin bölümde Birleşik Krallığın 2050 yılında AB’nin en kalabalık ülkesi olacağı yönündeki tahminler doğrultusunda ülkenin bugünkü hızda göç alıyor olmasının gelecekte sürdürülemez olduğuna değiniliyor. Hem AB dışından hem de AB içinden ülkeye yönelik göçün tartışıldığı mektupta, özellikle vurgulanan diğer bir konu ise Birleşik Krallık sınırları içinde yaşamaya başlayan göçmenlerin ancak dört yıldan sonra sosyal yardımlardan faydalanmaya başlaması ve ülke dışına gönderilen çocuk bakım yardımlarının kısıtlanması oldu. Cameron tarafından Konsey Başkanı’na iletilen mektup aynı zamanda, gelecekte AB’nin genişlemesi durumunda yeni ülkelerin ekonomilerinin mevcut üye devletlerin ekonomileriyle yakınlaşmadan vatandaşlarına yönelik serbest dolaşım hakkı verilmemesi yönünde bir teklif de içeriyor.

AB Liderler Zirvesi’nde bu konuya ilişkin varılan anlaşmada ise üye devletlerin sosyal güvenlik sistemlerinin AB hukukunca uyumlaştırılmadığının altı çizilirken her üye devletin kamu düzeni, güvenliği ve sağlığı temelinde sosyal yardımlara kısıtlama getirme hakkının bulunduğu belirtiliyor. Zirve sonuç bildirisinde aynı zamanda, kamu çıkarının gerekli gördüğü durumlarda kişilerin serbest dolaşımına kısıtlama getirilebileceği belirtilirken, yine fazlaca tartışılan bir konu olan çocuk bakım yardımlarına ilişkin 883/2004 sayılı sosyal güvenlik

sistemlerinin koordinasyonuna ilişkin tüzüğün değiştirilmesine karar verildi. Her ne kadar yeni uygulamanın ev sahibi üye ülkede çalışan AB vatandaşlarının yeni taleplerine uygulanacağı vurgulansa da, 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren tüm taleplere uygulanacağı da sonuç bildirisi-ne eklenen konular arasında.

Anlaşmanın Ardından Referandum Tarihi: 23 Haziran 2016

Brüksel’de tamamlanan zirvenin ardından 20 Şubat 2016 tarihinde Bakanlar Kurulu ile bir araya gelen Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron, toplantının ardından bir basın toplantısı düzenledi. Parlamente’ye Birleşik Krallığın AB üyeliği ile ilgili referandumun 23 Haziran 2016 tarihinde gerçekleştirilmesini önereceğini açıklayan Cameron, bakanların partinin duruşundan bağımsız olarak “evet” veya “hayır” kampanyasına destek verebileceklerini ifade etti. Kendisinin “evet” kampanyasına destek vereceğini açıklayan Cameron, Birleşik Krallığın AB üyesi olarak kalması durumunda “daha güvenli ve güçlü” olacağı kanısında. Her ne kadar Cameron’ın referandumda oyunu Birlik içinde kalmaktan yana kullanacağı bilirse de şimdiden kendi partisi içinde ciddi bir muhalefetle karşılaştığını söylemek mümkün. 20 Şubat 2016 tarihinde gerçekleşen Bakanlar Kurulu

toplantısının ardından, Adalet Bakanı Michael Gove’un Birleşik Krallığın Birlik üyesi olmadan daha iyi bir durumda olacağını açıklaması ise bu durumun en iyi örneği.

Bugün Avrupa’nın geldiği duruma bakıldığında, Birliğin yalnızca avro kriziyle değil, aynı zamanda mülteci krizi, terör tehdidi ve İngiltere’nin üyeliğini referanduma götürmesi gibi daha büyük sorunlarla başa çıkmaya çalıştığı görülüyor. Birliğin en önemli iki değeri olan ortak para birimi ve ortak sınır uygulamasının gerek Birliğin içinden gerek Birlik dışı faktörlerden kaynaklanan sorunlarla karşılaşması ve bunların yanı sıra Birleşik Krallığın 43 yıllık AB üyeliğini referanduma götüreceği olması hiç şüphesiz AB’nin temellerini derinden sarsıyor. Birleşik Krallık’taki referandumun daha önce planlandığı şekilde 2017 yılından erken gerçekleşmesi, hâlihazırda büyük ölçüde sarsılan AB’nin henüz toparlanmadan Birliğin geleceğine ilişkin büyük soru işaretleri oluşturacak başka bir krize sürükleneceğinin bir işareti olabilir. Hal böyle olunca, son dönemde daha sık gündeme gelen Çok Vitesli Avrupa, *A La Carte* Avrupa gibi birçok farklılaştırılmış entegrasyon tartışmalarının önümüzdeki günlerde AB gündemini daha fazla meşgul edeceğini beklemek yanlış olmaz. ■

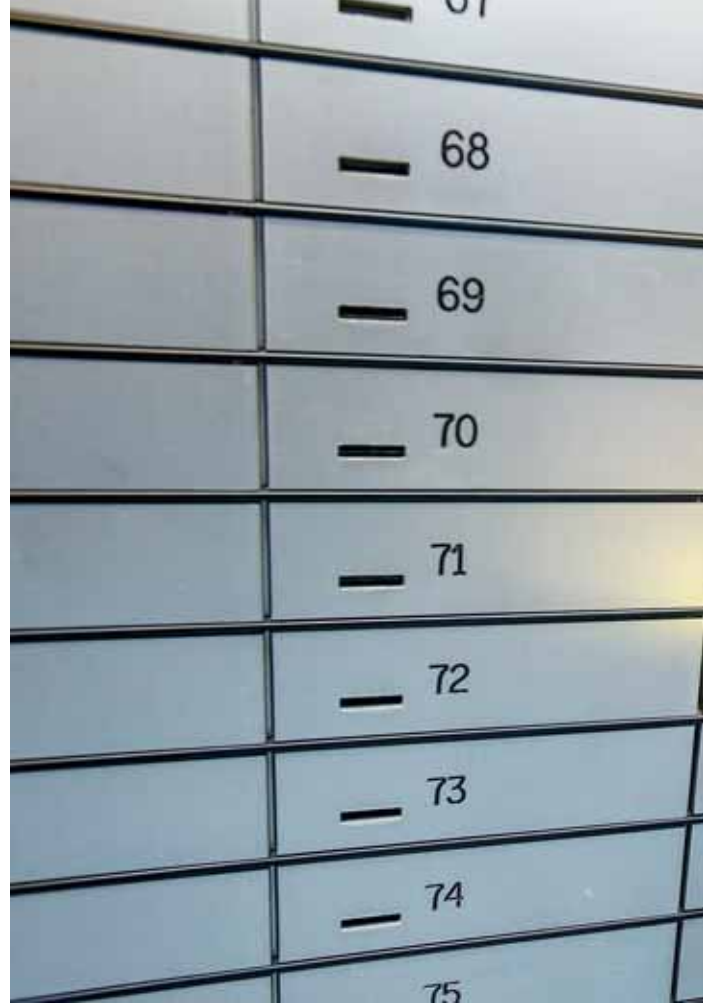
Gizli Banka Hesapları Tarih mi Oluyor? Yoksa El mi Değiştiriyor?

1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe giren anlaşma ile 2018 başı itibariyle AB ve İsviçre karşılıklı olarak vergi mükelleflerinin bankalarda bulunan finansal kayıtlarını, Otomatik Bilgi Değişim Sistemi (*Automatic Exchange of Information*)¹ aracılığıyla paylaşmak mecburiyetinde kalacak.

Mehmet POYRAZLI
İKV Uzman Yardımcısı

AB'nin önce İsviçre ile geçtiğimiz Mayıs ayında vergi kaçakçılığının önlenmesi için vergide şeffaflık anlaşması imzalaması², daha sonra ise Lihtenştayn ile 25 Ekim 2015 tarihinde, San Marino ile 8 Aralık 2015 tarihinde ve Andora ile 12 Şubat 2016 tarihinde benzer anlaşmaları imzalaması konuyu alevlendirdi. Ayrıca G20 Antalya Zirvesi'nde bu konuda verilen sözlerin liderler tarafından nihai bildiride teyit edilmesiyle, konu farklı bir boyuta taşınmış oldu. Son olarak, AB Konseyi'nin, 8 Aralık 2015 tarihinde, AB'nin İsviçre ve Lihtenştayn ile imzaladığı anlaşmaları onaylamasının ardından, OBD Sistemi'nin devreye girmesi için geri sayım başlamış oldu.

Küresel mali kriz sonrası gündeme gelmeye başlayan Otomatik Bilgi Değişim Sistemi (*Automatic Exchange Of Information*), vergi mükelleflerinin kazanç ve finansal bilgilerini, gelir sağlanan kaynak ülkeden ikamet edilen ülkeye düzenli ve sistematik bir şekilde paylaşılmasını hedefleyen bir sistem. Küresel mali krizin etkilerinin bertaraf edilmesi çerçevesinde ön plana çıkan bir küresel yönetim platformu olan G20 devletleri, vergi konusunu gündemlerinin üst seviyesine aldı. Etkileri 2008 itibariyle Avrupa'da hissedilmeye başlayan küresel mali kriz, hükümetlerin vergi konusunu daha hassas ve dikkatli ele almasına yol açtı. Aşırı bütçe açıkları, hızla artan kamu borcu, işsizlik

ve durgunluk gibi sorunlarla karşılaşan hükümetler, milli gelirlerinde oluşan kaybın önlenmesinde verginin önemini bir kez daha anımsadılar. Özellikle vergi kaçakçılığının önlenmesi ve yurt dışına servet kaçıışı ile mücadele konuları, vergi adaleti ve vergide şeffaflığın gereğini bir kez daha gözler önüne serdi. OBD'nin temel hedefi, vergi kaçakçılığını önlemek ve vergiye tabi gelirleri kayıt altına alabilmek için finansal hesapların detaylarını karşılıklı bilgi değişimi sistemi sayesinde paylaşmak olarak özetlenebilir. OBD aracılığıyla finansal kurumların düzenli olarak bilgi paylaşımında bulunmasıyla, hem vergi kaçırmanın önüne geçilmesi, hem de anlaşmaya taraf olan ülkeler arasında

finansal şeffaflık sağlanması hedefleniyor. 96 ülkenin yarısından fazlası, OBD'yi 2017 yılı itibarıyla uygulamayı taahhüt ederken, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu kalan ülkeler ise 2017 yılı bilgilerini 2018 sonrası uygulamaya başlayacaklarını açıkladı³.

Gizli Banka Hesabı Dönemi Bitiyor mu?

AB ile İsviçre arasında, geçtiğimiz Mayıs ayında vergi kaçakçılığının önlenmesi amacıyla tarihi bir vergi şeffaflık anlaşması imzalamasının ardından, 27 Ekim 2015 tarihinde, AP'de yapılan oylama ile konu farklı bir boyut kazandı. Oylama neticesinde AP'nin pozisyonunun olumlu olduğunu ifade eden bir ka-

rar kabul edildi⁴. 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girecek anlaşma ile 2018 başı itibarıyla AB ve İsviçre karşılıklı olarak vergi mükelleflerinin bankalarda bulunan finansal kayıtlarını, OBD Sistemi aracılığıyla paylaşmak mecburiyetinde kalacak. Böylece AB vatandaşlarının, vergi kaçırmak için kendi ülkelerinde beyan etmedikleri ve İsviçre bankalarında bulunan varlıkları uygulanacak otomatik bilgi paylaşım sistemi sayesinde tespit edilebilecek. Bu anlaşma ile AB vatandaşları için ünlü "İsviçre'de gizli banka hesabı" kavramı tarihe karışacak.

İsviçre Neden Böyle Bir Anlaşma İmzaladı?

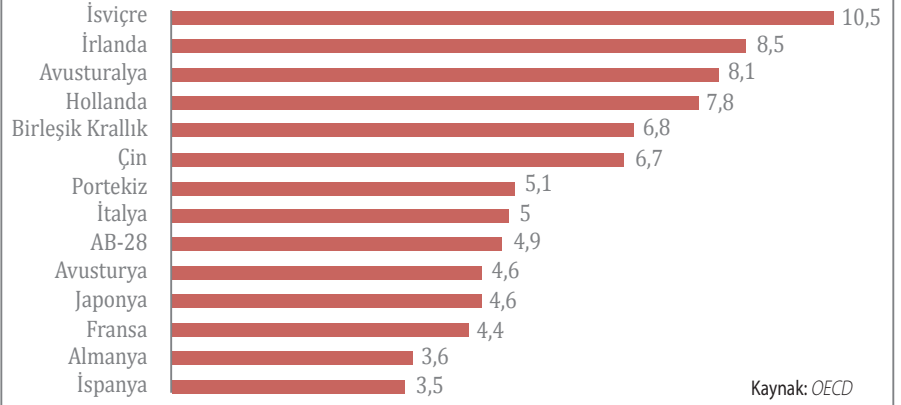
Gizli hesap cenneti İsviçre, bankalarının gizlilik ilkesinde çalışması ve mahkeme kararı olmasına rağmen hiçbir müşterisinin bilgisini paylaşmaması sebebiyle uzun yıllardır eleştiriliyordu. Kriz içinde olan ülkeler, vergi kaçakçılığıyla etkin mücadele konusunu ön plana çıkarmaya başladıkça, bu alanda yapılan çalışmalara hız verilmeye başlandı. OECD'nin vergi kaçakçılığı ile mücadele başlatması, İsviçre'nin bu alanda hedef ülkelerden biri olmasını sağlayarak gri listeye girmesine yol açtı. Uluslararası finans sektörünün baskısı altında kalan İsviçre, birçok ülke ile bilgi paylaşım anlaşması imzalamak için görüşmelere başladı. AB üyesi olmayan İsviçre, AB'nin finans piyasalarına erişimden mahrum kalmamak için, OECD'nin bu alanda attığı adımı, Mayıs 2014'te yayınladığı bildiri ile taahhüt ederken, OBD'yi kabul eden ilk ülkelerden biri oldu.

Gizli Banka Hesapları ABD'ye mi Kayıyor?

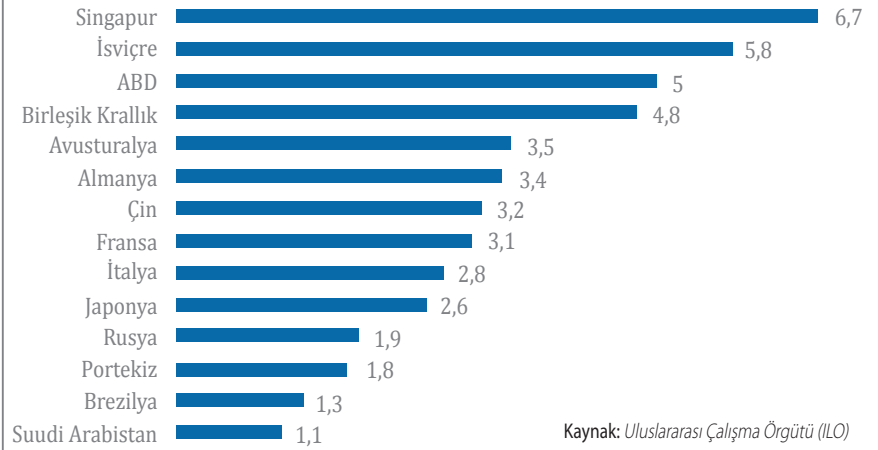
ABD ise ülke içerisinde banka hesapları bulunan yabancılara ilişkin bilgilen-dirmeyi zorunlu kılacak olan anlaşmayı henüz imzalamadığı için bu konuda ağır eleştirilere maruz kaldı. Uzmanlar, İsviçre'den çıkan sermayenin anlaşmaya taraf olmayan ABD'ye doğru kaymaya başladığını ve eğer OBD sistemine gir- ▶▶

Rakamlarla Uluslararası Finans Piyasaları

Finans Sektörünün GSYİH İçindeki Payı (%)

Finans Sektörünün İstihdamdaki Payı (%)

Küresel mali kriz sonrası gündeme gelmeye başlayan Otomatik Bilgi Değişim Sistemi (*Automatic Exchange Of Information*), vergi mükelleflerinin kazanç ve finansal bilgilerini, gelir sağlanan kaynağın ülkenin, ikamet edilen ülkeye düzenli ve sistematik bir şekilde paylaşılmasını hedefliyor.

mezlerse Amerikan finansal kuruluşların yabancılar için hesap bilgilerini paylaşmayacağını vurguluyor. Kısaca ABD sistemine takılmak istemeyen bir vergi mükellefin tek yapması gereken, varlıklarını ABD'deki bir finansal kuruluşa taşıması. Uzun yıllardır vergi kaçakçılığını önlemek için attığı adımlar ile gizli banka hesaplarına savaş açan ABD'nin, bu konuda hâlihazırda cazibe merkezi haline dönüşmesi birçok kesim tarafından eleştirilmekte.

Türkiye'ye Etkileri

İsviçre bankalarının, 2017'de başlayacak olan ABD için şimdiden harekete geçtiği ve Türk vatandaşlarının da yaklaşık 60 milyar dolarının bulunduğu konuşulan bankaların müşterilerine kazandıkları paranın vergisini Türkiye'de ödeyip ödemediğini sormaya başladıkları konunun uzmanları tarafından belirtiliyor. İsviçre'de gizli hesabı bulunan Türklerin de burada kazandıkları parayı beyan edip vergi-

sini ödemek zorunda kalmaları söz konusu. Konuyla ilgili yasal düzenlemeyi henüz tamamlamayan Türkiye, 2017 yılına ait finansal bilgileri 2018 Eylül ayı sonrası paylaşmaya başlayacağını OECD'ye taahhüt etti.

Öte yandan, Türkiye'nin AB ile yürüttüğü müzakere sürecinde de vergilendirme konusu önemli yer teşkil ediyor. AB, aday ülkelerden vergilendirme faslı kapsamında, vergi kaçakçılığını önleme amaçlı bilgi değişimi dâhil olmak üzere vergi idareleri arasında işbirliğinin artırılması için düzenlemeler yapılmasını beklemekte. Avrupa Komisyonunun 2015 Türkiye İlerleme Raporunda bu alanda bazı ilerlemelerin kaydedildiği belirtilirken Türkiye'nin bu fasla uyum düzeyinin orta olduğu belirtildi.

Küresel Sivil Toplum "Şüpheli"

G20'nin resmi açılım gruplarından biri olan Sivil Toplum 20 (C20), OBD Sistemi hakkında bu yıl bazı eleştiriler getirdi. C20 Türkiye'nin "Vergi Adaleti"

Çalışma Grubu tarafından oluşturulan politika önerileri arasında, gelişmekte olan ülkelerin OBD'ye geçişi sırasında bilgi edinme sisteminden tam olarak yararlanamaması yer alıyor. C20 Türkiye tarafından getirilen bir diğer eleştiri ise, gelişmekte olan ülkelerin OBD'ye katılımlarını kolaylaştıracak bir süreç olmadığı takdirde, G20'nin verdiği "banka gizliliği dönemi sona ermiştir" sözünün tutulmamış olacağı yönünde⁵.

Ayrıca ülkelerin OBD bilgi alışverişinde bulunacakları ülkeleri seçmesine müsaade edilmesinin daha zayıf ülkeler için ciddi dezavantajlar oluşturacağı eleştirisi getiriliyor. Sistemin dijital olması sebebiyle bilgi teknolojisi alt yapısının nasıl ve kimler tarafından oluşturulacağı; sistemin siber saldırılara karşı nasıl kontrol altında tutulacağı; kişisel verilerin hangi koşullarda ve nasıl korunacağı; bilhassa gelişmekte olan ülkelerin sistemi uygulayabilmesi için yeterli kaynağa nasıl ulaşacağı gibi konuların netlik kazanmaması konuya şüphelerle yaklaşanların sayısını artırmakta. Son olarak, yukarıda belirtti-

len hususlara netlik kazandırılması ve OBD'nin yürürlüğe girip küresel finans sisteminde işleyen bir mekanizma haline gelmesiyle, vergi kaçakçılığıyla mücadelede etkin bir araç olarak kullanılmasının yanı sıra yolsuzluk ve kara para aklama gibi çözüm bekleyen küresel sorunların çözümüne de katkı sağlayacaktır. ■

¹ OECD, "Automatic Exchange of Financial Account Information", 5 Kasım 2015, <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/automatic-exchange-financial-account-information.pdf>, Erişim tarihi: 1.12.2015

² Avrupa Komisyonu, "Fighting tax evasion: EU and Switzerland sign historic tax transparency agreement", 27 Mayıs 2015, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5043_en.htm, Erişim tarihi: 02.12.2015

³ OECD, "A Brief History Of AEOI" Aralık 2015, <http://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/about-automatic-exchange/>, Erişim tarihi: 04.12.2015

⁴ Avrupa Parlamentosu, "Ending EU citizens' bank secrecy in Switzerland" 27 Ekim 2015, <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20151022IPR98809/html/Ending-EU-citizens-bank-secrecy-in-Switzerland>, Erişim tarihi: 4 Aralık 2015

⁵ C20 Türkiye, "C20 Türkiye Vergi Adaleti Politika Belgesi", Eylül 2015, <http://www.c20turkey.org/uploads/C20PolicyPaperOnInternational%20TaxationTR.pdf>, Erişim tarihi: 01.12.2015

Sema GENÇAY ÇAPANOĞLU
İKV Kıdemli Uzmanı

Ekonomik Tahmin Raporu Işığında AB Ekonomisi

AB ekonomisinde toparlanmanın dördüncü yılına girilirken, iç tüketimin desteğiyle büyüme, ılımlı bir şekilde devam ediyor. Türkiye’de de büyümenin, AB’de olduğu gibi iç talebin desteği ile artacağı tahmin ediliyor.

Avrupa Komisyonu'nun 2016 Kış Dönemi Ekonomik Tahmin Raporu'na göre, 2016'da dünyanın önemli bölgeleri çeşitli sorunlarla mücadele ederken AB'de ekonomik toparlanma, süre açısından ve dünyanın diğer gelişmiş ülkeleriyle kıyaslandığında yavaş fakat sürekli bir şekilde devam ediyor. Düşük petrol fiyatları, olumlu finansman koşulları ve avronun düşük döviz kuru gibi büyümeye etki eden faktörlerin, daha fazla güçlenmesi ve tahmin edilenden daha uzun süre etkili

olması bekleniyor. Raporda ayrıca geçen yılın raporundan bu yana, büyümenin gerilemesine yol açabilecek etkenlerin, dış faktörlerin etkisiyle artığına dikkat çekiliyor. Riskler daha belirgin hale gelirken Çin'in ve diğer yükselen ekonomilerin daha düşük oranda büyümesi, düşük küresel ticaret, jeopolitik ve siyasi politikalara ilişkin belirsizlikler gibi yeni birtakım zorlukların ortaya çıkması bekleniyor.

Yükselen Ekonomilere İlişkin Büyüme Beklentileri Geriledi

Hızı yavaşlayan dünya ekonomisinde 2015 yılının ekonomik büyüme oranı, 2009'dan bu yana kaydedilen en düşük seviyesine indi. AB dışı küresel büyüme ise sadece yüzde 3,2 oranında gerçekleşti. AB'de ekonomik iyileşme derinleşmezken, AB ekonomisi, çeşitli risklere karşı duyarlı yapısını koruyor. Dünyanın önde gelen gelişmiş ülkeleri sürekli bir toparlanma eğiliminde iken başta Çin olmak üzere birçok yükselen ekonomiler çeşitli zorluklarla karşı karşıya yaşıyor. Örneğin Çin'de, GSYİH artışında kademeli olarak azalmaya ve büyümenin tüketim tarafından yönlendirildiği bir büyüme modeline doğru eğilim görülüyor. Ülkenin ihracatındaki azalma, başta yükselen ve gelişmekte olan diğer ülkeler olmak üzere dünya ticaret büyümesini de önemli oranda etkiliyor. Çin ekonomisine ilişkin endişeler, küresel finansal piyasalarda geçtiğimiz yıl 2 kez hızlı dalgalanmaya yol açtı. Diğer yükselen ekonomiler ise, ABD'de faiz oranlarındaki artış ve doların değer kazanmasından dolayı finansal kırılganlıklar, yapısal zayıflıklar, jeopolitik gerginlikler, emtia fiyatlarında hızlı düşüş gibi çeşitli faktörlerin değişen oranlarda etkisi altında bulunuyor.

AB Ekonomisi AB Dışı Risklerle Karşı Karşıya

AB ekonomisini ve küresel finansal piyasaları etkileme riski olan faktörler, çok geniş ve çeşitli yapıda bulunuyor.

AB içinde olumlu koşullar artarken, öte yandan gündemdeki çeşitli politikalarla ilgili sorunların olumsuz etkilerinin gündeme gelme riski de artış göstermekte. Bunların başında, Schengen sistemine baskı yapabilecek göç ve güvenlik tehditlerine yönelik politika tedbirleri ve AB'nin ihtiyaç duyduğu reformların uygulanmasının sağlanmasına ilişkin oluşan soru işaretleri geliyor.

AB içi ve dışı talepteki belirsizlik de AB'de ekonomik toparlanma ve büyümenin artmasını sağlayacak olan yatırımları olumsuz etkilemekte. Dış ortamın elverişsiz olması, iç talebin daha fazla oranda büyümeye katkı sağlaması gereğini ortaya koyuyor. Ancak ekonominin önündeki en büyük iç ve dış engel olarak siyasi engeller ağırlığını göstermekte. Bu tablo karşısında mevcut ekonomik sorunların çözümünde ortak eylemlerin gerçekleştirilmesinin önemi bir kez daha ortaya çıkıyor. Bunun için de söz konusu eylemlere yönelik kararların alınması ve hızla uygulanması önem taşıyor.

AB'nin ekonomik verilerine bakıldığında enerji fiyatlarındaki düşüşün, hane halkının reel gelirini ve tüketimini artırması beklenirken, kamu tüketiminin, Avrupa'ya yönelen mülteci akını nedeniyle artığı kaydediliyor. AB'de bu yıl mali politikanın ekonomik toparlanmayı desteklemesi beklenirken, parasal koşulların da oldukça elverişli olacağı tahmin ediliyor. Ancak bu olumlu faktörlere rağmen ekonomik büyümede fazla artış beklenmiyor. GSYİH'de geçen yıl Avro Alanı'nda kaydedilen yüzde 1,6 büyüme oranının bu yıl sadece yüzde 1,7'ye yükselmesi öngörülüyor. 2017 yılında ise büyümenin yatırımlardaki hızlı artış beklentisinin etkisiyle yüzde 1,9'a yükseleceği tahmin ediliyor.

AB'nin ekonomik büyüme tahmini bu yıl yüzde 1,9 ile sabit kalırken, gelecek yıl yüzde 2'ye yükselmesi bekleniyor. Gelişen işgücü piyasaları ve reel kullanılabilir gelirin artmasıyla birlikte özel tüketimin bu yıl ve gelecek yıl büyüme- ▶▶

EKONOMİ MASASI

Ülkeler	GSYİH			Enflasyon Oranı			İşsizlik Oranı			Cari Açık			Bütçe Dengesi (Kamu Açığı/GSYİH yüzde)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Belçika	1.3	1.3	1.7	0.6	1.4	1.7	8.3	8	7.4	1.6	2.1	2.5	-2.9	-2.8	-2.4
Almanya	1.7	1.8	1.8	0.1	0.5	1.5	4.8	4.9	5.2	8.8	8.6	8.3	0.5	0.1	0
Estonya	0.9	2.1	2.3	0.1	1	2.5	6.3	6.3	7.5	1.9	1.6	0.3	0.3	0.2	0.1
İrlanda	6.9	4.5	3.5	0	0.6	1.4	9.4	8.5	7.8	3.6	3.7	3.1	-1.8	-1.3	-0.8
Yunanistan	0	-0.7	2.7	-1.1	0.5	0.8	25.1	24	22.8	-1.8	-1.4	-0.9	-7.6	-3.4	-2.1
İspanya	3.2	2.8	2.5	-0.6	0.1	1.5	22.3	20.4	18.9	1.5	1.4	1.3	-4.8	-3.6	-2.6
Fransa	1.1	1.3	1.7	0.1	0.6	1.3	10.5	10.5	10.3	-1.4	-1.5	-2	-3.7	-3.4	-3.2
İtalya	0.8	1.4	1.3	0.1	0.3	1.8	11.9	11.4	11.3	2.2	2.1	2.1	-2.6	-2.5	-1.5
GKRY	1.4	1.5	2	-1.6	0.2	1.3	15.5	14.5	13.2	-4.8	-4.9	-5.3	-1	0.1	0.4
Letonya	2.7	3.1	3.2	0.2	0.2	2	9.9	9.2	8.6	-1.9	-2	-2.2	-1.3	-1	-1
Litvanya	1.6	2.9	3.4	-0.7	-0.1	2.1	9	8	7.2	-1.1	0.2	0	-0.9	-1.2	-0.4
Lüksemburg	4.7	3.8	4.4	0.1	0.4	2.4	6.1	6	6	4.8	4.9	4.2	0.2	0.5	0.5
Malta	4.9	3.9	3.4	1.2	1.7	2.1	5.4	5.4	5.4	4.3	5.9	6.5	-1.6	-1.1	-1
Hollanda	2	2.1	2.3	0.2	0.9	1.5	6.9	6.6	6.4	10.4	9.9	9.4	-2.2	-1.8	-1.5
Avusturya	0.7	1.7	1.6	0.8	0.9	1.8	6	6.2	6.4	3.3	3.5	3.6	-1.6	-1.7	-1.7
Portekiz	1.5	1.6	1.8	0.5	0.7	1.1	12.6	11.7	10.8	0.7	1.1	1.1	-4.2	-3.4	-3.5
Slovenya	2.5	1.8	2.3	-0.8	-0.3	1.1	9.1	8.8	8.4	6.9	7.2	6.9	-2.9	-2.4	-1.9
Slovakya	3.5	3.2	3.4	-0.3	0.3	1.7	11.5	10.3	9.3	0.3	-2.2	-2.2	-2.7	-2.1	-1.7
Finlandiya	0	0.5	0.9	-0.2	0.1	1.5	9.5	9.4	9.3	0	0.4	0.7	-3.2	-2.8	-2.5
Avro Alanı	1.6	1.7	1.9	0	0.5	1.5	11	10.5	10.2	3.7	3.6	3.4	-2.2	-1.9	-1.6
Bulgaristan	2.2	1.5	2	-1.1	-0.1	0.9	10.1	9.4	8.8	1.9	2.2	2.8	-2.5	-2.3	-2
Çek Cumhuriyeti	4.5	2.3	2.7	0.3	0.4	1.4	5.1	4.8	4.7	-2.4	-2	-1.9	-1.6	-1.1	-1
Danimarka	1.2	1.7	1.9	0.2	0.9	1.7	6	5.8	5.6	7.1	7.3	7.2	-2	-2.7	-1.9
Hırvatistan	1.8	2.1	2.1	-0.3	0.3	1.6	16.2	15.1	13.8	4.2	3.1	3.2	-4.2	-3.9	-3.2
Macaristan	2.7	2.1	2.5	0.1	1.7	2.5	6.7	6	5.2	5	5.6	6.3	-2.1	-2	-1.9
Polonya	3.5	3.5	3.5	-0.7	0.6	1.7	7.5	7	6.5	-0.2	-0.7	-1.4	-3	-2.8	-3.4
Romanya	3.6	4.2	3.7	-0.4	-0.2	2.5	6.7	6.6	6.5	-1	-2.1	-2.9	-1.1	-3	-3.8
İsveç	3.6	3.2	2.9	0.7	1.1	1.4	7.4	6.9	6.7	5.4	5.3	5.3	-2	-1.1	-1.2
Birleşik Krallık	2.3	2.1	2.1	0	0.8	1.6	5.2	5	4.9	-5	-4.7	-4.3	-4.4	-3.1	-2.1
AB	1.9	1.9	2	0	0.5	1.6	9.5	9	8.7	2.1	2.1	2	-2.5	-2.2	-1.8
ABD	2.5	2.7	2.6	0.1	1.2	2.2	5.3	4.8	4.7	-3.3	-3.1	-3.2	-4.2	-4.3	-4.4
Japonya	0.7	1.1	0.5	0.8	0.8	1.8	3.4	3.3	3.3	2.7	3.4	3.7	-5.1	-4.2	-3.6
Çin	6.9	6.5	6.2
Dünya	3	3.3	3.5

Kaynak: Avrupa Komisyonu 2016 Kış Dönemi Ekonomik Tahmin Raporu

nin en önemli itici gücü olacağı ifade ediliyor. Yatırımların da artan talep ve kâr marjlarının yanı sıra olumlu finansman koşullarının etkisiyle kademeli olmak artması öngörülüyor.

İstihdamın sınırlı bir şekilde artacağı ve işsizlik oranlarının ise geçen yıldan daha düşük bir oranda azalacağı tahmin ediliyor. İşgücü piyasasına ilişkin reformların uygulandığı ülkelerde işsizlik oranlarının daha fazla azalması bekleniyor. İşsizlik oranının Avro Alanı'nda 2015'te yüzde 11'den 2016'da yüzde 10,5'e ve 2017'de yüzde 10,2'ye inmesi öngörülüyor. AB'de ise işsizlik oranının 2015'te yüzde 9,5'ten 2016'da yüzde 9'a ve gelecek yıl yüzde 8,7'ye inmesi bekleniyor. Ekonomik faaliyetin artmasıyla birlikte kamu açığının da Avro Alanı'nda 2015'te GSYİH'nin yüzde 2,2'sinden, 2016'da yüzde 1,6'sına ve 2017'de yüzde 1,8'ine inmesi bekleniyor. AB'de ise kamu açığının GSYİH'ye oranının 2015'te yüzde 2,5'ten bu yıl yüzde 2,2'ye ve 2017'de yüzde 1,8'e düşmesi öngörülüyor.

Türkiye'de Bu Yıl İlimli Büyüme Bekleniyor

Raporun aday ülkeler bölümünde yer alan Türkiye ekonomisine ilişkin değerlendirmelerde, Türkiye ekonomisinin 2015 yılının ilk 3 çeyreğinde ılımlı bir şekilde büyümeye devam ettiği belirtiliyor. Büyümenin, AB'de olduğu gibi iç talebin desteği ile artacağı tahmin ediliyor. Düşük petrol fiyatları ve elverişli finansal koşulların ise uygun bir ekonomik ortam yaratmayı sürdürdüğü belirtiliyor. Türkiye'de 2015 yılında yüzde 3,1 düzeyinde olan büyümenin 2016 yılında yüzde 3,4 ve 2017 yılında yüzde 3,6'ya yükselmesi bekleniyor.

2015 yılında Türk Lirası'nın değer kaybına rağmen Rusya'nın Türkiye'den ithalatına uyguladığı yaptırımların yanı sıra Suriye'de ve Irak'taki iç savaşın Türkiye'nin ihracat performansına olumsuz şekilde yansıdığı ifade ediliyor. Kısa vadede söz konusu faktörlerin ihracatı olumsuz etkilemesi beklenirken İran'a uluslararası yaptırımların kaldırılması

nın Türkiye'nin ihracatına olumlu yansımalarının olması öngörülüyor.

Diğer temel ekonomik verilerin gelişimine bakıldığında, geçtiğimiz yıl Türk Lirası'nın başlıca uluslararası döviz kurlarına göre değer kaybetmesi enflasyonda artışa yol açmış durumda. Hızla artan gıda fiyatları da petrol fiyatlarının enflasyonu azaltıcı etkisinin ortaya çıkmasını engellemiş durumda. Enflasyon oranının kısa vadede bir miktar azalacağı, fakat 2016 ve 2017 yılında tek haneli oranlarda kalacağı, istihdamdaki artışın devam edeceği, ancak işsizlik oranının artacağı tahmin ediliyor. Petrol fiyatlarındaki düşüşün yardımıyla azalma eğilimindeki cari açığın 2017 yılında artması bekleniyor. Kamu açığının GSYİH'ye oranının 2015 yılında yüzde 1,4'e inmişken kamu harcamalarındaki artış nedeniyle 2016 yılında yüzde 1,7'ye yükseldikten sonra, 2017 yılında yüzde 1,6'ya inmesi bekleniyor. Genel kamu borcunun GSYİH'ye oranının ise azalarak yüzde 30'lar seviyesine inme eğiliminin sürmesi öngörülüyor. ■

Kübra ULUTAŞ
TİM Genel Sekreter Özel Kalemci

Hizmetler Sektöründe Tünelin Ucundaki Işığa Ne Kadar Yakınız?

Türkiye'nin sınırlarının hemen dışında yaşanan sıcak çatışma ortamı, ülke içinde büyük sıkıntılar yaratan terör eylemleri ve Rusya kaynaklı yaptırımlar, Türkiye'nin hizmet ihracatı hedeflerine giden tünelin ucundaki ışığın görünmesini engeller mi?

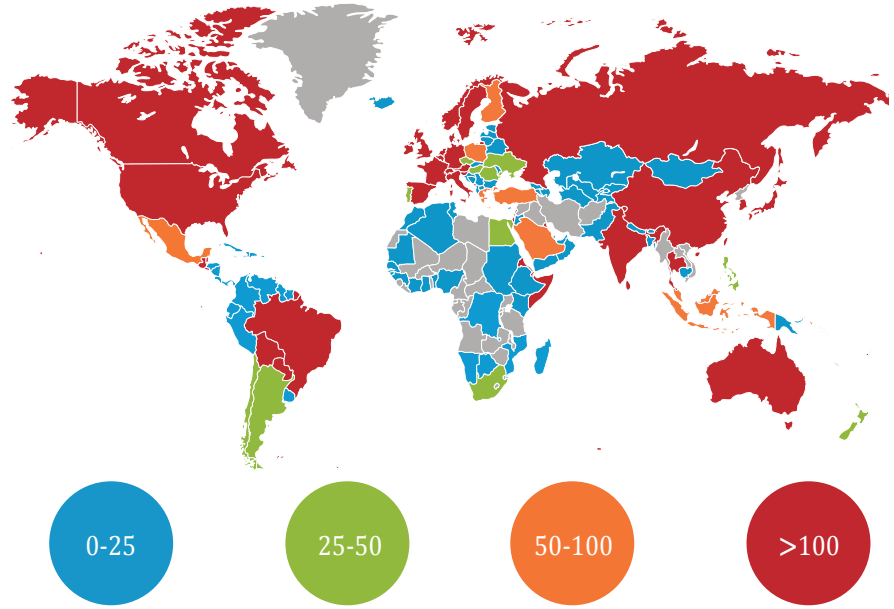
¹ ITC 2015, s. 11.

1980 yılından günümüze hizmetler sektörünün ihracatının onar yıllık dönemler itibarıyla gelişimi incelendiğinde, sektörün büyüme hızının mal ihracatından fazla olduğu görülmüştür. 1980-1990 yılları arasında dünya genelinde mal ihracatı büyüme oranı yüzde 5,5 iken, hizmet ihracatı büyüme oranı yüzde 7,9'a yükseldi. 1990-2000 yılları arasında mal ihracatı büyüme oranı yüzde 6,3'ken, hizmet ihracatı büyüme oranı yüzde 6,6'ya; 2000-2010 yılları arasında ise mal ihracatı büyüme oranı yüzde 8,6'yken hizmet ihracatı büyüme oranı yüzde 9,1'e ulaştı.

Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) Uluslararası Ticaret İstatistikleri 2015 Raporu¹ en fazla hizmet ticareti yapan ilk 10 ülkenin, toplam hizmet ticaretinin yarısından fazlasına, gelişmekte olan ülkelerin ise toplam hizmet ticaretinin yüzde 34'üne sahip olduğuna işaret ediyor. Bu anlamda hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ekonomilerin dinamosu konumundaki hizmetler sektörü, aynı zamanda dünyadaki toplam istihdamın da üçte birini oluşturuyor. Dünya hizmet ihracat ve ithalatından en büyük payı AB-28 ülkelerinin aldığı dikkat çekiyor.

Bununla birlikte Tablo 1'de görüldüğü üzere dünya hizmet ihracatında AB-28 ülkelerini 688 milyar dolarla ABD, 232 milyar dolarla Çin ve 158 milyar dolarla Japonya takip ediyor.

Şekil 1. Hizmet Ticareti Büyüklüklerine Göre Dünya Ekonomileri (2014, Milyar \$)

Türkiye, hizmetler sektöründe ortalamaların üzerinde büyüme sergilerken, hem ihracat hem de ithalatta ilk 30 ülke içerisinde yer alıyor. 2014 yılında Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı hizmet sektör grupları arasında turizm, taşımacılık, inşaat, sigorta ve finans sektörleri bulunuyor.

Dünya sıralamasında Türkiye'nin en iyi olduğu sektörler arasında turizm ve inşaat sektörlerinin ön plana çıktığı görülüyor. Turizm sektörü incelendiğin-

de, ülke kökeni bazında turist sayısında ilk sırada Almanya yer alıyor. Almanya'yı sırasıyla Rusya ve İngiltere takip ediyor. Ancak 12 Ocak 2016 tarihinde Sultanahmet'te gerçekleşen ve 10 Alman turistini yaşamını yitirdiği canlı bomba saldırısı ile Rusya'yla yaşanan savaş uçağı krizi sonrası Rusya tarafından uygulanan yaptırımların ardından her iki ülkeden Türkiye'ye gelecek turistlerin sayısında azalma yaşanması olası. Diğer taraftan uçak krizi sonrası Rusya'nın Türkiye'ye

Tablo 1. Dünya Hizmet İhracat ve İthalatının Gelişimi

Toplam ihracat 2014 (milyar \$)					Toplam ithalat 2014 (milyar \$)				
Sıra	Ülke	Değer	Pay (%)	Yıllık % Değ.	Sıra	Ülke	Değer	Pay (%)	Yıllık % Değ.
1	AB-28	985	26,2	6	1	AB-28	744	20,1	7
2	ABD	688	18,3	4	2	ABD	452	12,2	3
3	Çin	232	6,2	12	3	Çin	382	10,3	15
4	Japonya	158	4,2	19	4	Japonya	190	5,1	12
5	Hindistan	156	4,1	5	5	Hindistan	147	4,0	12
6	Singapur	140	3,7	2	6	Singapur	141	3,8	0
16	Türkiye	50	1,3	7	13	Türkiye	25,1	0,6	2
	TOPLAM	3.760	100	5		TOPLAM	3.705	100	6

Kaynak: DTÖ, ITS 2015

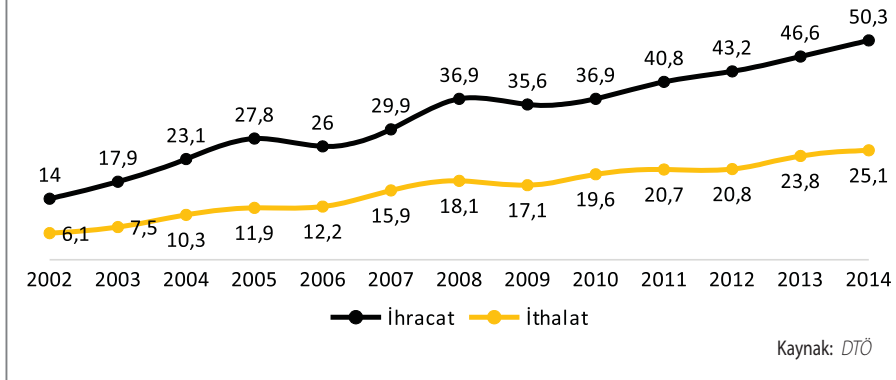
Son 10 yılda, yıllık ortalama yüzde 7 büyüyen hizmet sektörü ihracatının, 2023 hedefi olan 150 milyar dolara ulaşması, önümüzdeki 9 yılda her yıl yüzde 13 büyümesine bağlı.

yönelik ekonomik yaptırımlarına rağmen Türk şirketlerinin, Moskova Şeremetyevo Havalimanı ihalesinde olduğu gibi ülkedeki faaliyetlerinin devam etmesi ise tünelin ucundaki ışığa giden yola işaret ediyor. Ayrıca 80 milyon nüfuslu, 400 milyar dolarlık İran pazarına ambargonun kalkması sonrası düşmesi beklenen petrol fiyatları, havayollarının maliyetlerini azaltırken; turizm ve ticari amaçlı insan trafiğinin artması gibi olumlu etkiler ile Türkiye'nin turizm sektörü için yepyeni bir kapı aralanıyor. Bunun yanın-

da bankacılık ve finans alanlarında Tahran yönetimine uygulanan yaptırımların kalkması, İran'ın yeniden uluslararası finans ve bankacılık sisteminin bir parçası olması da Türkiye'deki hizmet sektörleri açısından fırsatlar barındırıyor. Ayrıca Türkiye'deki malzeme kalitesi ve Türk müteahhitlik sektörünün dünyada en kaliteli ve prestijli yapılara imza atmış olması da İran'dan pay alma şansımızı yükseltiyor.

Dolayısıyla hizmet sektöründe Almanya ve Rusya kaynaklı olası gelir

Şekil 2. Türkiye'nin Yıllar İtibariyle Hizmet İhracat ve İthalatı (%)

Kaynak: DTÖ

kaybı her ne kadar 2023 hedeflerini tehdit edebilecek boyutlara ulaşmış gibi görünse de, önümüzdeki dönem birçok fırsatı da içerisinde barındırıyor.

2023 Hizmet İhracatı Projeksiyonu

Hizmet sektörünün son 10 yıllık gelişimi izlendiğinde sektörün yıllık ortalama büyüme oranının yüzde 7 düzeyinde olduğu görülüyor. Diğer taraftan 1992-2002 arasında bu hız yüzde 4 olurken, 2002-2008 döneminde yüzde 11,4'e yükseldi.

Buradan yola çıkarak 2023 yolunda hizmet sektörünün hedeflediği 150 milyar dolarlık ihracat rakamına ulaşmak adına sektörün yıllık büyüme hızının ne kadar olması gerektiğine ilişkin bir senaryo hazırlandı. 2005-2014 yılları arasında hizmet sektörünün yıllık ihracat büyümesinin yüzde 7 olduğu değerlendirildiğinde baz senaryo, önümüzdeki 9 yılda hizmet ihracatı artışının da yüzde 7 olacağı varsayımını dikkate alarak 2023 yılında 92 milyar dolarlık hizmet ihracatı rakamına ulaşılacağını gösteriyor.

İyimser senaryo, önümüzdeki 9 yılda hizmet ihracatı artışının yüzde 10 olacağı varsayımını dikkate alarak 2023 yılında 119 milyar dolarlık hizmet ihracatı rakamına ulaşılacağını; oldukça

iyimser senaryo ise yıllık artışın yüzde 13 olacağı varsayımını dikkate alarak 151 milyar dolarlık hizmet ihracatı rakamına ulaşılacağını gösteriyor.

2023 ihracat hedefi olan 150 milyar dolara ulaşmak için ise yıllık artışın yüzde 13 olması gerekiyor. 2023 hedeflerine ulaşmak adına dünyadaki en dinamik hizmet ihracatı sektörleri arasında yer alan bilgi ve iletişim teknolojileri sektörü gibi yüksek katma değerli sektörlerdeki potansiyelin değerlendirilmesi ve mal ihracatında olduğu gibi hizmet ihracatında da pazar çeşitlendirilmesi büyük önem taşıyor. Ayrıca eğitim, müşavirlik ve çevre hizmetleri gibi hem pazar potansiyeli hem de rekabetçilik

Tablo 2. İlk 5 Hizmet İhracatçısı Sektör

Dünya Sıralaması	İlk 5 Sektör (2014)	İhracat (2014, Milyar \$)
12	Turizm	29,5
18	Taşımacılık	14,3
15	İnşaat	1,3
16	Sigorta	1,2
29	Finans	0,8

Kaynak: DTÖ

Tablo 3. Hizmet Sektörü İhracat Gelişimi (2005-2014)

Yıl	İhracat (Milyar \$)
2005	27.822
2006	26.087
2007	30.004
2008	37.109
2009	35.815
2010	36.550
2011	41.391
2012	43.683
2013	47.158
2014	50.583

Kaynak: DTÖ ve kendi hesaplamalarımız

gücü yüksek sektörlerle yatırım yapılmasında; sağlık turizmi, görsel işitsel hizmetler, havayolu, mali hizmetler ve dağıtım sektörlerine öncelik verilmesinde yarar görülüyor. ■

Tablo 4. Hizmet Sektörü 2023 Projeksiyonu

Yıl	Baz Senaryoda (%7 Artış) İhracat Tahmini	İyimser Senaryoda (%10 Artış) İhracat Tahmini	Oldukça İyimser Senaryoda (%13 Artış) İhracat Tahmini
2015	54.124	55.641	57.159
2016	57.912	61.205	64.589
2017	61.966	67.326	72.986
2018	66.304	74.059	82.474
2019	70.945	81.464	93.196
2020	75.911	89.611	105.311
2021	81.225	98.572	119.002
2022	86.911	108.429	134.472
2023	92.995	119.272	151.953

Dünya Liderlerinin Sayfiye Mekanı Münih Güvenlik Konferansı

Her yıl gerçekleştirilen çok sayıda uluslararası etkinlik, bizlere o yıl içerisinde dünya liderlerinin nasıl bir politika izlemeyi öngördüğünü, küresel sistemin önümüzdeki günlerde ne tür krizlere gebe olduğunu ve hangi büyük çaplı anlaşmazlıklarda yavaş yavaş sonuç aranmaya başlandığını görme fırsatı sunuyor.

Ahmet CERAN
İKV Uzman Yardımcısı

Uluslararası siyasete yön veren liderler, bir yandan Davos'ta kar manzarasına karşı sıcak çikolatalarını yudumlarırken, Antalya'da golf sahasına karşı dış politikaya yön verirken veya düşünce kuruluşlarının organize ettiği forumlarda akademik tatmin peşindeki onlarca dinleyici karşısında gelecek paradigmalarına ilişkin gizemli ipuçlarını paylaşırken bu göreceli gayriresmi atmosferler, adı konulmamış pek çok ikili ve çok taraflı anlaşmanın

veya stratejik manevranın da ev sahipliğini üstleniyor. 1963'ten bu yana her yıl şubat ayında gerçekleştirilen Münih Güvenlik Konferansı da tam olarak bu niteliklerde bir etkinlik.

12-14 Şubat 2016 tarihlerinde gerçekleşen 52'nci Münih Güvenlik Konferansı, 450'den fazla üst düzey katılımcıya ev sahipliği yaptı. Bu yıl yapılan konferans, çok sayıda devlet ve hükümet başkanı ile ilgili bakanların, uluslararası örgüt yetkililerinin, düşünce kuruluşu ve

sivil toplum yöneticilerinin ve iş dünyası temsilcilerinin konuşmalarına ve panel oturumlarına sahne oldu. IŞİD terörü, Suriye’de devam eden kriz ve mülteci sorunu ile birlikte hâlihazırda küresel yönetişimin temel ögesi niteliğindeki NATO ve AB gibi yapıların geleceği, son Münih Güvenlik Konferansı’nın popüler konu başlıkları oldu.

Öte yandan geçtiğimiz günlerde Davos Zirvesi’nde de karşılaştığımız, 21’inci yüzyılda iletişim teknolojilerinin kullanılabilirliğine ve geldiği noktaya ilişkin dikkat çekici bir detay, Münih Güvenlik Konferansı’nda da öne çıktı: “Erişilebilirlik”. Konferans boyunca bir odada Uluslararası Suriye Destek Grubu, Suriye’ye ilişkin son bildirimlerini hazırlarken, koridorlarda iki savunma bakanı yeni silah anlaşmalarını gözden geçirirken; İstanbul’da bir üniversite öğrencisi spor salonunda bir yandan koşu bandında koşarken akıllı telefonunun internet tarayıcısı aracılığıyla konferans oturumlarını izleme fırsatı buldu. Bilgiye erişimin küresel boyutta geldiği bu son noktada, Münih Konferansı gibi pek çok etkinliğin artık zaman, mekan ve mali kaynak yetersizliği olmadan, internete erişimin olduğu her noktadan takip edilebildiği görülüyor.

Bir yandan erişilebilirlik ve fikir üretim süreçlerinde katılımcılık, tarihin hiçbir döneminde görülmediği kadar üst bir noktaya gelmişse de eş zamanlı olarak çok büyük küresel krizler ve uluslararası güvenlik sorunları çözümsüz kalmaya devam ediyor. Tarih boyunca Münih Güvenlik Konferansları’nın ana gündeminde, transatlantik ilişkiler, NATO ve güncel güvenlik sorunları büyük yer bulmuştu. 12-14 Şubat tarihlerinde gerçekleşen toplantılar da bu temalardan oldukça etkilendi. Günlerce devam eden sayısız oturumda dünya liderleri ve kanaat önderleri tarafından en fazla çözüm aranan sorunlar, IŞİD ve küresel terörle mücadele, NATO ve AB’nin, güncel küresel tehditlerle mücadelede kapasitelerindeki yeter-

sizlikleri ve en önemlisi de Suriye’nin geleceği ve göçmen krizi oldu. Konusu küresel ısınma da olsa, dördüncü sanayi devrimi de olsa, her oturumda göçmen krizi mutlaka gündeme geldi. Konu, özellikle Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun panelistler arasında yer aldığı göç konulu oturumda da detaylı şekilde ele alındı. Oturumda bütün panelistlerin, Türkiye’nin göçmen krizine ilişkin yürüttüğü öncü tutumdan övgüyle bahsettiğini söylemek mümkün. Bununla birlikte, Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, yakın gelecekte hayata geçirilmesi öngörülen geri kabul sistemine yönelik çalışmaların devam ettiğinin de ipucunu verdi.

Kutuplardan gelen Retro Hava Dalgası: ABD ve Rusya

Küresel sistemin geçirdiği bütün değişimlerde ve çok kutuplu yapının yönetiminde artık temel norm haline gelmiş olmasına rağmen Münih Konferansı’nda iki kesimin konuşmaları sosyal medyada büyük yankı buldu: ABD Dışişleri Bakanı John Kerry ile ABD’li Senatör John McCain ve Rusya Başbakanı Dimitri Medvedev ile Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov. Bu iki kesimin konuşmalarının ön plana çıkarılması ve Soğuk Savaş günlerine yapılan göndermeler konferansa büyük ölçüde magazinsel bir hava katsa da alt metinde önemli vurgular var.

Aslında konferansta Soğuk Savaş tabirini ilk kullanan Rusya Başbakanı Medvedev oldu. Soğuk Savaş yıllarının üzerinden çokça zaman geçmiş olmasına rağmen Medvedev, uluslararası barış ve güvenliğe ilişkin gelinen noktanın, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in Münih Güvenlik Konferansı’nda konuşmasını gerçekleştirdiği 2007 yılından daha kötü durumda olduğunu belirtti. Medvedev ayrıca transatlantik güvenlik yapısı, küresel istikrar, Rusya ve AB arasında silahsızlanmaya yönelik ortak tutum, işbirliği ve bunlarla bağlantılı her alanda geriye gidiş olduğunu öne sürdü. ABD Dışişleri Bakanı Kerry, karşı karşıya olunan bütün bu küresel krizleri

kabul etmesine hatta tarihte daha önce hiç bu kadar eş zamanlı birden fazla kriz noktası bulunmadığını belirtmesine rağmen, optimist bir tutum sergileyebilmek adına elinden geleni yaptı. Nihayetinde, konuşmaların sonunda, iki liderin de sözleri aynı noktaya çıktı. İki konuşmada da karşı karşıya olunan krizlerin çözümünde AB’nin her zamankinden daha önemli bir aktör olduğuna ve uluslararası güvenliğin sağlanabilmesi için AB’nin kilit öneme sahip olduğuna vurgu yapıldı.

Tünelin Ucunda Hiç mi Işık Yok?

Küresel sistemde oldukça karanlık bir dönemden geçildiğine yönelik konferansın bütün katılımcılarının kolaylıkla uzlaşmaya vardığı bir iklimde, Uluslararası Ceza Mahkemesi Savcısı Fatou Bensouda şu zor soruyu sordu: “Geniş kitleleri etkileyen bu şiddet felaketine karşı insan güvenliğinin sağlanabilmesi için ne yapılabilir?”

Bensouda öncelikle bu zorlu görevi uluslararası topluma biçti. Konuşmasında, devletlerin yetersiz kaldığı kriz durumlarında, uluslararası toplumun, siyasi hesaplardan ve kısıtlamalardan bağımsız, kolektif ve uluslararası hukuka dayanan önlemler alması gerektiğini ifade etti. Bensouda, hesap verebilirliğin ve adaletin, insanların güvenliğinin sağlanmasında aslı ölçüt olduğunun da altını çizdi.

Benzer bir vurgu, Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Salil Shetty’nin konuşmasının da önemli bir parçasıydı. Shetty, bugün karşı karşıya olduğumuz küresel krizlerin pek çoğunun aslında öngörülebilir krizler olduğunu belirtti. Sistemik ve geniş çaplı insan hakları ihlallerinin engellenmesine yönelik ulusal, bölgesel ve uluslararası adımlar atılmış olsaydı, bu krizlerin küresel boyutlara ulaşmadan önlenmiş olabileceğini söyleyen Shetty, güvenlik ve insan hakları arasında bir seçim yapılamayacağını ve güvenlik için insan haklarının temel unsur olduğunu vurguladı. ■

Brüksel'in Veri Güvenliği Gündemi: Dijital Tek Pazara Adım Adım

Veri güvenliğinin, çağın popüler fenomeni haline gelmesi ve 4'üncü Sanayi Devrimi kavramının kulaktan kulağa yayılmasıyla, küresel sistemin bütün aktörleri konuyu ana gündemlerine taşıdı. Dolayısıyla benzer bir hevesle fakat farklı eğilimlerle, hem AB'de hem de Türkiye'de etkin veri güvenliğine yönelik girişimler hız kazandı.

Ahmet CERAN
İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa Konseyi üyesi 47 ülke, AB kurumları ve sivil toplum örgütlerinin 28 Ocak 2016 tarihinde kutladığı Avrupa Veri Güvenliği Günü'nü geride bırakırken Brüksel'in veri güvenliği gündeminin tekrardan mercek altına alınması gerektiğini düşünüyoruz.

AB'nin AP, Komisyon ve Konsey'den oluşan üçlü karar alma mekanizması, 15 Aralık 2015 tarihinde AB Veri Güvenliği Reformu dahilindeki bütün hükümler üzerinde anlaşmaya vardı. İlgili reform paketi, tasarı halindeki iki ayrı düzenleme oluşuyor; 28 AB ülkesinde geçerli olması ve güncel dijital ekonomiyle uyum sağlaması öngörülen geniş kapsamlı AB Veri Güvenliği Tüzüğü ve adli, cezai meselelerde kolluk birimlerinin daha etkin veri paylaşımının ve işbirliğinin önünü açması beklenen bir AB yönergesi. İlk ta-

sarının karar alıcılarla paylaşıldığı 2012 yılından bu yana konuya ilişkin AP ve Konsey arasında devam eden derin görüş ayrılıklarına rağmen sağlanan bu uzlaşının, AB çevrelerinde oldukça olumlu karşılandığını ifade etmek gerek. Uzun bir süre, AB merkezli hak savunucuları ve sivil toplum temsilcileri; Konseyin lobi şirketleri ve ABD merkezli bilişim devlerinin etkisi altında kaldığı yönünde eleştirilerde bulunmuştu.

AB Veri Güvenliği Reformu, Juncker Komisyonu'nun temel öncelikleri arasında yer alan Dijital Tek Pazarın ve Dijital Ajandanın en yapısal ve kritik tamamlayıcısı. Komisyon tarafından 24 Haziran 2015 tarihinde kamuoyu ile paylaşılan Eurobarometre anket çalışmasının sonuçlarına göre AB vatandaşlarının yüzde 67'si, çevrimiçi yollarla paylaştıkları

verileri üzerinde kontrolleri olmadığını veya kısmi kontrolleri olduğunu düşünüyor. 15 Aralık 2015 tarihinde üzerinde anlaşmaya varılan Tüzüğün yürürlüğe girmesi halinde, AB vatandaşlarına, kendi kişisel verileri üzerinde etkin ve tam kontrol sağlamaları yolunda önemli bir güç verilmiş olacak.

Veri Güvenliği ile Gelen Ekonomik Kazanımlar

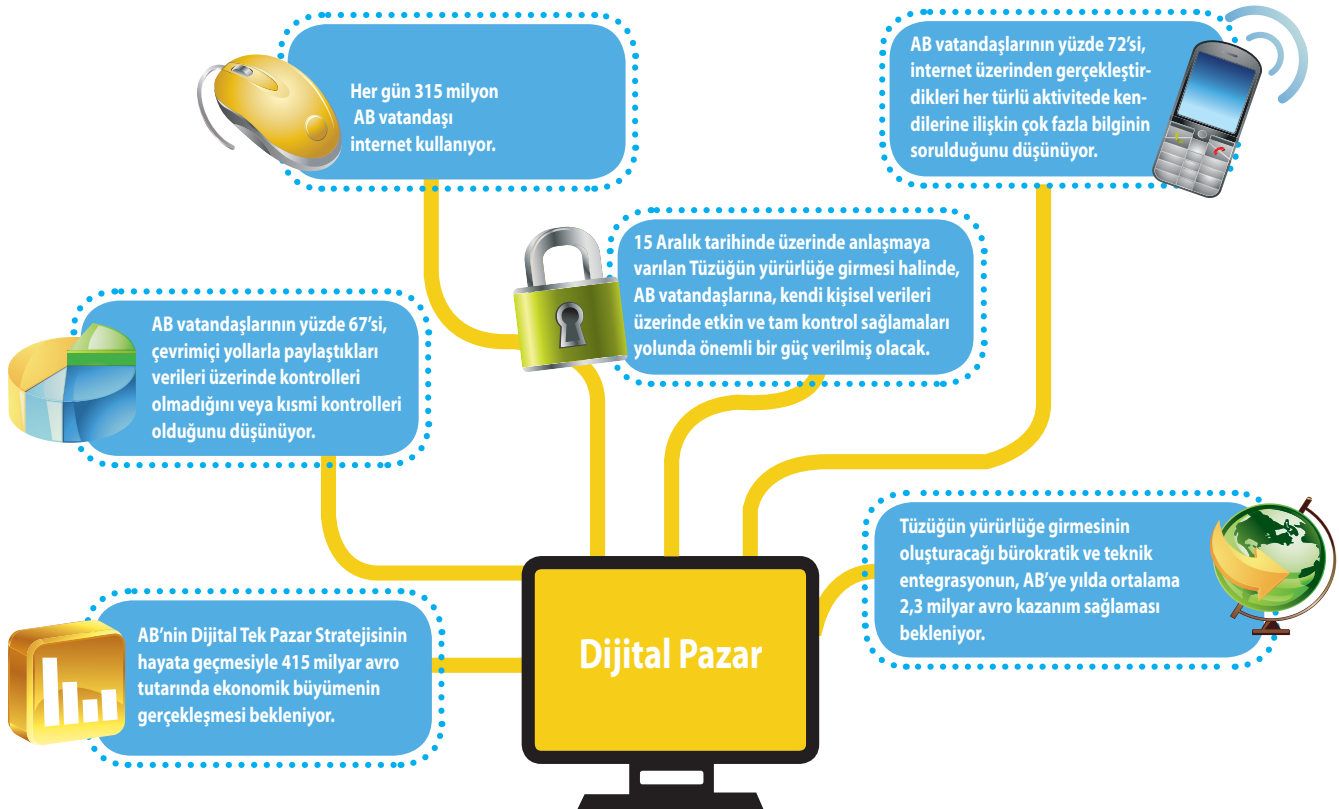
Bir gün içerisinde 315 milyon AB vatandaşının interneti kullandığı güncel durumda AB yetkilileri, genel ve kapsamlı bir veri güvenliği mevzuatının önemli ekonomik kazanımlar sağlayacağı görüşünde. Komisyon verilerine göre, AB'nin Dijital Tek Pazar Stratejisinin hayata geçmesiyle 415 milyar avro tutarında ekonomik büyümenin gerçekleşmesi bekleniyor. Bu şartlar altında, güvenilir ve etkin bir Dijital Tek Pazarın oluşturulabilmesi için bütün paydaşların kişisel verilerin etkin şekilde korunduğu yönünde görüş ve algı sahibi olması büyük önem taşıyor. Buna

rağmen az önce yukarıda bahsi geçen Eurobarometre anketinin bir diğer çıktısına göre, AB vatandaşlarının yüzde 72'si, internet üzerinden gerçekleştirdikleri her türlü aktivitede kendilerine ilişkin çok fazla bilginin sorulduğunu düşünüyor.

Üzerinde anlaşmaya varılan Tüzük, temelde veri sahibinin ve internet kullanıcısının, kişisel verileri üzerinde daha etkin kontrol sahibi olmalarını ve AB çapında geçerli bir denetim mekanizmasının kurulmasını, böylelikle de temel hak ve özgürlükleri önplana çıkaracak şekilde veri güvenliğinin ve gizliliğinin sağlanmasını amaçlıyor. AB Veri Güvenliği Tüzüğü ile birlikte, kişilerin hacklendiklerinde bu bilgiye erişimleri, unutulma hakkı ile kasten ve varsayıldığı üzere (*by design and default*) veri güvenliğinin sağlanması garanti altına alınacak. Öte yandan kurulması öngörülen "tek durak mekanizması" ile her AB üyesi ülkenin vatandaşları, bütün şikayetlerini o ülkedeki yetkili veri güvenliği kurumu aracılığıyla gerçekleştirebilecek.

Komisyon, bütün AB ülkelerinde geçerli bir Veri Güvenliği Tüzüğü'nün yürürlüğe girmesinin oluşturacağı bürokratik ve teknik entegrasyonun AB'ye sene de ortalama 2,3 milyar avro kazanım sağlayacağı iddiasında. Tüzüğün 2018 yılında bütün AB ülkelerinde yürürlüğe girmesi bekleniyor. O zamana kadar AB kurumlarının da desteği ile birlikte AB ülkelerinin teknik ve idari altyapıları ile yasal mevzuatlarını Tüzükle uyumlu hale getirmeleri bekleniyor.

Şüphesiz ki bu geçiş sürecinin yumuşak, hızlı ve homojen olması beklenmiyor. Prensipde anlaşma sağlanmış gibi görülsede dahi, sivil toplum AP ve Komisyon arasında anlaşmazlıklar başlamış durumda. ABAD'ın geçtiğimiz dönemde uygulamasını durdurduğu Güvenli Liman Anlaşması'nın nasıl bir sistemle ikame edileceğine ilişkin tartışmalar yoğun bir şekilde sürerken, bu mesele, köşemizde önümüzdeki dönemde detaylı şekilde gündeme alacağımız öncelikli konular arasında yer almaya devam edecek. ■

AB'nin "Çevre-Ekonomi" İkilisini Ortak Zemine Taşıyan Döngüsel Ekonomi Paketi

AB'nin atık ve kaynak yönetimine ilişkin 2030 hedefleri açıklandı. AB, yeni dönemde, zorluklar ve fırsatlarla birlikte çevre ve ekonomik büyüme odaklı, üretim, tüketim ve Enerji Birliği gibi farklı alanlarda gündeme gelecek yeni Döngüsel Ekonomi Paketi'ni konuşuyor.

ilge KIVILCIM
İKV Uzmanı

20-23 Ocak 2016 tarihleri arasında Davos'ta gerçekleştirilen Dünya Ekonomik Forumu'nda "Yeni Plastik Ekonomisi: Plastiklerin Geleceğini Yeniden Düşünmek" başlıklı önemli bir rapor açıklandı. Rapor, dünyadaki en büyük danışmanlık şirketlerden biri olan McKinsey&Company'nin desteği ile Ellen MacArthur Vakfı ve Dünya Ekonomik Forumu işbirliğinde üç yıllık bir çalışmanın ürünü olarak dünya liderlerine sunuldu. Raporda, plastik ürün atıklarının çevresel zararlarından ve atık yönetiminin ekonomiyi doğrudan olumsuz etkileyen zararından bahsediliyor. Raporda, 2014-2050 yılları arasında okyanuslardaki plastik atık miktarının üç kat artacağı vurgulanırken, bu durumun,

2050'lerde okyanuslarda balıklardan daha fazla plastik göreceğimiz anlamına geldiği açıklanıyor. Aynı rapora göre, dünyada plastik üretimi son 50 yılda 15 milyon tondan 311 milyon tona yükselmiş durumda. Önümüzdeki 20 yıl içinde bu sayının iki katına çıkması bekleniyor ve 2050 yılına gelindiğinde toplam petrol tüketiminin yüzde 20'sinin plastik sektörü tarafından gerçekleştirileceği tespit ediliyor. Mevcut küresel pazarda plastik üretiminin ABD'de yüzde 45, Asya'da yüzde 40 ve dünyanın geriye kalan bölgelerinde yüzde 15 oranında olduğu ve küresel karbon bütçesinin ise yüzde 15'ini oluşturduğu, raporda açıklanan diğer kritik bilgiler. Başka bir araştırmaya göre, sadece 2013 yılında

dünya sanayisinde pazara sürülen 78 milyon ton plastik ambalaj üzerinden 260 milyar dolarlık bir gelirden bahsedebiliyoruz¹.

Dünya nüfusundaki artışın, ortalama yaşam süresinin uzamasının, teknolojik gelişmelerin ve tüm bunların tüketim eğilimlerine olan yansımalarının, artan talebi tetiklediği görülüyor. Bu durumun, dünyada kaynak kullanımını giderek artırdığı bilinen bir gerçek. Kaynakların hızla tükendiği bir ortamda, kaynaklar üzerindeki küresel rekabet de her geçen gün artıyor. Özellikle hammaddelerin karşılanması, AB sanayisi için önemli bir stratejik plan haline geldi. Nitekim AB sanayisinin büyük bir bölümü gelişmekte olan ül-

kelerden ve Afrika'dan sağlanırken bu bölgeler iklim değişikliği gibi küresel sorunla karşı karşıya.

Dolayısıyla AB, uzun süredir bir yandan başta sanayi ve enerji sektörü olmak üzere pek çok alanda çevre koruma politikasında lider olma uğraşısını sürdürürken, aynı zamanda "çevre koruma-ekonomik büyüme" ikilisini ortak çözüm zemininde katkı değeri haline dönüştürme gayretinde. 2008 yılında yaşanan ekonomik ve mali kriz özellikle ekonomik büyüme önceliğini pek çok alanda belirgin kıldı. AB, geçtiğimiz yıl yenilenen Döngüsel Ekonomi Paketi'yle de ekonomik büyüme halkasını, atık yönetimi önceliklerine entegre etmeye hazırlanıyor.

AB'de geri dönüşüm ve çevre standartları ilkeleri, entegre atık yönetiminin büyük bir parçası. Konumuz olan Döngüsel Ekonomi Paketi, AB'nin atık yönetimi ve kaynak verimliliği konusunda uzun vadeli çözüm planını yansıtıyor. Paket, geçtiğimiz yıl Aralık ayında Avrupa Komisyonu tarafından onaylandı. Paket aslında bir yıldan fazla gündemde olan revizyon sürecinin bir ürünü. Nitekim, ilk taslak öneri (*Towards a circular economy: A zero waste programme for Europe*), Temmuz 2014 tarihinde Komisyon'un Çevreden Sorumlu eski Üyesi Janez Potočnik tarafından sunulmuştu. Ancak hedefler; sektör, üye ülkeler ve çevre STK'larının farklı yorumlarına maruz kalarak askıya alınmıştı. Juncker Komisyonu tarafından tekrar gündeme alınan paket, daha kapsamlı hedeflerle Komisyon tarafından onaylandı. Paketin 2016 başında Konseyin onayından geçmesi bekleniyor.

Yeni paket (*Closing the loop - An EU action plan for the Circular Economy*) incelendiğinde, eski Komisyon önerilerine göre, "üretim" ve "tüketim" modellerinin değiştirilmesine daha fazla odaklanıldığını görmek mümkün. Yeni hedefler, tabloda görüldüğü gibi sadece atıkların geri dönüşümü değil, hammadde, üretim süreçleri, su kaynakları, emisyonların azaltılması, enerji tasarrufu ile Enerji Birliği stratejisine katkı sağlanması gibi farklı ama aynı zamanda birbirine bağlı kapsamlı bir eylem planı içeriyor.

Genel kurallar çerçevesinde AB, 2030 yılına kadar;

- Belediye atıklarının yüzde 65 azaltılması,
- Ambalaj atıklarının yüzde 75'inin geri dönüşümlü hale getirilmesi,
- Maksimum düzenli depolamanın azaltılması,
- Ayrı toplanan depolamanın yasaklanması,
- Düzenli depolamadan vazgeçilmesi için ekonomik katkıların sunulması,
- Atıkların yeniden kullanımının teş-

EKOLOJİ PENCERESİ

Tablo.1 AB'de Yenilenen Döngüsel Ekonomi Paketi ile Öngörülen Çalışmalar

Eylem Planı-Üretim	Yıl
Eko-dizayn AB Yönergesi + Eylem Planı 2015-2017	2016
Sanayi sektörü için BREF'lerin hazırlanması	
KOBİ'lere yönelik teknolojik altyapı Pan-Avrupa ağlarının oluşturulması	
Üye ülkeler arası daha uyumlu çerçeve politikasının uygulanması	
Madencilik atık yönetiminde en iyi örneklerin değerlendirilmesi ve etkinliği artırıcı çalışmaların yaygınlaştırılması	2018
Denizcilik faaliyetleri kaynaklı atık mevzuatının güçlendirilmesi	2016
Enerji Birliği ve atık yönetimi çalışmalarında daha etkili girişimlerin hayata geçirilmesi	2016
Hammaddeler	
Hammaddelere yönelik bir raporun hazırlanması	2017
Özellikle plastikler üzerinde kalite standartlarının geliştirilmesi	2016
Gübrelerle ilişkin mevzuat önerisinin hazırlanması	2016
Sulama ve yeraltı sularına ilişkin mevzuat önerisinin sunulması	2017
Kimyasalların ürünlerden arındırılmasına ilişkin politika seçeneklerinin geliştirilmesi	2017
AB hammadde bilgi sisteminin kurulması	2016
Sektörel Eylem Planları	
Plastikler	
Plastik atıklara ve geri dönüşüm planlarına yönelik strateji belgesinin hazırlanması	2017
2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında deniz atıklarının azaltılması	2015 sonrası
Gıda Atıkları	
Ortak yöntemin ve üye ülke göstergelerinin hazırlanması	2016
Paydaşlar platformunun oluşturulması	2016
Hayvan yemi ve gıda bağıışı AB mevzuatının etkinleştirilmesi	2016
İnşaat Sektörü	
İnşaat sektörü için rehber kılavuzun oluşturulması	2017
Biyo Kütle Gibi Biyo Tabanlı Maddeler	
Sürdürülebilir biyo-enerji ve Enerji Birliği kapsamında döngüsel ekonominin etkinleştirilmesi	2016
2012 Biyo-ekonomi Stratejisi'nin değerlendirme çalışmasının sunulması	2016
Yatırımların Güçlendirilmesi	
Avrupa Yatırım Bankası ve ulusal bankalar arası oluşturulacak platform ile finansal yardım mekanizmalarının oluşturulması	2016
Raporlama	
Raporlama sisteminin geliştirilmesi	2017

vikini amaçlayan somut önlemlerin artırılması,

- AB pazarında çevreye duyarlı ürünlerin dolaşımını hızlandırmaya yönelik olarak, üreticiler için ekonomik teşviklerin sağlanmasına yönünde uğraş verecek.

Zorluklar ve Fırsatlar

AB'nin Döngüsel Ekonomi Paketi'ni tam anlamıyla uygulaması için "yapılabilecekler" listesi oldukça kabarık. Döngüsel ekonomi modeline ilk etapta, *Horizon 2020*'den 650 milyon avro ve yapısal fonlardan ise 5,5 milyar avro ayrılması öngörülüyor. Üye ülkelerin ulusal yatırımlarının da önemli bir kaynak oluşturacağı açıklanıyor. Bununla birlikte, AB'de "ortak", entegre bir atık yönetiminin oluşturulması, tamamen üye ülkelerin ulusal politikalarına bağlı olacak. Nitekim üye ülkelerden ilk taslağa ilişkin gelen sektör yönlü eleştiriler kuvvetli. Bu eleştiriler AB için henüz sıcaklığını yitirmiş değil.

Üye ülkelerde ulusal politikaların uyumu ve gerçek anlamda fayda sağlayacak bir paketin AB genelinde uygulanması; paket kapsamında ele alabileceğimiz Enerji Birliği ve kaynak verimliliği gibi konularda oluşabilecek

yeni iş imkanlarının aktarılmasını gerekli kılıyor. Nitekim, AB'nin istatistik kurumu Eurostat verilerine göre, Avrupa'da her yıl bireysel anlamda 16 ton eşyanın 6 tonu çöpe atılıyor. Bununla birlikte Komisyon'un ortaya koyduğu verilerde ise kaynak verimliliğinin AB ekonomisine yılda 600 milyar avroluk ek kazanç sağlayabileceği açıklanıyor.

Türkiye'de Atık Yönetiminde AB'nin Etkisi Var mı?

Evet var. Türkiye'de atık yönetiminin AB ile yürütülen müzakere sürecinin etkisiyle hız kazandığını söyleyebiliriz. Özellikle AB mevzuatına uyum kapsamında, mevcut yönetmelikler revize ediliyor ve yenileri ulusal mevzuata eklenmeye devam ediyor. Hâlihazırda Türkiye'de, AB'nin Döngüsel Ekonomi Paketi'nde öngörülen hedeflere paralel "konu başlıklarını içeren" mevzuatlar mevcut.

Ancak; mevzuat uyumunun çevre kurallarının sürdürülebilirliğini tam anlamıyla yansıtmadığını belirtmek gerekir; uygulama süreçleri, çevre etki değerlendirmelerinin güvenilirliği, düzenli sektör raporlamaları ve kamuoyu bilincinin artırılması çalışmaları bu noktada kilit öneme sahip olacak.

Geri Dönüşünce...

- 1 cam şişe ile 1 bilgisayarın 25 dakikada kullandığı enerji karşılanabiliyor.
- 8 adet plastik şişe ile 1 adet forma elde edilebiliyor.
- 1 ton kağıt ile 17 adet ağaç kurtarılabilir.
- 10 adet metal kutu ile 100Wattlık ampul 35 saat yanabiliyor.

(Kaynak: PAGÇEV)

Türkiye'de özellikle plastik sektörüne yönelik önemli çalışmalar yapılıyor. Türkiye'de plastik sektörü, Avrupa'nın ikinci, dünyanın yedinci en büyük işletme kapasitesine sahip bir sektör. PAGÇEV, Türkiye'de ambalaj atıklarının geri dönüştürülmesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş önemli bir kurum. PAGÇEV kapsamında Türkiye'de sektörlere yönelik toplantılar ve kamu spotu gibi bilgilendirme çalışmaları yürütülüyor. ■

¹ Transparency Market Research, Plastic Packaging Market: Global Industry Analysis, 2015

Çisel İLERİ
İKV Proje Müdürü

Enerjide Kazan-Kazan Hikâyesi Yaratmak Mümkün mü?

Türkiye ve AB için kritik öneme sahip enerji konusunda ikili işbirliğini artırmak ve derinleştirmek üzere başlatılan Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu'nun ikinci toplantısı Ocak ayında İstanbul'da gerçekleştirildi. Bu diyaloğun sürdürülmesi, Türkiye'nin AB müktesebatına uyum sürecini kolaylaştırması ve bölgesel enerji merkezi olma hedefi açısından büyük önem taşıyor.

Türkiye-AB ilişkilerinde gündem mülteci krizi, vize serbestliği süreci ve Geri Kabul Anlaşması'na odaklanmışken, Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu'nun ikinci toplantısı 28-29 Ocak 2016 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşti. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak ve Avrupa Komisyonu'nun İklim Eylemi ve Enerjiden Sorumlu Üyesi Miguel Arias Cañete'nin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda iki taraf için de son derece önemli olan enerji arz güvenliği ve Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP) kapsamındaki gelişmeler ele alındı. Bilindiği gibi, Türkiye tarihinin en büyük doğal gaz boru hattı projesi olan TANAP, AB'nin kaynak ve rota çeşitlendirmek açısından büyük önem verdiği Güney Gaz Koridoru'nun önemli bir parçası. Kısaca hatırlatmak gerekirse AB açısından baktığımızda özellikle Doğu Avrupa'da Rusya'ya olan enerji bağımlılığının yüzde 60 ila 100 civarında olduğunu, bazı AB üyesi ülkelerin doğalgaz ihtiyaçlarını tamamen Rusya'dan karşıladığını görüyoruz. Kremlin'in gerek gördüğünde doğalgaz kaynaklarını bir dış politika aracı olarak kullanmaktan çekinmemesi AB'yi zaten enerji arz güvenliğinde rota ve kaynak çeşitlendirmesine yöneltmiş, özellikle Kırım meselesi sonrasında Rusya ile AB arasında yaşanan gerginlik Güney Gaz

Koridoru'nun hayata geçirilmesini ivedi hale getirmişti. Nitekim orta ve uzun vadede Güney Gaz Koridoru'nun AB'nin doğal gaz ihtiyacının yüzde 20'sini karşılayacağı öngörülüyor. 2018 yılında tamamlanması öngörülen TANAP ile yılda yaklaşık 16 milyar metreküp doğal gaz taşınacak ve bunun 10 milyar metreküpü Avrupa'ya iletilecek. Bu noktada Türkiye-AB Üst Düzey Enerji Diyaloğu'nun ilk toplantısının hem AB hem de ülkemiz için stratejik öneme sahip TANAP'ın temel atma törenine denk gelmesi şaşırtıcı değil. İkinci toplantı sonrasında yapılan basın açıklamasında Türkiye'nin, bölgesel enerji merkezi ve AB'nin enerji güvenliği için kilit ülke konumunda olduğunun altı çizilirken, taraflar tarafından Güney Gaz Koridoru Danışma Konseyi'nin etkinliğini artırmaya yönelik ortak taahhütleri tekrarlanması dikkat çekici.

Üst Düzey Enerji Diyaloğu toplantısında ayrıca Türkiye enerji piyasasının AB ile entegrasyonu, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, elektrik piyasası ve ağ bağlantıları, nükleer güvenlik konularının ele alındığı, iklim değişikliği ile mücadele ve COP 21 sonrası yaşanan gelişmelerin değerlendirildiği açıklandı. Bu noktada iki hususun altının çizilmesi gerekiyor. Bunlardan ilki enerji faslında müzakerelerin açılması. Türkiye-AB ilişkilerinin ana zeminini katılım müza-

kereleri süreci oluşturuyor; dolayısıyla Türkiye ile AB arasında enerji alanında işbirliğinin gerçek potansiyeline ulaşmasının ancak bu faslında müzakerelerin açılması ve tamamlanmasıyla mümkün olacak. Bu nedenle enerji faslında Türk mevzuatının yeniden incelenmeye başlanması ve bu sürecin üç ay içerisinde tamamlanacağını açıklanması önemli. Özellikle Kıbrıs sorununun çözümüne giderek yaklaşıldığı fısıldanırken, GKRY vetosunun kalkmasıyla birlikte enerji faslında müzakerelerin gecikmeden açılmasını beklemek gerekir.

İkinci husus Türkiye-AB Üst Düzey Enerji Diyaloğu'nun sadece enerji arz güvenliğine odaklanmakla yetinmemesi ve enerji politikasının çok boyutlu yapısına uygun şekilde enerji verimliliğinden nükleer güvenliğe, yenilenebilir enerjiden enerji piyasalarının serbestleştirilmesine kadar pek çok alanı kapsamaması. Türkiye gibi enerji konusunda bölgesel bir merkez olma hedefini benimsemiş bir ülke için bu son derece önemli. Bugün sadece tek bir boyutta güçlü olmanın bölgesel enerji merkezi olmak için yeterli olmadığı, şeffaf ve iyi işleyen enerji piyasasına, enerji ticaretinin yapıldığı piyasa yapısına sahip olmak gibi diğer faktörlerin de hesaba katılması gerektiği biliniyor.

Türkiye açısından bakıldığında, Türkiye-AB Üst Düzey Enerji Diyaloğu çerçevesinde AB ile güçlenen enerji alanındaki işbirliği ve derinleşen ilişkiler enerji alanında AB müktesebatına uyum sağlanmasına ve enerji faslında müzakerelerin açılması için mesafe kat edilmesine hizmet ediyor. Bunun yanında Türkiye'nin ileriye dönük iddialı hedefi -enerji merkezi olma- konusunda ise elbette öncelik AB müktesebatına uyum sayesinde enerji piyasalarının serbestleştirilmesi, daha rekabetçi ve şeffaf hale getirilmesinde olmakla birlikte, Üst Düzey Enerji Diyaloğu sayesinde AB ile geliştirilen güçlü enerji diplomasinin de Türkiye'yi bu hedefine hızla taşıyacağını beklemek yanlış olmaz. ■

Avrupa'nın En Güçlü Siyasetçisi: Angela Merkel

Yeliz ŞAHİN
İKV Uzmanı

Angela Dorothea Kasner, 17 Temmuz 1954 tarihinde Batı Almanya'da bulunan Hamburg'da İngilizce ve Latince öğretmeni Herlind Kasner ile teolog ve Protestan rahip Horst Kasner'in kızı olarak dünyaya geldi. Kasner ailesi, 1957'de Doğu Almanya'ya, Berlin'e bir saat uzaklıktaki Templin'e taşındı. Berlin Duvarı'nın "öteki" tarafında büyüyen Angela Kasner'in çocukluk ve gençlik yılları Soğuk Sa-

vaş'ın gerçeklikleri tarafından şekillendirilecekti. Lise yıllarında matematik, fen bilimleri ve yabancı dil derslerinde üstün başarı gösteren Kasner, 1973'te Leipzig Üniversitesi Fizik Bölümü'ne kabul edildi. Kendisi gibi fizik bölümü öğrencisi olan Ulrich Merkel ile evlenen Angela Merkel, eşiyile 5 yıl sonra yollarını ayıracak ancak Merkel soyadını kullanmaya devam edecekti. 1978'de Leipzig Üniversitesi'nden mezun olan

Bir varoluşsal krizden diğerine sürüklenen 28 üyeli AB'nin de facto lideri Merkel, son olarak unvanlarına bir yenisini ekleyerek Time Dergisi tarafından 2015'te "Yılın Kişisi" seçildi... Peki, bir bilim insanı olarak başlayan kariyerinden erkeklerin domine ettiği siyaset sahnesine geçen Merkel nasıl Avrupa'nın en güçlü lideri oldu?

Merkel, 1990 yılına kadar Doğu Almanya Bilimler Akademisi'nde araştırmacı olarak çalıştı. Akademik kariyer yapmakta kararlı olan Merkel, kuantum kimyası alanında doktorasını 1986 yılında tamamladı. Bilim insanı Merkel'in politikaya atılması ise Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra olacaktı.

Doğu Almanya'da sivil toplum hareketlenmeye başladığı yıllarda Merkel, Demokratik Uyanış Partisi'ne katılarak Doğu Almanya'nın özgür seçimle iş başına gelecek tek Başbakanı Lothar de Maizière'in seçim kampanyasına destek verdi. Lothar de Maizière organizasyon ve iletişim yeteneğinden etkilendiği 35 yaşındaki Angela Mer-

Angela Merkel Hakkında Az Bilinenler

- Doğu Almanya'da büyüyen Angela Merkel, akıcı Rusça konuşuyor. Rusça bilgisinin, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile görüşmelerinde Merkel'e avantaj sağladığı söyleniyor.
- Merkel'in "bekle ve gör" tabir edilen aşırı ihtiyatlı karar alma şeklinden esinlenilerek türetilen "merkeln" fiili, özellikle gençler tarafından son dönemde sık kullanılan Almanca kelimeler arasında yer alıyor.
- 1995 yılında bir köpeğin saldırısına uğrayan Merkel'in köpek fobisi var. Merkel'in fobisinden haberdar olan Putin'in 2007'de Soçi'de gerçekleştirdikleri görüşmeye labrador cinsi köpeği Kony'yi getirmesi bu nedenle tepki çekmişti.
- Merkel'in 1998'den bu yana evli olduğu kimya profesörü Joachim Sauer, spot ışıkları altında olmaktan hoşlanmıyor. Operaya olan merakının da etkisiyle Sauer için "Operadaki Hayalet" benzetmesi yapılıyor.
- Avrupa'nın en güçlü lideri Merkel'in gardırobunun olmazsa olmazı ise 3 düğmeli blazer ceketleri. Merkel'in gardırobunda çoğu Alman tasarımcı Bettina Schoenbach'ın imzasını taşıyan sayısız ceket, AB'deki her kriz durumunda giyilmek üzere hazır.

Angela Merkel ve 'Operadaki Hayalet' lakabıyla anılan Kimya Profesörü Eşi Joachim Sauer.

Kendisi gibi fizikçi olan Ulrich Merkel ile evliliği 5 yıl süren ve boşandıktan sonra da eski eşinin soyadını kullanmaya devam eden Merkel, 1998 yılından bu yana Joachim Sauer ile evli.

kel'i hükümet basın sözcüsü yardımcısı olarak görevlendirecekti. Doğu Almanya ile Batı Almanya'nın birleşmesiyle Merkel, Helmut Kohl başkanlığındaki Hıristiyan Demokratik Birliği'ne (CDU) katıldı. Protestanlık inancından gelen boşanmış ve çocuksuz Doğu Almanyalı bir kadın olarak Merkel, aslında muhafazakâr görüşlü, Batı Almanyalı, Katolik erkeklerin çoğunluğu oluşturduğu CDU'nun profiline tam olarak uymuyordu¹. Buna karşılık hırslı ve zekâsı ile kısa sürede Kohl'ün dikkatini çeken Merkel, CDU'da siyasetin basamaklarını hızla tırmanacaktı. Kohl, "das Mädchen" (Kız Çocuğu) lakabını taktığı Merkel'i 1991'de Kadın ve Gençlik Bakanı, 1994 yılında da Çevre ve Nükleer Güvenlik Bakanı olarak görevlendirdi.

1995'te Berlin'de gerçekleşen BM İklim Konferansı'nda sera gazı emisyonlarına ilişkin anlaşmanın sağlanmasında Çevre Bakanı Merkel önemli rol oynayacaktı².

'Das Mädchen'den Mutti'ye

1998'de yapılan genel seçimlerde Gerhard Schröder liderliğindeki Sosyal Demokrat Parti'nin galip gelmesinin ardından Kohl'ün CDU Genel Başkanlığı'nı bırakması, Merkel'in parti içindeki konumunu güçlendirmesine zemin hazırladı. Merkel, Wolfgang Schäuble Genel Başkanlığı'ndaki CDU'da, önce genel sekreterliğe yükseldi. 1999'da CDU'yu sarsan bağış skandalının ortaya çıkmasıyla Merkel, akıl hocası Kohl ile ters düşecek ve *Frankfurter Allgemeine*

Soçi'de 2007 yılında gerçekleşen Merkel-Putin görüşmesine, Merkel'in köpek korkusu bilinmesine rağmen, Putin'in labrador cinsi köpeği Kony'i getirmesi tepki çekmişti.

ine Zeitung'da yayımlanan açık mektubunda, CDU için "Kohlsüz ilerlemenin zamanıdır" mesajını verecekti³. Parti içerisindeki rakiplerini Makyavellivari yöntemlerle ortadan kaldıran Merkel, 10 Nisan 2000 tarihinde CDU Genel Başkanı seçilerek, partinin başına geçen ilk kadın genel başkan unvanını alacaktı.

Parti genel başkanı Merkel olmasına rağmen CDU, 2002 yılındaki genel seçimlere Bavyeralı kardeş partisi Hıristiyan Sosyal Birliği (CSU) Başkanı Edmund Stoiber ile katıldı ve sandıkta Schröder'e karşı yenilgiye uğradı. Merkel, muhalefette kalan muhafazakârların Bundes-tag'daki lideri oldu. 2005 yılında yapılan seçimlerin ardından CDU-SPD büyük koalisyonunun başında başbakanlık koltuğuna oturan 51 yaşındaki Merkel, Almanya'nın en genç, ilk Doğu Almanya kökenli ve ilk kadın başbakanı olarak tarih yazacaktı. 2009 yılındaki seçimlerin ardından Hür Demokrat Parti (FDP) ile koalisyon hükümeti kuran Merkel liderliğindeki CDU, 2013 yılındaki seçimlerden yüzde 42 oyla galip çıktı. Kemer sıkma politikalarını savunan liderlerin bir bir koltuklarından olduğu Güney Avrupa ülkelerinin aksine destekçilerinin "Mutti" (Annecik) lakabını taktığı Merkel, 2013'te gerçekleşen seçimlerin ardından Almanya Başbakanı olarak CDU-SPD büyük koalisyonunun başında üçüncü dönemini yürütüyor. Merkel, Helmut Kohl ve Konrad Adenauer dışında üç dönem üst üste başbakan seçilen tek Alman lider. Görev süresini tamamlaması

halinde Merkel, Avrupa'da en uzun süre iktidarda kalan lider unvanını Margaret Thatcher'dan almış olacak.

Krizler Avrupası ve Merkel Fenomeni

Merkel'in Avrupa sahnesindeki siyasi kariyerinin dönüm noktalarından birini ise şüphesiz 2009-2010 yıllarında patlak veren Avro Alanı borç krizi oluşturdu. Avrupa Projesini temellerinden sarsan Avro Alanı borç krizi, Merkel'in uzlaşma yeteneğini de ciddi anlamda sınamadı. Krizin ele alınmasında başrolü üstlenen Merkel, Yunanistan, Portekiz, İspanya başta olmak üzere güneydeki AB ekonomileri için kemer sıkma, bütçe kesintisi ve yapısal reformların simgesi haline geldi. Merkel'in liderliği; fazla ihtiyatlı olması, gerektiği kadar hızlı karar alamaması ve kamuoyunun görüşünü şekillendirmekten ziyade yansıttığı gerekçesiyle eleştirilmesine yol açmasına karşın, Avro Alanı'nın dağılmasını önledi.

AB'yi hazırlıksız yakalayan mülteci kriziyle birlikte spot ışıkları bir kez daha Merkel'e çevrildi. AB'nin temel değerle-

rini savunan Merkel, Almanya'nın kapılarını Suriye'den gelen 1 milyon mülteciye açacağını duyurdu. Merkel'in mülteciler konusundaki tutumu, kimilerinden övgü toplarken Macaristan Başbakanı Orbán başta olmak üzere diğer bazıları tarafından "ahlaki emperyalizm" olarak adlandırıldı⁴. Gerek CDU ve CSU içerisindeki ayrışmalar ve Merkel ile CDU'nun anketlerde düşen popülaritesi gerekse AB içerisindeki bazı çevrelerden mültecilere karşı yükselen sesler, mülteci krizinin ele alınmasının Merkel'in siyasi kariyeri açısından önemli bir sınama olacağına işaret ediyor. Merkel'in bu krizden de güçlenerek çıkmayı başarıp başaramayacağını ise zaman gösterecek. ■

¹ "Profile: Angela Merkel", BBC News, 09.12.2015. <http://www.bbc.com/news/world-europe-23709337>. Erişim tarihi: 12.02.2016.

² Maureen Orth, "Angela's assets", Vanity Fair, Ocak 2015, <http://www.vanityfair.com/news/2015/01/angela-merkel-profile>. Erişim tarihi: 12.02.2016.

³ A.g.e.

⁴ Thorsten Benner, "Europe's loney liberal hegemon", Politico, 03.02.2016, <http://www.politico.eu/article/merkel-shock-refugee-crisis-germany-policy-europe/>. Erişim tarihi: 12.02.2016.

ABAD ve Kişisel Verilerin Korunması: Schrems Kararı

Yrd.Doç.Dr.Ozan Turhan
Özyeğin Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
AB Hukuku Öğretim Üyesi

Avusturya vatandaşı bir üniversite öğrencisi olan Max Schrems, NSA eski çalışanı Edward Snowden'in, 2013 yılında ABD istihbarat teşkilatlarının izleme faaliyetlerini ifşa etmesinden etkilenerek İrlanda Veri Koruma Kurumu'na başvurdu.

AB entegrasyon projesinin özellikle emekleme dönemi olarak kabul edebileceğimiz 1960'ların ilk çeyreği itibarı ile yargısal etkinliğini gitgide artıran Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), zaman içerisinde vermiş olduğu ve kimi radikal sayılabilecek pek çok karar ile AB hukukunun şekillenmesinde ve dolayısı ile AB entegrasyon projesinin sürdürülmesinde her zaman kilit bir rol oynadı. Önüne gelen davalarda ki yorum tarzı ile özellikle AB hukukunun bireylere sağlamış olduğu hakların gerek üye devletler ve gerekse AB'nin kendi kurumları tarafından etkin bir şekilde korunması hususunda ısrarcı olan ABAD, aynı zamanda tüketicinin korunması, gıda güvenliği, yolcu hakları, çalışma hayatı, televizyon reklamları, çevrenin korunması, tütün ürünlerinin teşhiri gibi geniş bir yelpazede yer alan oldukça fazla

sayıda kararı ile de 500 milyon AB vatandaşının gündelik hayatında yadsınamayacak derecede önemli bir rol oynuyor. Bu bağlamda, ABAD tarafından çok yeni bir tarihte (Ekim 2015) karara bağlanan Schrems davası, mahkemenin realitede vatandaşların hayatına nasıl dokunduğunu göstermesi açısından güzel bir örnek sunuyor, zira aşağıda kısaca görülebileceği üzere ilgili karar, milyonlarca sosyal medya kullanıcısının internet üzerinden paylaşmış oldukları kişisel verilerinin akıbeti ile ilgili son yıllarda akıllarını kuralayan bir meseleyi konu ediniyor.

Avusturya vatandaşı Max Schrems, yirmili yaşlarında hukuk öğrencisi bir Facebook kullanıcısı. Merkezi ABD'de bulunan Facebook şirketi, AB içerisindeki faaliyetlerini sürdürmek amacıyla İrlanda'da kurmuş olduğu yavru şirketi aracılığı ile, AB sınırları içerisinde ikamet eden Facebook kullanıcılarının kuruluşa sağlamış oldukları verileri işlenmek üzere kısmen veya tamamen ABD'de bulunan merkezi sunucuya transfer ediyor. ABD Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA) ve Ulusal Güvenlik Dairesi (NSA) eski çalışanı olan Edward Snowden'in 2013 yılında Amerikan istihbarat teşkilatlarının kitlesel ve küresel izleme faaliyetlerini ifşa etmesi ve bunu takiben ilgili teşkilatların Facebook gibi milyonlarca kullanıcıya sahip olan ABD merkezli sosyal medya kuruluşlarının elinde bulunan kişisel verilere ulaşabildikleri gerçeğinin ortaya çıkması, pek çok hesap sahibi ile birlikte Max Schrems'i de oldukça rahatsız etti. Bu gelişme üzerine, bir Facebook kullanıcısı olarak paylaşmış olduğu verilerin de Amerikan istihbarat teşkilatları tarafından böylesine kitlesel bir izleme faaliyetine konu olabileceğini düşünen ve ABD'de yürürlükte olan kişisel verilerin korunması rejiminin kamu kurumları tarafından gerçekleştirilen kitlesel izleme faaliyetlerinin karşısında yeterli korumayı sağlamadığına inanan Schrems, yukarıda da belirttiğimiz üzere Facebook'un Avrupa operasyonlarının merkez üssünün İrlanda olmasından dolayı, İrlanda Veri Koruma Kurumu'na yapmış olduğu baş-

vuru ile Facebook ile paylaşmış olduğunu kişisel verilerinin ABD'ye transferinin engellenmesini istedi.

AB'de yürürlükte bulunan 95/46 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Yönergesi'nin ilgili hükümlerine istinaden kişisel verilerin AB dışında üçüncü bir ülkeye transferi, prensip olarak, sadece ilgili üçüncü ülkenin kişisel verileri yeterli bir şekilde korunmasını garanti altına alan koruma mekanizmalarına sahip olması şartı ile mümkün olabiliyor. Ayrıca söz konusu yönerge Avrupa Komisyonu'na, AB sınırları dışına transfer edilen kişisel verilerin, belirli ülkelerde yeterli bir seviyede korumaya sahip olduğu yönünde karar alabilme yetkisi de veriyor. Komisyon, yönergenin kendisine vermiş olduğu işbu yetkiye dayanarak 2000 yılında almış olduğu ve "Güvenli Liman Kararı" olarak da bilinen kararı ile ABD'nin, transfer edilen kişisel verilere yeterli bir seviyede koruma sağladığı değerlendirmesinde bulundu.

Bu bağlamda İrlanda Veri Koruma Kurumu, AB hukukunun üye devletlerin hukuk sistemleri ile ilişkisine hakim temel hukuki prensiplerden hareketle, Komisyon'un ABD ile ilgili olarak almış olduğu Güvenli Liman Kararı'nın bir üye devlet kurumu olarak kendisi için bağlayıcı olduğu ve işbu sebepten ötürü ilgili kararın içeriği ile ters düşen Schrems'in iddiası ve talebi hakkında karar verme yetkisinin olmadığını gerekçe göstermek suretiyle, talebin reddine karar verdi. Schrems'in söz konusu ret kararın iptali için İrlanda Yüksek Mahkemesine dava açması üzerine yüksek mahkeme ABAD'dan, Komisyon'un Güvenli Liman Kararı'na rağmen ulusal veri koruma otoritelerinin Komisyon kararında yer alan değerlendirmenin aksini iddia eden bu tarz başvuruları inceleme ve yapılan inceleme neticesinde gerekli görmesi durumunda verilerin transferini engelleme yetkisinin bulunup bulunmadığı hususunda bir karar vermesini istedi.

Dava önüne gelen ABAD, ilk olarak İrlanda İdare Mahkemesi'nin sorusunu cevaplarken ardından Komisyon'un Gü-

venli Liman Kararı'nın geçerliliğini sorguladı. Mahkemenin sorusuna vermiş olduğu cevabı, teknik hukuki tartışmalara çok fazla girmeden özetleyecek olur isek ABAD kısaca, Komisyon kararının varlığının ulusal otoritelerin benzer talepleri inceleme yetkisini sınırlandıramayacağını belirtti. Buna gerekçe olarak da kişisel verilerin ulusal otoriteler tarafından etkin bir biçimde korunmasının sadece bir yetkiden ibaret olmadığını, bunun yanı sıra ulusal otoritelerin üçüncü ülkeler ile paylaşılan kişisel verilere sağlanan korumanın Avrupa Temel Haklar Şartı ve Kişisel Verilerin Korunması Yönergesi'nin ön gördüğü temel prensiplere uyumlu olup olmadığını irdeleme görev ve yükümlüğünde olduğunu belirtti. Başka bir deyişle ABAD'a göre, Komisyon'un Güvenli Liman Kararı'na rağmen İrlanda Veri Koruma Kurumu, Schrems'in talebini değerlendirmeye almak ve ABD'de yürürlükte bulunan hukuki rejimin hali hazırda kişisel verilere yeterli düzeyde bir koruma sağlayıp sağlamadığını inceleme yükümlülüğünün bulunduğu kabul edilmesi gerekiyor. Bununla birlikte AB hukukuna göre ulusal mahkemelerin bir AB düzenlemesini iptal etme şansı bulunmadığından dolayı, ilk olarak İrlanda Yüksek Mahkemesi'nin sormuş olduğu soruyu cevaplandırılan ABAD, yukarıda da belirttiğimiz üzere ikinci olarak Komisyon kararının geçerliliğini de sorguladı. ABAD'a göre Komisyon öncelikle Güvenli Liman Kararı'nı alırken ABD'de yürürlükte olan kişisel verilerin korunmasını amaçlayan mevzuatın fi-

liyatta nasıl uygulandığı ile ilgili yeterli inceleme yapmadı. Ayrıca ABAD, Güvenli Liman Kararı'nın ABD'ye transferi yapılan kişisel verilerin Avrupa Temel Haklar Şartı ve Kişisel Verilerin Korunması Yönergesi'nin ön görmüş olduğu seviyede bir korumadan yararlanacağını garanti altına alacak mekanizmalardan yoksun olduğuna da vurgu yapmak suretiyle Güvenli Liman Kararı'nın geçersiz olduğuna hükmetti. Dolayısı ile İrlanda Veri Koruma Kurulu'nun, Schrems ve Schrems ile aynı pozisyonda bulunan AB vatandaşlarının benzer taleplerini değerlendirmeye almak ve işbu taleplere temel teşkil eden iddiaları büyük bir ciddiyetle incelemek ile yükümlü olduğunun kabul etmesi gerekiyor. Kurulun, yapacağı inceleme neticesinde iddia edildiği üzere ABD'de yürürlükte olan mevcut hukuki ve idari rejimin ön görmüş olduğu korumanın, AB hukukunun ön görmüş olduğu seviye ile karşılaştırıldığında yetersiz olduğuna kanaat getirmesi durumunda ise AB'den ABD'ye veri transfer akışı askıya alınacak.

Her ne kadar ilgili karar dava özelinde AB'den ABD'ye kişisel verilerin transferi ile ilgili olsa da genel perspektifte işbu kararın sonucu olarak, AB üyesi 28 devletin ulusal veri koruma kurumları, birlik vatandaşlarının kişisel verilerinin özellikle Avrupa Temel Haklar Şartı ve Kişisel Verilerin Korunması Yönergesi'nin ortaya koymuş olduğu temel prensiplere uygun olarak korunmasını garanti altına almak ve konu ile ilgili şikayetleri değerlendirmekle yükümlü oldukları net bir şekilde ortaya konuyor. ■

Ekonomik Hedeflerimiz Hayallerimiz, Planlarımız ve Avrupa Birliği

Güney komşularımızdaki olumsuz ortamın etkilerini bütün dehşeti ile yaşarken, batımızdaki komşumuzun barış ve refah ortamının nimetlerinden yeterince faydalanamıyoruz.

M. Haluk NURAY
İKV Brüksel Temsilcisi

Son bir kaç ayda “göçmen” konusu Türkiye-AB ilişkilerinin gündemine öyle bir oturdu ki, adeta başka bir şey konuşamaz olduk. Bir yandan, bu vesileyle ilişkiler yeniden canlanır gibi olduğu ve AB ülkelerine vizesiz seyahat umudu güçlendiği için seviniyoruz. Diğer yandan da, güneyde “sınırlarınızı açın, gelen göçmenlerin hepsini alın” batıda “sınırlarımızı kapatın, bize göçmen göndermeyin” mesajlarını aynı anda seslendirebilen AB'ye önce hayret ediyor, sonra kızıyoruz. Hemen güney sınırlarımızın dibinde cereyan edenler de iç siyasetimizde olup bitenler de bu çemberi kırıp AB ile gerçek gündeme dönmemize yardım etmiyor doğrusu.

Bu ortamda, şu yalın gerçeği; “AB'nin ortak bir barış, yaşam ve iş yapma ortamı olduğu” gerçeğini adeta unutmus

gibiyiz. Güney komşularımızdaki olumsuz ortamın etkilerini bütün dehşeti ile yaşarken, batımızdaki komşumuzun bu barış ve refah ortamının nimetlerinden yeterince faydalanamıyoruz. Oysa hayat sadece göçmen konusundan ibaret değil; dünya dönmeye, yaşam ise her alanda değişmeye devam ediyor. Özellikle de ekonomi alanında. Herkes biliyor ki, eğer ekonominizi güçlendirmezseniz diğer sorunlarınızı çözmek de çok zor oluyor, dünyada kendinize “iyi” bir yer bulmak da.

Aslında, son zamanlarda toplumsal tartışma alanımızda yer kalmadığı için bir türlü üzerinde konuşamıyor olsak bile, bizim de ülke olarak, geleceğe ilişkin hayallerimiz, hedeflerimiz ve planlarımız var: Orta gelir tuzağından kurtulup 25 bin dolarlık kişi başı milli gelir hede-

fine ulaşmak; bölgemiz için bir üretim ve ekonomik çekim merkezi olmak; ihracatımızda teknolojik üretimin payını artıracak şekilde sanayimizi yeniden yapılandırmak; ihracatımızı 500 milyar dolara veya dünya ticaretindeki payımızı yüzde 1,7'ye çıkarmak gibi alt başlıklar halinde zenginleştirdiğimiz, kısaca “2023 Hedefleri” diye adlandırdığımız program işte bu hayallerin ve hedeflerin rakamlandırılmış şekli.

Bu hedeflere ulaşmamız mümkün. Ama tabii ki işleri kendi haline bırakarak değil, tüm ödevlerimizi hakıyla yaparak ve elimizdeki tüm araçları en uygun şekilde kullanarak. Bu araçlardan birisi de hemen dibimizde, 500 milyonu aşan nüfusu ile, hem müreffeh ve istikrarlı bir pazar hem de çok önemli bir sermaye ve teknoloji kaynağı olan

Avrupa Birliği. Ekonomimizi daha ileri düzeye getirme çabamızda AB'yi kullanabildik mi dersiniz cevabım “hayır” olmaz ama lâıyıkıyla kullanabildik mi diye sorarsanız “daha iyisini yapabilir-dik” derim.

Bu yazımda, ekonomik kalkınma ve dönüşüm hikayemizde AB'nin bugüne kadar nasıl bir rol oynadığı ve yakın gelecekte bu rolün nasıl başrole dönüştürülebileceği konusundaki görüşlerimi, somut örnekler üzerinden sizlerle paylaşmak istiyorum. Amacım bir “Türkiye'nin İktisadi Tarihi” makalesi yazmak değil; 1980-2015 dönemini kapsayacak olan hikayemizin hemen her aşamasında AB'nin bir şekilde işin içinde olduğunu ve özellikle sanayimizin dönüşümünde ve dış ticaretteki başarılı hamlelerde şu veya bu şekilde bir rolü olduğunu

(ve ileride de olacağını) göstermek. Bu nedenle, kısaca da olsa geçmişe bir göz atmak kaçınılmaz.

1960-1980 Dönemi: Tarımdan Sanayiye

Önce tarıma, daha sonra da ithal ikamesine dayalı bir büyüme kaydedilen 60 ve 70'li yıllarda dahi AB (daha doğrusu, o zamanki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu - AET) Türkiye'nin kalkınma çabalarının bir parçası olmaya başladı. Bu dönem ortaklık anlaşmamızda “hazırlık dönemi” olarak adlandırıldı.

Ankara Anlaşmasının 3'üncü maddesinin birinci fıkrasında “Hazırlık döneminde Türkiye, geçiş dönemi ve son dönem boyunca kendisine düşecek yükümlülükleri üstlenebilmek için, Topluluğun yardımı ile ekonomisini ►

Sadece bizim üretebileceğimiz ve küresel pazarda satabileceğimiz, yepyeni ürünler yaratabilseydik sorunlarımızı büyük ölçüde çözebilirdik. Önümüzdeki daha gerçekçi olasılık ise rekabet içinde olacağımız adaylardan daha iyi, daha ucuz, daha kaliteli üretmeyi başararak söz sahibi olmak.

güçlendirir” deniyor. Bu süreçte Türkiye'nin Topluluğa yönelik bir ekonomik yükümlülüğü bulunmuyor. Topluluk “yardımının” neyi içereceği ise bir Geçici Protokol'le düzenlendi. Burada, kabaca tütün, kuru üzüm, kuru incir ve fındık ihracatımızın artırılması amaçlandı. Yine Antlaşmanın ekinde yer alan Mali Protokol'de ise AB'nin, “Türk ekonomisinin verimliliğini artırmaya yönelik projeler için” 175 milyon hesap birimi tutarında mali yardım sağlaması öngörülüyor.

1970'li yıllar Türkiye'nin sanayileşme yolundaki ilk adımlarına sahne oldu. Bu noktada da Topluluk, gümrük birliğinin temellerinin atıldığı Katma Protokol ile yine devrede. Gerçi Katma Protokol gümrük birliğinin gerçekleşmesini ta-

raflar arasında karşılıklı yükümlülüklerle dayandırdı ama Türkiye'nin en ciddi ekonomik yükümlülüğü olan “Topluluk kaynaklı sanayi ürünlerinde gümrük vergilerinin sıfırlanması” kademelen-dirilip ertelenirken Topluluk Türkiye çıkışlı sanayi ürünlerinde uyguladığı gümrük vergilerini ilk günden sıfırladı. Bunun, sanayileşmede emekleme dönemine yeni adım atan bir ülke için ne kadar önemli bir avantaj olduğu bugün toplumsal hafızamızdan neredeyse tamamen silinmiş durumda. Tabii ki, 1960-1980 döneminde Türk ekonomisinin kaydettiği gelişmeyi sadece AB'ye bağlamak tabii ki mümkün değildir; iç dinamiklerin rolü asla inkâr edilemez ama AB'nin de en azından “kayda değer bir rol oynadığını” kayda geçirmekte yarar var.

1980 sonrası: Dışa Açılma ve Serbestleştirme Yılları

1980'li yıllar Türk ekonomisinin, elli yıldır sürdürdüğü müdahaleci ve içe dönük modeli terk edip, daha fazla piyasaya dayanan ve daha dışa açık bir modele dönüş yılları oldu. Bütçe ve para politikalarından başlayıp finans piyasalarının serbestleştirilmesine uzanan neo-liberal politikalar, kambiyo rejimi ve dış ticaret rejiminin değiştirilmesi ile sanayi yapımızı da rekabete açmaya başladı. Söz konusu politikaların en büyük başarısı ihracattaki artışlar şeklinde ortaya çıktı. 1980'lerin sonuna yaklaşıldığında, AB ile askıya alınmış bekleyen ilişkiler rayına oturmaya başladı ve eski defterler tekrar açıldı. Siyaset bölümünde “üyelik başvurusu”

yazan defterin ekonomi bölümünün ilk satırında “gümrük birliği” ibaresi göze çarpıyordu. Çalışmalar kısa sürede tamamlandı, tereddütler giderildi ve 1996 yılı başında Gümrük Birliği tamamlanarak işler hale getirildi.

Seksenli yıllarda sürdürülen serbestleştirme politikalarının zirve noktası Gümrük Birliği’dir. Büyük bir kurumsal ve yapısal dönüşüme yol açtı. İddia edebilirim ki eğer GB olmasaydı Türk sanayii bugün olduğundan çok ama çok farklı bir yapıda olurdu. Türkiye o dönemde önündeki fırsatı iyi kullandı, doğru şeyi, doğru zamanda yaptı, AB’nin delokalizasyon sürecini iyi değerlendirdi; Avrupa menşe kümülasyonu sisteminin ve AB üretim zincirlerinin bir parçası haline gelebildi (örneğin otomotivde). Peki, bu değişim sanayimize ve daha genelinde ekonomimize nasıl yansdı? Kısaca bir göz atalım.

Türkiye, gümrük birliğinin ateşlediği dönüşüm sayesinde 1990’ların ortasından itibaren, AB açısından (hatta küresel düzeyde) bir üretim merkezi olma yolunda çok önemli adımlar attı. Bu dönemde toplam ihracatımız hızla artarken, ihracatımız içinde AB’nin payı da yüzde 50’lerin üzerinde seyretti. 1996 yılı ile 2014 yılı arasında Türkiye’nin AB’ye ihracatı 7 kat arttı; ihracatı içinde sanayi ürünlerinin payı ciddi biçimde yükseldi. Türkiye bu dönemde 3.500 dolar kişi başı gelir düzeyinden, 11.000 dolarlık bir kişi başı gelir düzeyine çıktı; sanayimizin rekabet gücü arttı ve orta teknoloji bir sanayi ülkesine dönüştü. Arzu edenler istatistiklere bakıp bu iddiamızı destekleyecek çok sayıda başka rakama ulaşabilirler.

Gayri safi milli hasıla sıralamasında dünyanın 16-18’inci büyüğü olan Türkiye, global sanayi üretimine katkı payı tablosunda 1990’larda 13’üncü, 2000’lerde 15’inci sırada yer almayı da yine bu değişim sayesinde başarabildi. Bir ticaret anlaşması ancak bu kadar değişiklik yaratabilirdi. Gümrük Birliği, Türkiye ile AB arasında ticaret, yatırımlar, teknoloji ve bilgi transferleri

ile finans akımları bakımından büyük bir iç içelik, derin bir ilişki yarattı ama nedense orada duruldu. Bugün dahi, elimizdeki tek ticareti düzenleyici anlaşma GB kararı. Halen aramızdaki mevcut entegrasyon düzeyine yakışır derinlik ve kapsayıcılıkta bir ticaret ve yatırım anlaşması ne yazık ki bulunmuyor. Böyle bir durum asla kabul edilemez. AB ile, kapsamlı ve derin bir yeni nesil ticaret anlaşması bir an önce imzalanmalı. Bunun en kestirme yolu da Gümrük Birliği’nin modernizasyonu çalışmalarının hızla tamamlanması.

Zaman Avantajları Yıpratır

Gümrük Birliği kararı alınırken, bir çok düzenleme Türkiye’nin yakın gelecekte AB’ye tam üye olacağı varsayımı ile yapıldı. Ancak bu ihtimalin beklendiği kadar çabuk gerçekleşmemesi ve Türkiye’nin AB karar alma süreçlerine katılmaması nedeniyle Gümrük Birliği’nin yarattığı avantajlar zaman içinde yıpranmaya başladı. Global rekabet ortamı ve çok sayıda ülkenin benzer hedefler peşinde koşması da buna eklenince 2000’li yılların ortalarından itibaren Türkiye’nin bir üretim merkezi olma özelliği yıpranmaya başladı; sanayimizin gelişme hızı yavaşladı, potansiyelinin altına düştü. Bu da kabul edilemez bir durum.

Ama Hayat Yeni İmkanlar Yeni Avantajlar Yaratır

Türkiye’nin üretim merkezi olarak pozisyonunu önümüzdeki dönemde tekrar güçlendirmesi mümkün ancak bunun için, 1990’lardakinden çok farklı bir “yapılacak işler” listesi vardır ve göreceksiniz, bunların hemen her kalemünde AB şu veya bu şekilde resmin içindedir, içinde olacak. Türkiye, büyük bir değişim hamlesini daha önce yaptı, başardı. Tekrar yapabilir, tekrar başarabilir. Ama aynı şeyleri yaparak değil. Yeni hedefler koymalı, yeni şeyleri yeni usullerle yapmalıyız. Çünkü dünya çok büyük ve hızlı bir değişim geçiriyor. “Bildiklerimiz” birer birer ortadan kayboluyor. Yeni durumlara uymak, üretim

ve yenilikçilik temelli yeni bir büyüme modeline geçmek için çıkış noktamız şu soru olmalı diye düşünüyorum: Önümüzdeki 5, 10, 20 yılda dünyada neler talep edilecektir? Biz bu malların (veya hizmetlerin) hangisini üretebiliriz, global talebin hangi bölümüne cevap verebiliriz?

Mal ve hizmet üretimi merkezi rolümüzü güçlendirmenin, orta teknoloji sanayi ülkesi olmaktan çıkıp yüksek teknoloji, yüksek gelirli ülkeye dönüşmemizin yolu bence bu sorulara vereceğimiz cevaplardan geçiyor. “Global köy” metaforu bir çok alanda gerçeğe dönüşmek üzere. Peki biz bu köyün nesi olacağız? İşte mesele bu.

Ne Yapmalı, Nasıl Yapmalı?

Sadece bizim üretebileceğimiz ve global pazarda satabileceğimiz, kendi talebini yaratacak yepyeni ürünler ve hizmetler icat edebilseydik sorunlarımızı büyük ölçüde çözerdik ama malûm nedenlerle bu opsiyonu burada bırakıp gerçekleştirmesi daha muhtemel diğer opsiyonlara geçeyim. Çünkü, bilginin bilime ve bilginin ürüne dönüştürülme süresini temsil eden “teknoloji” eğrisi artık eksponensiyel hızla yükseliyor. Lokomotif yakalamak imkânsız gibi bir şey, mucizelere kalmış.

Daha gerçekçi bir olasılık, şu anda talep edilen ya da yakın gelecekte talep edilecek mal ve hizmet yelpazesinden, yüksek katma değerli bir bölümünü, rekabet içinde olacağımız diğer adaylardan daha iyi, daha ucuz, daha kaliteli üretmeyi başararak; üretiminde ve satışında söz sahibi olmak.

Peki bu yapılabilir mi? EVET. Kolay mı? HAYIR. Belli şartlar yerine getirilirse olabilir. Aşağıda sıralayacağım bu şartlara bakınca da göreceğiz ki, AB listede yer alan hemen her konuda bize katkı sağlayabilir.

Doğru Donanım-Doğru Atmosfer

Öncelikle, o malı üretecek bilgiye, beceriye; fiziki altyapıya ve organizasyon kapasitesine sahip olmamız gerek. ►►

Ticaret anlaşmalarını devletler yapıyor ama ticareti firmalar kontrol ediyor. Ne yazık ki ülkemiz önemi giderek artan global değerler zincirleri sisteminden en az yararlananlar arasında.

Bunların tümüne “donanımımız” diyelim. Mevcut donanımımız bizi ancak bir orta sanayi ülkesi yapmaya yetiyor. Bunu yükseltmemiz şart. Burada da eğitim olmazsa olmaz bir faktör ve sonuç ancak uzun vadede alınabiliyor. Ama hiç olmazsa bu noktada kontrol elimizde, istersek, planlarsak yapabiliriz. Başkasına muhtaç değiliz.

Yine kendi elimizde olan bir diğer faktör ise seçme ve odaklanma. Her şeyi birden yapamayız, her şeyi birden destekleyemeyiz. Fiziki ve beşeri kaynaklarımızı daha verimli kullanmayı öğrenmeliyiz. Odaklanmayı öğrenmeliyiz.

Uygun donanım ve odaklanma...Bunlar gerekli şartlar ama yeterli değil.

Doğru Atmosfer

Doğru atmosfer ya da çevre şartları diyebileceğim, istikrar, öngörülebi-

lirlik, iyi yönetim, kurumsal kalite, hukukun üstünlüğü, özgürlükler gibi olmazsa olmaz koşulların üretim birimlerini çevrelemiş ve donanımımızı destekliyor olması da gerekiyor. İşte bu noktada da AB devreye giriyor. Uygun atmosfer diye isimlendirdiğim hususların tümü AB üyelik koşulları değil mi?

Yalnız Değiliz

Bir noktada, gerekli şartları yerine getiriyor olmanız da yetmiyor. Çünkü ulaşmak istediğimiz şey kendi kendimize “ol” deyince, ya da “oluna” denince olmuyor. Bir de ikna etmemiz gereken “başkaları” var.

Daha önce de söyledim, bu donanımla –deyim yerindeyse- yükte ağır pahada hafif mallar üretip yakın çevremize satabiliyoruz. Daha fazlası için inovasyon, onun için de teknoloji transferi yapmamız gerek (çünkü kendimiz üretmiyoruz). Bu da doğrudan yabancı yatırım demek. Öte yandan, dünyada fikri ve sınai mülkiyet haklarının transferi giderek güçleşiyor. Bu haklara ve bir de finansmana sahip olan yatırımcıları ikna etmek giderek güçleşiyor. Bir başka zorluk da ikna edeceklerinizin büyük bölümünün global değer zincirlerini kurup yöneten “firmalar” olması. Ticaret anlaşmalarını devletler yapıyor ama ticareti firmalar kontrol ediyor. Ne yazık ki ülkemiz önemi giderek artan global değer zincirleri sisteminden en az yararlananlar arasında.

Burada da yine çevresel koşullar dediğim faktörler ve AB devreye giriyor. Yakından bakınca görüyoruz ki “diğerlerini” ikna etmek için gereken koşullar da eşittir AB üyeliğimiz için gereken koşullar. Bu şartları yerine getirdiğiniz ölçüde işiniz kolaylaşıyor.

Bu açıdan bakınca, Türkiye – AB ilişkilerini tam üyelik yolunda ilerletmenin getirisinin mali yardım rakamlarının çok ötesinde olduğu da zaman zaman küçümseyerek kullandığımız o meşhur “AB çıpası”nın hiç de kötü bir şey olmadığı da açıkça görülüyor. ■

Avrupa Birliği
Türkiye Delegasyonu

Avrupa Birliği ve Türkiye: *Birlikte Çalışıyoruz*

www.avrupa.info.tr